

Seksuell vold i krig

En dokumentanalyse om hvordan Den islamske staten brukte religion for å
legitimere seksuelle overgrep på jesidiene

Britt Agnete Gulbrandsen

Veileder

Professor i systematisk teologi

Asle Eikrem

MF vitenskapelig høyskole for teologi, religion og samfunn,
AVH5035: Masteroppgave i Religion, Society and Global Issues (60 ECTS),

Høst 2019 – Vår 2020

Antall ord: 29 424

Forord

Jeg ønsker å rette en stor takk til min veileder Asle Eikrem, for gode tilbakemeldinger underveis. I tillegg vil jeg takke Maiken og Britt som tok seg tid til å lese korrektur. Videre ønsker jeg å takke øvrige venner og familie som har oppmuntret meg igjennom hele prosessen. Menneskerettighetsforkjemperen Nadia Murad, har inspirert meg til å skrive denne avhandlingen.

Sammendrag

Problemstillingen for denne masteravhandlingen er *hvordan fungerte religion som legitimering av IS soldatenes seksuelle overgrep på jesidiske jenter og kvinner?* Studien fokuserer på Den islamske stats (IS) bortføring av barn og kvinner fra den jesidiske folkegruppen. Hensikten med denne studien er å se på seksuell vold i krig som en strategi for å utbre IS sin egen oppfatning av islam. Formålet med denne masteroppgaven er å forsøke å forstå hvordan IS oppfattet seksuell vold som en religiøs doktrine.

Studien er en kvalitativ dokumentanalyse. Jeg har avgrenset forskningen til å fokusere på fire utvalgte dokumenter som gir innsikt i IS' ideologiske ståsted når det gjelder jesidier og slaver. To av dokumentene er publisert av IS sitt eget forskningsinstitutt, hvor de andre dokumentene er skrevet av tilhengere av IS og publisert i propagandamagasiner. Jeg har anvendt ulike teoretiske rammer om vold med fokus på seksuell vold for å knytte opp mot empirien. Teoriene vinkler voldtekt fra evolusjonsteoretisk, feministisk og maskulint synspunkt. Analysen er utført etter Aksel Tjora sin SDI-modell. Empirien fra analysen ledet frem til tre hovedkategorier: *jesidier i kalifatet, IS ideologiske syn på slaver og slaver og seksuelle relasjoner*. Resultatene fra de empiriske kodene har jeg drøftet opp mot teoriene om voldtekt sammen med seksuell og religiøs vold. Analysen viser til at det finnes flere elementer som fungerte som rettferdiggjørende for overgrepene. Resultatene fra analysen indikerer at IS valgte å følge historiske arabiske skikker og samfunnsstradisjoner. Studien konkluderer med at de seksuelle overgrepene synes å ha vært mer strategiske enn religiøst betinget. Det kommer også frem at kalifatet var sterkt preget av krigskultur, fremfor tradisjonelle religiøse praksiser. Med henvisning til religiøse skrifter forsvarte IS bruken av vold og de seksuelle overgrepene.

Forkortelser og ordforklaringer

Al- sabi	Kvinnelig slave fra krigsfolket
Dar al- harb	Folket muslimene kriger mot
Diakonalt arbeid	Arbeid innen kristendommen som viser nestekjærlighet og omsorg
Fatwa	Religiøs juridisk dokument som skal være til veiledning
Fitna	Fristelse, prøvelse
Hadith	Nedskrevne fortellinger om profeten Muhammed
Hijra	En reise til Gud fra gudløse samfunn
Iblis	Djevelen eller onde ånder i islamsk tro
IS	Den Islamske Stat
Jizya	Tradisjonell religiøs skatt, som betales av andre religiøse grupper
Kafir, kuffar	En person som avviser Allah som Gud eller profeten Muhammed
Kalifat	Et ideelt muslimsk samfunn
Khums	Religiøs skatt som betales til det muslimske samfunnet
Mulk al- yamin	Kvinnelig slave fra krigsfolket
Mushrik	En person som sidestiller Allah sammen med andre guder
Jihad	Å streve/ hellig krig
Jihadist	En som strever/ hellig kriger
Sadaqah	Veldedig arbeid innenfor islam
Sharia	Islamsk lov
Sira	Profetbiografi
Sunna	Islamsk tradisjon og praksis
Takfir	En muslim som anklager en annen muslim som kafir, ikke troende
Taghut	Avgudsdyrkelse

Innholdsfortegnelse

1	Innledning.....	1
1.1	Problemstilling	2
1.2	Begrepsavklaringer.....	3
1.3	Oppgavens struktur.....	4
2	Historisk bakgrunn	5
2.1	Konflikten i Irak	6
2.2	Konflikten i Syria	6
2.3	Al- Qaida	7
2.4	Den islamske stat.....	8
2.5	Den islamske stats ideologi	10
2.6	Overgrepene på jesidiene	12
2.7	Hvorfor var jesidiene spesielt utsatt?	13
2.8	Oppsummering av historisk bakgrunn	15
3	Aktuell forskning og teoretisk rammeverk.....	15
3.1	Hva er vold?	16
3.2	Religiøs vold.....	17
3.3	Seksuell vold	20
3.4	Seksuell vold som menneskets eldste våpen	22
3.5	Evolusjonsteori	23
3.6	Feministteori.....	26
3.7	Maskulinitetsteori	28
3.8	Oppsummering av teori	30
4	Metode.....	31
4.1	Samfunnsvitenskapelig metode	31
4.2	Kvalitativ forskningsmetode	33
4.3	Dokumentanalyse	34

4.4	Studiens dokumenter	35
4.4.1	Propagandamagasinerne	36
4.4.2	Fatwa no. 64	37
4.4.3	Pamfletten (2014)	37
4.5	Forskningens troverdighet	39
4.6	Oppsummering av metode	40
5	Stegvis- deduktiv induktiv modell (SDI- modellen)	40
5.1	Koding (med empirinære koder)	41
5.2	Grupperinger av koder	42
5.3	Utvikling av konsepter	42
5.4	Oppsummering av SDI- modellen	44
6	Presentasjon av empiriske data	44
6.1	Jesidier i kalifatet	45
6.2	IS ideologiske syn på slaver	47
6.3	Slaver og seksuelle relasjoner	50
6.4	Oppsummering av empiriske data	52
7	Drøfting	54
8	Oppsummering av studiens funn	71
9	Videre forskning	74
10	Litteratur	76
10.1	Artikler	76
10.2	Bøker	76
10.3	Internettadresser	80
10.4	Rapporter	82
11	Vedlegg	84
11.1	Vedlegg 1:	84
11.2	Vedlegg 2	88
11.3	Vedlegg 3	94

11.4	Vedlegg 4	96
------	-----------------	----

1 Innledning

Denne oppgaven tar for seg temaet seksuell vold i krig med utgangspunkt i overgrepene på jesidiene fra høsten 2014- 2019. Jesidiene er én av de eldste etniske og religiøse minoritetsgruppene bosatt i kurdiske områder i Nord- Irak (Allison, 2001, s. 26). Gjennom tidene har folkegruppen blitt avskydd av enkelte jødiske, kristne og muslimske grupper, samt europeiske gjennomreisende, som har anklaget gruppen for å drive med djeveldyrkelse (Allison, 2001, s. 26). Bakgrunnen for denne anklagelsen har ofte vært religiøst betinget, ettersom jesidiene ikke følger Abrahamittisk tro. Soldater fra Den islamske staten (IS) omringet jesidiske områder i Nord Irak august 2014, etter å ha erklært opprettelsen av kalifatet i juni samme år. Soldatene massakrerte jesidiske menn og tenåringsgutter før de bortførte barn og kvinner inn i IS- regjerte områder i Irak og Syria. I forkant av bortføringen hadde terrororganisasjonen allerede etablert et eget byråkrati for kjøp og salg av slavekvinner. Tidligere varehus og boliger i de krigsherjede områdene ble brukt som sentere til oppholdssted for kvinnene. Her kunne innbyggerne av kalifatet kjøpe og selge slaver på auksjon. Kvinnene skal antagelig ha blitt solgt for en pris mellom 300 kr og 2000 kr, alt ettersom hvor gamle de var, utseende og ekteskapsstatus (Webb & Rahman, 2014). De yngste jentene skal ha vært rundt ni år eller yngre, og mest sannsynlig oppnådd de høyeste prisene. IS blir betegnet som en militant islamistgruppe som kontrollerte store områder i Irak og Syria mellom 2013- 2019 (FN- sambandet, 2020). Til tross for at IS i Syria og Irak ble nedkjempet militært i 2019, er det ingen grunn til å tro at IS som bevegelse er borte for godt. De årene IS hadde størst innflytelse i Midtøsten, brukte gruppen terror som strategi for å opprette et kalifat. Det er grunn til å tro at kalifatet skulle ligne det første muslimske imperiet etter profeten Muhammads tid, omkring 622 e.Kr (Black, 2001, s. 8). I denne studien skal jeg se nærmere for hvordan IS' ideologi rettferdiggjorde for seksuelle relasjoner med slavekvinner.

Seksuell utnyttelse har vist seg å være strategisk i både pågående konflikter, men også i etterkant av konflikter, for å oppnå politiske eller ideologiske mål. Spesielt etter krigen i Bosnia og folkemordet på tutsiene i Rwanda på 1990- tallet ble temaet satt på dagsordenen. Professor Jo Jakobsen hevder at seksuell vold «forekommer mer eller i mindre alle kriger der sivilbefolkningen i stor grad kommer i nær kontakt med de krigførende» (Gemini, 2018). I spesielle geopolitiske kontekster der samfunnsstrukturen svekkes, mister de mest sårbare

gruppene beskyttelse som gjør de enda mer utsatt for blant annet seksuell vold. I nyere tid har konfliktrelatert seksuell vold fått oppmerksomhet etter Nobels fredspris i 2018, da Nadia Murad og Denis Mukwege mottok prisen for deres arbeid mot krigsforbrytelser (NRK, 2018). Murad har selv stått frem som offer for seksuelle overgrep og slaveri under IS. I selvbiografien *Den siste jenta* (2017) forteller Murad om da hun ble bortført, tvangskonvertert, tvangsgiftet og solgt til soldater av IS.

1.1 Problemstilling

Som nevnt har seksuell vold som strategi har vært på dagsordenen tidligere. Spesielt på 1990-tallet begynte forskere å få øynene opp for hvilke konsekvenser denne typen vold kunne ha på enkeltindivider men også på samfunnsnivå. Ny kunnskap om konfliktrelatert seksuell vold endret diskursen rundt temaet. Seksuell vold har tidligere blitt forstått som en konsekvens av krig, på samme måte som personlige eiendeler eller hjem også vil gå tapt. Krigshistorier om seksuell vold har alltid vært skambelagt og blir derfor ofte fortiet. I senere tid viser forskning at seksuell vold i større grad tjener som en strategi i krig, fremfor en uunngåelig konsekvens. Konfliktrelatert seksuell vold kan regnes som det eldste, billigste og mest effektive våpenet gjennom menneskets historie. Likevel ble ingen dømt for slike voldshandlinger før 2001 (Trial International, 2016).

Det synes å være stor avstand mellom hvordan forskning oppfatter seksuell vold i krig, fra hvordan internasjonale domstoler straffeforfølger overgriperne. Jeg valgte å skrive avhandlingen min om dette temaet som et bidrag til sikkerhetsdiskursen rundt seksuell vold i krig. Arbeidet mot å forhindre seksuell vold i krig starter med å ha kunnskap om hvorfor slike voldshendelser finner sted i utgangspunktet. Denne masteravhandlingen vil bistå med kunnskap om hvordan seksuell vold kan forekomme i krig og konflikt. Jeg ble spesielt nysgjerrig på det religiøse aspektet ved overgrepene, og ønsket å vinkle oppgaven fra overgriperens ståsted. Jeg endte opp med denne problemstillingen for studien:

Hvordan fungerte religion som legitimering av IS soldatenes seksuelle overgrep på jesidiske jenter og kvinner?

Denne problemstillingen leder til en rekke underspørsmål som jeg også ønsker å avdekke i denne avhandlingen. Dersom målet var å gjenopprette et kalifat, hvorfor benyttet IS seg av seksuell vold? Ifølge islam er seksualitet forbeholdt ekteskapet, så hvordan kan seksuell vold *egentlig* fremkalles av religion? Til slutt, hvorfor valgte IS ut jesidiene som offer for denne volden?

Videre skal jeg redegjøre for de mest vesentlige begrepene i denne problemstillingen: religion og seksuelle overgrep. Dette er for å gi leseren en bedre forståelse av tematikken i studien.

1.2 Begrepsavklaringer

Det første begrepet jeg ønsker å avklare i min problemstilling er religion. Per i dag finnes det ingen anerkjent religionsdefinisjon, ettersom religion er dynamisk og finnes i ulike former og praksiser. Forskere har forsøkt å komme opp med en allmenn avklaring på fenomenet i over 150 år uten å lykkes (Eriksen, 2007, s. 287). Ettersom de fleste definisjoner synes å betegne samtidens oppfatning av begrepet kan definisjonene foreldes. Likevel er det nødvendig å forsøke å finne en forståelse av begrepet, for å gi en felles forutsetning på hva religion innebærer. Jeg har valgt å anvende Ingvild Sælid Gilhus og Lisbeth Mikaelssons religionsdefinisjon, ettersom den er tilegnet religionsvitenskapelige studier. Definisjonen lyder som følgende: «religion er menneskers forhold til forestillingsunivers som kjennetegnes av kommunikasjon om og med hypotetiske guder og univers» (Gilhus og Mikaelsson, 2012, s. 27). Definisjonen betegner hypotetiske guder og univers som kjennetegnes ved kommunikasjon om og med disse. I denne avhandlingen er religion avgrenset til islam. Jeg mener at Gilhus og Mikaelssons definisjonen lykkes i å avklare rammen rundt islam. Islam er som kjent en monoteistisk religion og anses som den yngste verdensreligionen. Muslimene tilber Allah, som de omtaler som gud. Religionen har sitt utspring fra år 610 e.Kr, da Muhammed ble utvalgt som profet av Allah (Bieglow, 2016, s. 238). Enhver voksen muslim er pliktig til å følge de fem søylene. Den første søylen kalles shahadah, og er trosbekjennelsen om at Allah er den eneste guden og Muhammed er hans budbringer. Den andre søylen salah som betyr den rituelle bønningen. Denne bønningen bes fem ganger om dagen med hodet rettet mot Mekka. Den tredje søylen er innbetalingen av zakat, som betales til det muslimske fellesskapet som en skatt eller en almisse. Den fjerde søylen er saum og oppmuntrer til å faste

i en måned under Ramadan. Den siste og femte søylen hajj, pålegger enhver muslim som har mulighet til å dra på pilegrimsreise til Mekka i løpet av livet (Bieglow, 2016, s. 238). De fem søylene praktiseres noe forskjellig innenfor de to hovedretningene i islam, sunni og sjia. Tilhengere av islam anser Muhammed som guds eneste profet og en moralsk karakter. Muhammeds åpenbaringer fra Gud er nedskrevet i Koranen og Muhammeds uttalelser og handlinger er nedskrevet i hadithene (Vogt, 2019). Disse tekstene anses som hellige og islam anerkjennes derfor en skriftreligion.

Det andre begrepet jeg ønsker å presisere i min problemstilling er seksuelle overgrep. I motsetning til religion, er dette begrepet noe mindre komplisert å definere. Seksuelle overgrep kan betegnes som «any act of a sexual nature that is committed by one person (perpetrator) against another person (victim), either against their will or by use of force» (Angelone, Mitchell & Hirschmann, 2006, s. 422). Seksuelle overgrep kan innebære alt fra uanstendige kommentarer, uønsket berøring eller tvungen seksuell aktivitet. Seksuelle overgrep er alltid tiltvunget ved trusler eller vold. Både kvinner og menn, samt voksne og barn kan bli utsatt for slike overgrep. Seksuell vold er et mer omfattende begrep som beskriver et større omfang av seksuelle krenkelser, som tvungen prostitusjon eller seksualisert tortur. Teoriene som er anvendt i denne studien vil gi en mer omfattende forklaring på hva seksuell vold innebærer. Til tross for at problemstillingen bestemt nevner seksuelle overgrep, har jeg valgt å anvende teorier om seksuell vold i denne oppgaven. Dette er på bakgrunn av at det er utarbeidet flere teorier rundt seksuell vold. Begrepet seksuell vold beskriver også seksuelle overgrep.

1.3 Oppgavens struktur

Denne oppgaven består av 9 kapitler. Kapittel 1 består av en redegjørelse for studiens tema, problemstilling og vesentlige begreper. Kapittel 2 tar for seg historisk bakgrunn, slik at leseren får en bedre forståelse av materialets sammenheng. Denne delen beskriver IS' utspring og den kontekstuelle situasjonen som har påvirket gruppens fremgang. Her har jeg også presentert hvem jesidiene er, og deres skjebne under kalifatets tid. Det tredje kapitlet presenterer aktuell forskning på feltet og studiens utvalgte teori. I kapittel 4 har jeg begrunnet for valg av metode, og presentert studiens dokumenter. Videre i kapittel 5 har jeg fremstilt studiens analytiske prosess. Analysen følger SDI- modellen med koding, gruppering av koder

og utvikling av konsepter. Resultatene fra den empirinære kodingen blir lagt frem i kapittel 6. I kapittel 7 blir studiens teori og empiri drøftet opp mot hverandre. Kapittel 8 oppsummerer studiens funn som svarer på studiens overordnede problemstilling. I kapittel 9 har jeg lagt frem ettertanker til videre forskning rundt temaet om konfliktrelatert seksuell vold. Underveis har jeg valgt å oppsummere de mest vesentlige punktene innenfor hvert kapittel.

2 Historisk bakgrunn

I dette kapittelet skal jeg redegjøre for konteksten rundt studiens materiale. Jeg skal se på den historiske bakgrunnen for opprettelsen av IS og hva som ledet til etableringen av kalifatet. Den historiske bakgrunnen vil også gi et bedre innblikk i gruppens politiske og religiøse visjon. Det er flere ulike faktorer som har formet IS til den bevegelsen vi kjenner til i dag. Jeg har valgt å fokusere på tre faktorer som skal ha spilt en vesentlig rolle for etableringen av gruppen og deres ideologi. Den første faktoren er konflikten i Irak etter avsettelsen av Saddam Hussein, og tilbaketrekningen av de amerikanske styrkene. Den andre faktoren er konflikten i Syria under Bashar al- Assads styre. Den siste faktoren er utviklingen av al- Qaida og deres ideologi. Det er tydelig at IS var og fortsatt er inspirert av al- Qaidas ideologi og formål. Ettersom denne studien ikke har kapasitet til å gå i dybden av disse faktorene, vil jeg kun gi en oversikt over de ulike faktorene. Følgende i dette kapittelet skal jeg introdusere jesidiene og hvorfor denne folkegruppen var spesielt utsatt for IS terrorhandlinger.

Det er nødvendig å bemerke at det er flere land og allierte, som USA, Tyrkia, Saudi Arabia, Kuwait, De forente arabiske emirater, Frankrike, Storbritannia og Qatar, også har påvirket IS store fremgang Midtøsten. Disse landene har i stor grad også bidratt til de ulike konfliktene som nevnes i denne teksten. Ettersom de ikke er like relevante for denne studien, ønsker jeg ikke å gå nærmere inn på deres rolle i konflikten. Jeg vil i stedet fokusere på de sosiale og religiøse dimensjonene ved konfliktene. Utenom disse aspektene er konfliktene også preget av politiske, økonomiske og regionale dimensjoner som er mindre aktuelle for studiens problemstilling.

2.1 Konflikten i Irak

Fra 1979 til 2003 var Saddam Hussein leder for Baath partiet og president i Irak (Hanish, 2012, s. 276). Til tross for at Baath partiet var anerkjent som et sekulært parti, førte Hussein en diskriminerende politikk overfor sjiamuslimer. Husseins styring var ekstrem og flere «humanitære og menneskerettighetsgrupper estimerer at minst en kvart million irakere mistet livet under hans regime» (Horvitz & Catherwood, 2014, s. 218). I 2003 invaderte USA Irak med formål om å avsette Hussein som president og avskaffe Baath partiets ledelse i landet. USA ønsket å demokratisere landet fra en «islamsk revolusjon» (Juergensmeyer, 2017, s. 71).

Selv om amerikanerne lyktes i å ta Hussein, mislyktes de med å demokratisere landet. Iraks nye president Nouri al- Maliki, ledet landet med en undertrykkende politikk overfor sunnimuslimene (Yazda, 2015, s. 13). Til tross for at Husseins regime er ansett som et av de mest undertrykkende i verden, var ikke situasjonen i Irak forbedret med al- Maliki som president (Hanish, 2012, s. 277). USA mistet mye av sin makt og innflytelse i Midtøsten etter å ha mislyktes i sin strategi og mål i Irak. I løpet av 2011 hadde de fleste amerikanske militærstyrkene trukket seg ut av landet. Konflikten mellom statsmakten og sunnimuslimene i Irak intensiverte. En rekke opprørsgrupper og motstandsbevegelser vokste frem i Irak, sammen med andre land i Midtøsten og Nord- Afrika, også kjent som den arabiske våren. Opprørene i de ulike landene hadde til felles at de krevde et nytt styresett samt bedre levevilkår i landet, og de inspirerte hverandre til å gjøre opprør. (Kte'pi, 2012, s.240). Noen av disse opprørsgruppene erklærte seg som islamistiske og én av dem var IS.

2.2 Konflikten i Syria

I 2002 ble Bashar al- Assad president i Syria. Assad- familiens autoritære regime hadde allerede styrt landet i over 30 år gjennom det sekulære Baath partiet (Casey, 2012, s. 233). Assad familien tilhører den sjiamuslimske minoriteten, alawitter, hvor store deler av den syriske befolkningen er sunnimuslimer. Assad regimets strenge restriksjoner syntes å løsne etter presidentskiftet. Spesielt da Bashar al- Assad begynte å tillate politiske debatter og til og med frigjorde en rekke politiske fanger (Horvitz & Catherwood, 2014, s. 413). Dette skjedde

på samme tid som Hussein ble dømt til døden for brudd på menneskeretten (Horvitz & Catherwood, 2014, s. 219). Derfor vokste det frem en forventning om demokratisk og liberal reform i nabolandene. Etterhvert som det tok flere år med nasjonal og internasjonal konflikt uten at regimet viste vilje til å innføre nye reformer, eskalerte misnøyen i landet i løpet av 2011. I Syria vokste det også frem flere opprørsgrupper og landet tok del i den arabiske våren. Assads regime slo hardt ned på de fredelige demonstrasjonene i Syria med voldsomme reaksjoner, og konflikten utviklet seg i løpet av året til en borgerkrig. Den konfliktfylte tilstanden i landet ga grobunn for at IS kunne vokse i Syria, og etterhvert fikk de med seg flere tilhengere som ønsket en revolusjon.

2.3 Al- Qaida

I nyere tid er al- Qaida kjent som en av de mest beryktede terrororganisasjonene, spesielt etter angrepet på World Trade Center 9. september 2001 (Horvitz & Catherwood, 2014, s. 358). Organisasjonen ble opprettet av Osama bin- Laden i 1988 og er i dag et globalt islamistisk terrornettverk (Atwan, 2008, s. 44). Deres ideologi baserer seg på at ikke- muslimske land truer den muslimske verden (Opsal, 1994, s. 29). Gruppen ønsker å motkjempe vestlig innflytelse i de muslimske landene hovedsakelig gjennom jihad. Begrepet jihad har flere betydninger. Opprinnelig betyr ordet «å streve», men i denne konteksten forstås jihad som hellig krig (Cook, 2015, s. 32). Soldater som kjemper i hellig krig, hevder gjerne for at de kriger i guds navn eller for å fremme guds sak. Disse soldatene anses som hellige krigere og betegnes som jihadister. Gruppen følger en retning innenfor sunni- islam kalt wahhabisme, som holder seg til en fundamentalistisk forståelse av islam. Wahhabitter anerkjenner ingen andre retninger innenfor islam, så vel som andre forståelser av religion (Cockburn, 2015, s. 5). Denne forståelsen av islam har antageligvis intensivert konflikten mellom sjia og sunni på et mer voldelig nivå. For eksempel tillater wahhabitter halshugging på enhver som truer deres religion og andre voldelige straffer (Juergensmeyer, 2017, s.72).

Bin Laden opprettet først og fremst al- Qaida som et støtteapparat for hellige krigere, som kjempet mot Sovjet som ønsket å innføre et kommunistisk regime i Afghanistan. Konflikten fikk raskt et religiøst motiv da flere av opprørsgruppene samlet seg til hellig krig, hvor også muslimer fra andre land ønsket nå å engasjere seg (Atwan, 2008, s. 43). Etterhvert som

Sovjetunionen trakk seg ut fra Afghanistan, og bin Ladens politiske aktivisme beveget seg til mer ekstrem vold, begynte han å fokusere på å bygge en militær organisasjon. Bin Laden ble raskt en populær leder for muslimer i ulike land, fordi han klarte å sette ord og handling på frustrasjonen som mange følte på (Atwan, 2008, s. 40). Etter flere år med ydmykelse og undertrykkelse fra Vesten, ga Bin Laden mange muslimer et nytt håp. Ideen om en global jihad vokste seg stadig sterkere. I 2004 godtok bin Laden å samarbeide med jordaneren Abu Musab al- Zarqawi (Wright, 2016, s.231). Al- Zarqawi, er kjent som grunnleggeren av al- Qaida i Irak, forgjengeren til hva vi kjenner som IS i dag. Al- Qaida i Irak var et samarbeid mellom den militante jihadistgruppen al- Tawhid wal- Jihad og al- Qaida (Wright, 2016, s. 230). Til tross for betegnelsen al- Qaida i Irak hadde al- Zarqawi og bin Laden ulike fremgangsmåter og noen ideologiske forskjeller. Al- Zarqawis handlinger var brutale, impulsive og spesielt målrettet mot sjia- muslimer, hvor bin Laden ønsket krig mot USA og resten av Vesten (Wright, 2016, s. 190). Al- Zarqawi lyktes i å starte en bevegelse i Irak som kjempet mot irakiske regjeringsstyrker. Al- Qaida i Irak utførte angrep mot sjiamuslimske mål etter Husseins undergang (Yazda, 2015, s.13). Hans posisjon som leder varte ikke lenge, da han i 2006 døde i et flyangrep fra amerikanske styrker (Juergensmeyer, 2017, s. 72). Likevel ble bevegelsen al- Qaida i Irak opprettholdt, og de ga støtte til sunni- miljøene i Irak samt tidligere generaler fra Husseins regime (Yazda, 2015, s. 13). I 2012 tok Abu Bakr al- Baghdadi over som leder for bevegelsen (Juergensmeyer, 2017, s. 72). På denne tiden hadde borgerkrigen i Syria brutt ut og al- Baghdadis bevegelse dominerte sunni-opposisjonen mot regimet i Irak og Syria. Det var ved al- Baghdadis ledelse at gruppen ble kjent som IS.

2.4 Den islamske stat

IS ble opprettet i 2013, som nevnt med al- Baghdadi som leder. Gruppen er også tidligere kjent som Den islamske stat Irak og Levanten (ISIL), Islamske stat i Irak (ISI), Islamske stat i Irak og Syria (ISIS) og på arabisk DAESH (FN- sambandet, 2020). For å gi et inntrykk om at de hadde lyktes i å etablere en stat på tvers av geografiske landområder, har gruppen selv kun anerkjent betegnelsene IS eller DAESH. Dette til tross for at IS aldri har vært en egen stat (Leraand, 2019). Gruppen er en militær og politisk terrororganisasjon med ambisjoner om å innføre et kalifat. Kalifatet skulle fungere som et idealsamfunn for alle muslimer og basere

seg på wahhabisme og sharia lov. Gruppen benektet all form for menneskeskapt lovgivning, og mente at den eneste sannferdige måten å leve på var å følge sharia. IS ønsket at kalifatet skulle spre seg verden over og ligne de tidligere muslimske sivilisasjonene rundt den arabiske halvøya årene etter Muhammeds død. Ledere av IS har hevdet at deres handlinger hadde autoritet fra Koranen med sharia som deres grunnleggende lovverk (Juergensmeyer, 2017, s.74). Slik det ble nevnt i forrige underkapittel, drar IS' ideologi grunnleggende likhetstrekk med al- Qaida. Blant annet oppfatningen om at Vesten truer den muslimske verden og at de er nødt til å bekjempe denne trusselen med militære styrker. Den mest avgjørende forskjellen mellom al- Qaida og IS er hvem de anser som sine motstandere. Al- Qaida anser nasjoner som tidligere hadde kriget mot muslimene, som USA, Kina, Israel og Russland, som sine største fiender. Al- Qaida beskylder disse nasjonene for å stå til ansvar for å ha splittet opp den muslimske verden (Gelvin, 2017, s. 87). IS derimot, ønsker å bekjempe alle de oppfatter som vantro mot Allah og mot deres egne religiøse praksis. Dette gjelder også andre retninger innenfor islam, hvor sjiamuslimene er mest utsatt. De to terrororganisasjonene benytter seg også av ulike fremgangsmåter og strategier. IS har blant annet tatt sikte på å kontrollere store territorium. Allerede et par måneder etter de hadde proklamert kalifatet, hadde IS erobret store byer og områder i sentrale og nordlige Irak (Cockburn, 2015, s. 2). Antagelig inspirert av al- Zarqawis fremgangsmåte, er mange av IS' angrep impulsive og spontane enn al- Qaidas angrep (Wright, 2016, s. 231). IS gjennomførte også en rekke internasjonale terrorangrep, som attentatet i Paris 2015 mot den satiriske avisen Charlie Hebdo. De internasjonale angrepene var med på å spre frykt og redsel, spesielt rettet mot nasjoner IS oppfatter som vantro eller fiender. IS har hatt en rask fremvekst og etterhvert overgikk de al- Qaida som den mektigste og mest effektive jihadistgruppen i verden. Gruppens blanding av dyktige militære ferdigheter, kombinert med deres ekstreme religiøse tro, er et resultat av konflikten i Irak etter 2003 og i etterkant av borgerkrigen i Syria i 2011 (Cockburn, 2015, s.8). Det var ikke lenge IS i Syria og Irak fikk holde på makten. Våren 2019 kjempet terrorgruppen for de siste resterende områdene i det såkalte kalifatet. Senere på høsten i 2019 ble al- Baghdadi drept av amerikanske styrker (NRK, 2019). I midlertidig holdes mange av IS- krigere i fangenskap verden over, og antageligvis fler enn 17 000 soldater er allerede siktet for terror (Loveluck, 2019). IS ledet kalifatet gjennom makt, frykt og vold. De manglet legitimitet i styringen av sin egen stat. Historisk sett er ikke IS' ideologi eller fremgangsmåte noe nytt eller ukjent. Likevel

er det oppsiktsvekkende å vitne til slike grove menneskerettighetsbrudd gjennomført i moderne tid.

2.5 Den islamske stats ideologi

IS sitt lederstyre kan deles i to. Den ene delen har en politisk og ideologisk motivasjon, som kan spores tilbake til Sovjets invasjon av Afghanistan i 1979. Den andre delen har en militær motivasjon, og kan spores tilbake til den amerikanske invasjonen av Irak i 2003 (Gelvin, 2017, s. 84). IS fører ikke en tydelig politikk, men den politiske og ideologiske motivasjonen overlapper hverandre. IS fortsatte kampen om hellig krig. Idéen om hellig krig eskalerte med de nasjonale og internasjonale islamistiske opprørsgruppene i Afghanistan på 1980-tallet. Det er spesielt to argumenter som ligger til grunn for dette. For det første har IS en oppfatning av at deres forståelse av islam er den eneste rette. Andre tolkninger av islam, eller andre trosretninger, er til vanære for Allah. For det andre oppfatter de land og områder i verden som ikke anerkjennes som muslimske, som en trussel for deres umma. Umma forstås som samholdet mellom alle verdens muslimer, «overordnet etnisk, språklig, kulturell, sosial, økonomisk, politisk og annen tilhørighet» (Opsal, 1994, s. 29). Ifølge islam skal muslimenes lojalitet primært være hos det verdensomspennende religiøse samfunnet og sekundært hos lokale samfunn og samhold de tar del i (Opsal, 1994, s. 29). De anser spesielt Vesten som en trussel mot det muslimske samholdet, ettersom vestlig tro og kultur i lang tid har hatt påvirkning på globaliseringen. IS ønsker derfor å føre en global hellig krig for å gjenvinne muslimsk kontroll og innflytelse. De synes forøvrig å være sterkt preget av den religiøse tanken om at evig fred kun er mulig under et muslimsk styre. De anser verdens befolkning som å være delt i to. Muslimene tilhører gruppen *dar al-islam*, som betyr muslimenes folk, eller muslimenes land (Tibi, 2012, s. 968). Alle andre som ikke følger islam, tilhører *dar al-harb*, som betyr det folket eller landet muslimene kriger mot (Tibi, 2012, s. 968). IS' politiske og ideologiske kjerne, ble ytterligere dannet ved al-Baghdadis ledelse av sunni-opposisjonen mot sjiittene under borgerkrigen i Irak (Gelvin, 2017, s. 84).

Den militære motivasjonen ved IS' ideologi har utspring fra avskaffelsen av Hussein i 2003. Sunnimuslimene i Irak opplevde å bli undertrykket av al-Malikis politikk. Da de amerikanske styrkene forlot Irak, avvæpnet de aldri den irakiske hæren (Gelvin, 2017, s. 86). Etter de amerikanske styrkene forlot landet, fikk ulike opprørsgrupper muligheten til å hevne seg.

Flere av opprørerne i Irak hadde bakgrunn fra al- Qaida, inkludert al- Zarqawi som allerede hadde opprettet al- Qaida i Irak. Opprørerne tok i bruk våpnene som amerikanerne etterlot seg. På lik linje med den politiske og ideologiske motivasjonen, har også IS' militære- motivasjon oppstått gjennom sunnimuslimske opprørsgrupper. Tidligere irakiske militæroffiserer som hadde tjent Hussein knyttet seg til de sunnittiske opprørerne, da de også ønsket å gå imot den sjia- dominerte regjeringen (Gelvin, 2017, s. 86). Majoriteten av IS ledere var tidligere militæroffiserer for Hussein. Innen 2015 holdt tidligere militæroffiserer rundt 100- 160 kommandoposisjoner i Irak og omtrent syv av tolv guvernørstillinger for terrororganisasjonen (Gelvin, 2017, s. 86). Samtidig bærer også IS' ideologi preg av en apokalyptisk visjon. Deres formål er å ta del i en hellig krig mot «onde» krefter (Juergensmeyer, 2017, s. 75). Basert på sin egen propaganda, mener de at dette er en tid hvor rettferdighet ville oppnå sin endelige seier over de som ikke tror (Gelvin, 2017, s. 89). Kort oppsummert kan deres ideologi, eller strategiske plan forklares med tre arabiske uttrykk *Khalifa*, *Takfir* og *Hijra*. (Gelvin, 2017, s. 87). Khalifa betyr naturligvis kalifat og presenterer IS sitt krav om å opprette et kalifat hvor muslimer kan praktisere den «sanne» islam. Takfir henviser til de menneskene som ikke aksepterer islam eller en som er frafallen fra islam. Det gjelder de muslimene som ikke følger IS' egne tolkning av islamsk lov, og disse kan straffes med døden. Muslimer bruker det arabiske begrepet takfir når de anklager andre muslimer for apostasi. Det siste begrepet, hijra, refererer til de hellige krigerne som migrerer fra vestlige land til, i dette tilfellet, kalifatet. (Gelvin, 2017, s. 87). Hijra er et annet arabisk begrep for «en reise mot Gud» og refererer til Muhammeds utvandring til Medina (Vogt, 2018). Frem til nå har jeg referert til IS i samtid. Ettersom IS i Syria og Irak er militært nedkjempet vil jeg videre omtale gruppen i fortid. Denne studien omhandler hendelser som fant sted mellom 2014 til 2019. Etter at IS ble nedkjempet i Syria og Irak, er det ikke rapportert nye tilfeller av at IS fortsatt holder jesidiske slaver.

2.6 Overgrepene på jesidiene

Materialet for denne studien baserer seg stort sett på de systematiske overgrepene og mishandlingen av jesidiske jenter og kvinner under IS. I følgende underkapittel har jeg redegjort for hvordan IS systematiserte overgrepene og deretter forklart hvorfor jesidiene ble spesielt utsatt. Overgrepene startet med at IS soldater tok over jesidiske områder rundt Sinjar fjellene i Nord- Irak. Erobringen av de jesidiske landområdene skal ha vært en del av IS sin krigsstrategi. Som nevnt ønsket IS å opparbeide seg makt gjennom å kontrollere store territorier. Den 15 august 2014, samlet IS- soldater innbyggerne av den jesidiske landsbyen, Kojo, ved skolen. Her skal de ha skutt jesidiske gutter og menn i massegraver, dersom de ikke ønsket å konvertere til islam (Amnesty International, 2014, s. 7). Barna og kvinnene som ventet på skolen, ble senere bortført til IS- regjerte områder. Omtrent 500 av kvinnene skal ha blitt ført til Irak, og omkring 150 av dem, ble enten solgt i Syria eller distribuert til IS- krigere som belønning (UNAMI, OHCHR, 2014, s. 15). De jesidiske barna og kvinnene som ble bortført, skal ha blitt utsatt for tvangskonvertering, slaveri, tortur, voldtekt og annen form for seksuell vold. De som ble solgt som slaver, ble evaluert etter utseende og satt i kategorier etter alder, sivilstatus og om de hadde barn. En rapport av Amnesty International (2014) kan fortelle at noen av jesidiene valgte å lyve om deres sivilstatus eller om de hadde barn i håp om å unnsnippe fangenskap (Amnesty International, 2014, s. 6). Rapporten forteller blant annet om to søstre som løy om at de allerede var gift. Søstrene hadde da fått beskjed om at de måtte gjennomgå en gynekologisk undersøkelse for å se om de snakket sant (Amnesty International, 2014, s. 6). Jentene valgte å fortelle sannheten i frykt for å bli straffet. For å håndtere kvinnene hadde IS allerede organisert et byråkrati for slaveriet med egne sentre av gamle varehus eller boliger, hvor soldatene fritt kunne kjøpe og selge kvinnene. I et såkalt IS- senter kunne det bo over hundre kvinner og jenter samtidig som enten ble solgt, auksjonert eller giftet bort. (Murad, 2018, s. 140). Kvinnene var av jesidisk, jødisk, kristen, sjia og alawittisk bakgrunn (Leraand, 2019). De forente nasjoner (FN) hevder i en rapport om konfliktrelatert seksuell vold (2015), at lesbiske, homofile, biseksuelle, transkjønnede og intersex personer også skal ha blitt utsatt for seksuelle overgrep. Disse overgrepene skulle virke som en form for moralsk renselse (United nations, 2015, s. 10). Dette gir et inntrykk av at IS ikke kun baserte sine ofre på religiøs bakgrunn. De ugifte, yngre, pene jentene skal angivelig ha blitt solgt først. Det foregikk også salg av kvinnene på nett, hvor blant annet Facebook ble brukt

som en plattform for handelen av kvinnene (Murad, 2018, s. 9). Gjennom det institusjonaliserte byråkratiet med egne sentere for salg og auksjon av slaver, var det åpenbart at slavekvinnenes formål i kalifatet var planlagt. Kvinnene skulle være til glede for soldatene og lokke til seg nye tilhengere av kalifatet. Dette kommer forøvrig frem i IS' egen propaganda. Som en rekrutteringsstrategi, informerte IS om at det fantes slavekvinner i kalifatet (United Nations, 2015, s. 9). De var også tydelige på at det var lovlig for soldatene å ha sex med slavekvinnene. IS hevdet at denne slaveordningen var i henhold til Allahs vilje og en religiøs tradisjon. I en artikkel av New York Times (2015) forteller en 12 år gammel jente at hennes overgriper hadde bedt en bønn både før og etter akten. Hun skal ha blitt forklart at ettersom hun praktiserte en annen tro, hadde Koranen gitt soldaten rett til å voldta henne (Callimachi, 2015). Voldtekten skulle angivelig føre han nærmere Allah. Andre jenter har fortalt at soldatene beskrev overgrepene som en måte å tilbe Allah (Callimachi, 2015). IS institusjonaliserte et mønster av seksuell vold, slaveri, bortføring og menneskehandel (United Nations, 2015, s. 9). Formålet med kvinnene som ble holdt i disse senterne var ikke utelukkende seksuelt, men også et sterkt ønske om at kvinnene skulle konvertere til islam. Kvinnene ble lovet frihet og frelse om de valgte å følge islam, men dersom kvinnene ikke ønsket å konvertere ble de truet på livet (Amnesty International, 2014, s. 19).

2.7 Hvorfor var jesidiene spesielt utsatt?

Jesidiene er en etnisk og religiøs folkegruppe, hovedsakelig bosatt i Nord- Irak. Utover Irak, bor det jesidier i Sør- Tyrkia og Syria (Fuccaro, 1997 s. 559). Folkegruppen har flere ganger vært utsatt for tvangskonvertering, folkemord, forfølgelse, overgrep og undertrykkelse. For eksempel led jesidiene under Husseins regime på 1980- tallet. Totalt har det jesidiske folkeslaget overlevd 73 folkemord (Schmermund, 2018, s. 6). Til tross for en lang historie med undertrykkelse og overgrep, sies det at IS' voldshandlinger var enda mer ekstreme og systematiske enn noen av de tidligere tilfellene. Det hevdes at omtrent fem tusen jesidier ble drept av IS, og at minst syv tusen kvinner ble tvunget til sexslaveri (Schmermund, 2018, s. 6). Årsaken til mye av mishandlingen overfor jesidiene virker til å ligge i deres unike, men ofte misforståtte, religiøse tro og kultur. Jesidiene praktiserer sin egen religion, jesidismen, som er en monoteistisk tro. Jesidismen er en synkretisk religion som bygger på elementer fra de

semittiske religionene, østlige religioner og den tidligere zoroastrismen (Fuccaro, 1997, s. 564). I likhet med islam, er jesidismen sterkt knyttet til praksis og tilhørighet. Blant annet følger jesidiene et sosialt hierarki, og de har ikke lov til å gifte seg utenfor sin egen kaste da det anses som «urent» (Allison, 2017, s. 6). Tradisjonen med kastesystemet antas å være et innblandet element fra hinduismen. Jesidienes religiøse tro er sterkt knyttet opp mot deres identitet og etnisitet, ettersom det verken er mulig å konvertere til jesidismen eller gifte seg utenfor egen kaste og tro.

Utenom IS' fornektelse av all annen form for religiøs tro og tilknytning, kan det virke som at det var to årsaker som gjorde at jesidiene var spesielt utsatt under kalifatet. Den første er jesidienes tilbedelse av Tawûsî Melek. Denne skikkelsen er avbildet som en påfugl- engel og anses som den mest sentrale karakteren innenfor jesidismen. Tawûsî Melek blir oppfattet som en manifestasjon av gud selv. Den jesidiske tradisjonen forteller at det var Tawûsî Melek som fikk Adam forvist fra paradiset, og etter hendelsen ble påfugl- engelen brobygger mellom gud og menneskene (Murad, 2018, s. 39). Jesidiene tilber Tawûsî Melek ettersom de mener at han er grunnen til alt menneskeliv på jorden. Enkelte kristne og muslimer derimot, har oppfattet Tawûsî Melek som den fallende engelen. I semittisk tro er den fallende engelen assosiert med djevelen, og dette har ført til fordommer mot jesidiene om at de tilber djevelen. For jesidiene derimot, er påfugl- engelen Guds eneste representant på jorden (Açikyildiz, 2014, s. 2). Den andre årsaken var at jesidismen ikke er en skriftreligion. Jesidismen har i alle år blitt overført muntlig av sjeiker og religiøse ledere. Riktignok har de overført egne religiøse hymner og skrifter, men de følger ingen hellig bok slik som kristne, jøder og muslimer gjør. I muslimsk tradisjon har de uttrykket *bokens folk* (ahl al- kitab), som refererer til det folket som har del i guds åpenbaring (Allison, 2017, s. 3). Dette gjelder de semittiske religionene som alle tror på én gud, og hvor de samme historiene blir nevnt i de ulike hellige skriftene. For eksempel blir Jesus og Maria også nevnt i Koranen, slik som i Bibelen. Gjennom tidene har dette blitt brukt som argument for at jesidiene følger en villedende religion, ettersom de ikke kan stole fullt på sine religiøse ledere uten en hellig bok. Under det Ottomanske riket ble jesidiene fratatt mange rettigheter og til og med utsatt for tvangskonvertering ettersom de ikke kunne anerkjennes som bokens folk (Allison, 2017, s. 3). Ettersom jesidiene ikke følger en hellig bok og derfor angivelig kan bli villedet av sine religiøse ledere, oppfattet IS folkegruppen som vantro. Ifølge IS sin forståelse av islamsk lov, kan kvinner som oppfattes som vantro holdes som slaver (Murad, 2018, s. 10). Fordommene om djeveldyrkelse og vantro, er argumenter for

hvorfor overgrepene hovedsakelig rammet jesidiene hardest.

2.8 Oppsummering av historisk bakgrunn

Etter tilbaketrekningen av amerikanske styrker i Irak og etter Bashar al- Assad ble innsatt som president i Syria, brøt det ut voldelige opprør i nabolandene. Opprørsgrupper vokste frem, blant annet også islamistiske grupper som IS. IS bygde videre på al- Qaidas ideologi om at muslimene var i krig med Vesten og resten av verden som ikke anses som muslimer. Deres lederstyre var preget av en ideologisk/ politisk og en militær motivasjon. De anså alle som ikke fulgte deres tolkning av islam som sine fiender. IS ville kjempe jihad mot fiendene sine og for å etablere et kalifat. Jesidiene er en religiøs og etnisk folkegruppe som IS oppfattet som fiender av den muslimske verden. Ettersom deres religiøse bakgrunn ikke overensstemte med IS sitt livssyn, ble jesidiske kvinner bortført og holdt som slaver i kalifatet. Jesidiske menn ble massakrert i forbindelse med erobringen av jesidiske områder.

3 Aktuell forskning og teoretisk rammeverk

Jeg skal nå presentere studiens teoretiske utgangspunkt. Målet med denne delen av studien er å etablere et begrepslig rammeverk for den senere analysen av dokumentene. I det påfølgende kapittelet skal jeg gi en bedre forståelse av hva seksuell vold er og hvordan det benyttes i krig. Å etablere et begrepslig rammeverk vil være behjelpelig til å besvare studiens problemstilling om *hvordan religion fungerte som legitimering av IS soldatenes seksuelle overgrep på jesidiske jenter og kvinner*. I dette kapittelet har jeg benyttet meg av aktuell forskning og teori om religiøs og seksuell vold. Gjennom aktuell forskning på området vil jeg først gi en definisjon på hva vold er og hva som betegnes som religiøs og seksuell vold. Problemstillingen benevner spesifikt seksuelle overgrep og ikke seksuell vold. Slik jeg presiserte innledningsvis er seksuelle overgrep en betegnelse som går under seksuell vold. Videre presenterer jeg tre teorier som fokuserer på voldtekt, evolusjonsteori, feministteori og maskulinitetsteori. Som nevnt innledningsvis er seksuell vold et begrep som omfatter en rekke seksuelle krenkelser, deriblant voldtekt. Teoriene om voldtekt er derfor relevante innenfor

temaet om seksuell vold. Jeg valgte disse teoriene på bakgrunn av at de gir tre ulike vinklinger på voldtekt og seksuell vold, i tillegg finnes det en god del skriftlig materiale om alle teoriene. Jeg har valgt å fokusere på teori om seksuell vold ettersom hovedformålet med studien er å forstå hvorfor jesidikvinnene ble utsatt for seksuelle overgrep, og deretter om eller hvordan religion kan forklare disse handlingene. I denne teoridelen har jeg fokusert på mannen som forgriper og kvinnen som offer, ettersom dokumentene som analyseres senere i studien også kun fokuserer på denne vinklingen. Likevel er det nødvendig å merke seg at det også har blitt rapportert overgrep på homofile menn i kalifatet, selv om dette ikke blir belyst i denne studien (United nations, 2015, s. 10). Teoriene jeg tar for meg i denne studien bør ikke forstås som et forsøk på å rettferdiggjøre eller moralisere slik type vold. Hensikten med disse teoriene er derimot å prøve å forstå hva som forårsaker seksuell vold, samt også hvordan slik vold kan forhindres.

3.1 Hva er vold?

For å kunne forstå hva som kan betegnes som seksuell vold, er det nødvendig å ha en forståelse av hva vold er. Vold kan være «å skade en person, eller personer, med intensjon om å påføre smerte, legemsbeskadigelse eller død» (Littman & Paluck, 2015, s. 80). Vold skiller seg gjerne fra aggresjon, ved at voldsskader er mer ekstreme og ødeleggende. Vold som begrep er nokså vagt i seg selv, for det kan betegne fysiske og psykiske, samt sosiale og individuelle hendelser, noe man utfører på andre eller seg selv. Det kan være en defensiv, men også en offensiv handling brukt både til å utøve makt men også som forsvarsmetode. Vold kan være en rasjonell handling, motivert på et spesifikt grunnlag – eller en impulsiv reaksjon. Årsaker til vold kan være kulturelle, sosiologiske, biologiske eller psykologiske, men som oftest er det en kombinasjon av flere årsaker. Vold er generelt forbundet med (som regel fysisk) smerte, skade, tvang eller krenkelser påført av en annen person. Vold er ofte et negativt ladet begrep og gjerne forbundet med umoralske og ulovlige handlinger. Videre i oppgaven skal jeg se på hvordan vold kan rettferdiggjøres miste sitt umoralske aspekt og rettferdiggjøres. I denne studien har jeg valgt å fokusere på fysisk vold som et sosialt fenomen, det vil si fysisk vold i relasjoner mellom mennesker som påføres av andre. Dette er mest relevant for min studie ettersom analysen fokuserer på IS' bruk av kollektiv vold for å beskadige sine motstandere. Asle Eikrem forklarer kooperativ eller kollektiv vold som

handlinger hvor utenforstående kan trekkes inn som en del av voldshandlinger. Som tilskuere er de «aktivt» involvert i voldsutøvelsen fordi de ikke velger å gripe inn (Eikrem, 2018, s. 60). Individuell vold er gjerne en handling som står i konflikt med sosiale normer, ofte med en intensjon om å utfordre samfunnsstrukturen. I motsetning til kollektiv vold gjerne utføres i «samsvar» med de sosiale normene. Målet er å forhindre at den sosiale organismen (dvs. samfunnsstrukturen) skal gå i oppløsning (Eikrem, 2018, s. 60). I tilfellet med IS, kan dette tolkes som at de kjemper for å opprettholde den muslimske samfunnsstrukturen. Kollektiv vold kan også gi en forklaring på hvorfor det i krigstid ikke anses som direkte umoralsk eller galt å drepe. Som en følge av kooperativ vold og inntrykket av å opprettholde den sosiale organismen, er det mindre sannsynlig at de som deltar i slik vold opplever handlingene som umoralske.

Jeg ønsker også å trekke inn sosiologen, Pierre Bourdieu's begrep om symbolsk vold. Å utøve symbolsk vold er ikke direkte fysisk smertefullt, slik jeg definerte begrepet ovenfor. Derimot, for Bourdieu, er symbolsk vold hvordan samfunnet vedlikeholder de sosiale ulikhetene, om det så er samfunnsklasser eller skjeve kjønnsfordelinger (Wilken, 2011, s. 89). Å utøve symbolsk vold gir en form for symbolsk makt, hevder Bourdieu. Symbolsk makt vil være «å få en gitt virkelighetsforståelse til å fremstå som sann, uten at det er tydelig for de involverte» (Wilken, 2011, s. 90). Gjennom symbolsk makt, kan symbolsk vold få hva som vanligvis er ansett som galt, fremstå som moralsk riktig. Dette kan for eksempel være gjennom mytologier eller utsagn som avhumaniserer fienden (Eikrem, 2018, s. 62). Gjennom symbolsk makt kan en få andre til «å se og forstå verden på en bestemt måte» (Wilken, 2011, s. 90). Symbolsk vold kan også forstås som kooperativ vold da det gjerne er mange involverte som bidrar til voldshandlingene.

3.2 Religiøs vold

Forholdet mellom religion og vold har alltid vært flertydig, ettersom religion ofte er forbundet med nestekjærlighet og tilgivelse. Flere religiøse samfunn har ordninger for veldedighetsarbeid. For eksempel finnes det diakonalt arbeid i kristendommen eller sadaqah i islam. Religiøse bevegelser har historisk sett vært blant de viktigste pådriverne for humanitært og veldedig arbeid. På en annen side forteller historien også om blodige korstog

og martyrer. I moderne tid diskuteres det kontrafaktiske utsagnet «religion er roten til alt ondt» flittig. Richard Dawkins er et eksempel på en av nåtidens kjente professorer som har uttalt seg en del om dette. Utsagnet antyder at religion er en nødvendig og tilstrekkelig årsak for at vold skal forekomme. Det forutsetter også at det ikke er andre anliggende årsaker som frembringer vold. Kjente religionstenkere, som Émile Durkheim, Marcel Mauss og Sigmund Freud, diskuterte hvorfor noen religiøse grupper aksepterer et guddommelig mandat for vold og hvorfor det synes at religion og vold trenger hverandre (Juergensmeyer, 2017, s. 5).

Hvorvidt bør religion forstås som en nødvendig årsak til vold? For eksempel, folkemordet på armenerne under det Ottomanske riket fant sted i 1915, under en tid hvor hele riket var nær å kollapse rundt de urolige omstendighetene ved første verdenskrig (Suny, 2010, s. 24). Den siste tiden før rikets fall, hadde ungtyrkerne ved deres ledelse skiftet forståelsen av det ottomanske til å være synonymt med islam, men også tyrkisk etnisitet (Suny, 2010, s. 24). De kristne armenerne ble forstått som en trussel for rikets overlevelse ettersom de verken var tyrkere eller muslimer. Armenerne ble blant annet derfor utsatt for forfølgelse, tvangskonvertering og folkemord. I dette tilfellet synes årsaken å ha vært en kombinasjon av religiøse og etniske årsaker, sammen med urolighetene rundt første verdenskrig som militarisme, imperialisme og nasjonalisme. Historikeren Ben Kiernan hevder at faktorer som «rase/ religion, ekspansjon og idealisering/ idyllisering» (Kiernan, 2014, s. 26) kan utgjøre ideologiske elementer som kan lede til vold. I følge Kiernan forstås religion her som et ideologisk element, altså som en del av et større samfunnsyn. Ettersom religion ofte er sterkt knyttet opp mot identitet og samhold, kan det både føre folk sammen, men det også skille folk fra hverandre. Mellom tyrkerne og armenerne var det både etniske og religiøse identitetstrekk som stod i konflikt. Ifølge Professor Mark Juergensmeyer (2017) forekommer religiøs vold og terror i større grad kombinert med andre årsaker, som for eksempel politiske og sosiale faktorer (Juergensmeyer, 2017, s. 5). Juergensmeyer hevder at religion derfor ikke bør oppfattes som en nødvendig årsak for vold, men som et element som bidrar til å trigge andre faktorer i konflikt. Forestillinger om territorial tilbakegang er et kjent eksempel på en utløsende årsak til krig og konflikt. En slik type konflikt utløses gjerne etter oppfatningen om at nasjonen «har mistet territorier de har historisk rett på» (Kiernan, 2014, s. 32). I territoriale konflikter kan religion fungere som en trigger, eksempelvis Israel og Palestina, dersom religiøse grupper påstår å ha rett på geografiske områder de oppfatter som hellige. Disse områdene har gjerne en historisk betydning for religionen. Et tydelig eksempel på en slik

konflikt er byen Jerusalem som har hellig betydning for både jødedom, kristendom og islam. I sin teori forklarer Juergensmeyer at religiøs vold ofte rettferdiggjøres av spesifikke hendelser i religionens voldelige fortid (Juergensmeyer, 2017, s. 6). Da er det som om volden blir en del av arven fra religiøse tradisjoner. Dette kan være fortellinger fra tradisjonelle religiøse skrifter, eller historier om kamper kjempet i religionens navn. Religionens historie har stor betydning for hvordan slike konflikter utspiller seg. Juergensmeyer hevder at «religion may not be the cause of the anger that leads to violence in most places around the world, but it can vastly complicate the way that anger is expressed» (Juergensmeyer, 2017, s. 5). Sosial urett eller politisk uro kan forsterkes i en spirituell forakt som opphøyer konflikten til noe kosmisk. Han definerer kosmisk krig som en «imagined battle between metaphysical forces- good and evil, right and wrong, order and chaos» (Juergensmeyer, 2017 s. 184). Den kosmiske krigen er like mye en symbolsk krig, der politiske strategiske mål i større grad opererer som et symbolsk uttrykk i en åndelig konfrontasjon. At religiøse kamper forekommer på en politisk og sosial arena, gir den kosmiske krigen et mer synlig uttrykk, men tjener egentlig som et ledd i åndelig og overhistorisk krigføring. Konflikten er metafysisk og soldatene på jorden kjemper for de store kreftene om rett og galt. I tilfellet med armenerne og ungtyrkerne, kan det tolkes som at tyrkerne forstod armenerne som onde etter mange år med konflikt, og ble derfor ansett som en faktor som førte til det ottomanske rikets fall. Juergensmeyer forklarer at fienden ofte anses for å være enten rivaliserende religiøse eller nasjonale grupper, sekulære stater, eller den nåværende maktordningen i verden som må bekjempes. Vold i kosmisk krig omgjøres til en moralsk handling ettersom målet rettferdiggjør middelet. I sin teori er Juergensmeyer tydelig på at disse kampene hovedsakelig er innbilte. Vold oppstår ofte hos grupper som oppfatter å være under trussel eller føler seg krenket. Som et motsvar på denne oppfatningen, kan gruppen ty til den samme volden de hevder å være utsatt for (Juergensmeyer, 2017, s. 11). Ettersom trusselen gjerne er innbilt vil kanskje ikke de utenforstående anerkjenne trusselen til tross for at gruppen anser den som legitim.

3.3 Seksuell vold

Fredsforsker Inger Skjelsbæk har lang erfaring med kjønnsforskning med fokus på seksuell vold i krig og konflikt. I sin rapport *Sexual Violence in Times of War* (1999), redegjør hun for seksuell vold i fire punkter. Det første punktet gir en definisjon på hva som kan anses som seksuell vold og refererer til Lee Ellis' (1989) definisjon «rape refers to a physically attempt at sexual intimacy when one of the individuals involved chooses not to become sexually intimate» (Ellis, 1989, s. 1 i Skjelsbæk, 1999, s.9). Definisjonen understreker at voldtekt er en hendelse, eller et forsøk på fysisk tvang av uønsket seksuell oppmerksomhet på et annet menneske. Det faktum at offeret ikke samtykker den seksuelle handlingen er spesielt avgjørende for å bedømme voldtekt. Ved en sovevoldtekt har offeret verken mulighet til å samtykke eller motsette seg hendelsen og et slikt tilfelle kan derfor ikke anses som frivillig. På lik linje med voldtekt, er også seksuell vold en krenkelse av personens seksuelle integritet, men tilfeller av seksuell vold trenger ikke innebære en voldtekt. Derimot er seksuell vold et noe mer omfattende begrep som også tar for seg tilfeller av tvungen prostitusjon, kidnapping og seksuelt slaveri samt de mange konsekvensene slike overgrep medfører (Skjelsbæk, 1999, s. 8). De psykiske, fysiske og sosiale konsekvensene i etterkant av et overgrep, regnes også som en del av seksuell vold. Det andre punktet fokuserer på den voldelige faktoren rundt tilfellene som er nevnt ovenfor. Skjelsbæk refererer her til at tilfeller av seksuell vold i konfliktfylte tider, har vist seg å være enda mer voldelige enn tilfeller i fredstider. Skjelsbæk siterer Catherine Niarchos: «Rape is not a question of sex, it is first and foremost an act of aggression with a sexual manifestation» (Niarchos, 1995, s. 650 i Skjelsbæk, 1999, s.9). Niarchos argumenterer for at konfliktrelatert seksuell vold ikke nødvendigvis primært handler om sex, men makt og undertrykkelse av offerets selvbestemmelse. Niarchos argumenterer videre for at «the more militarist a society, the more sexist it is likely to be» (Niarchos, 1995, s. 669). Militære samfunn er mer kjønnsdiskriminerende ettersom kvinnene sjeldent er involvert i militarisme og krig. Niarchos hevder at militæres etos alltid har vært maskulin og heteroseksuell. Ettersom militarisme også er kjønnspreget vil militære samfunn styres av en skjev maktstruktur der kvinnen undertrykkes (Niarchos, 1995, s. 669). Det er ikke før i de siste tjue årene at voldtekt også kan forstås som en militær strategi, kjempet på kvinnens kropp. Niarchos hevder at voldtekt ikke er et ukontrollert begjær, det er tvert imot en handling av ekstrem vold som uttrykker dominans, makt og forakt (Niarchos, 1995, s. 650). Her forstås

voldtekt som en aggresjonshandling der hovedmålet er å oppnå et strategisk eller politisk mål. Som nevnt handler ikke den seksuelle volden nødvendigvis om sex, selv om handlingen motiveres av seksualdrifter. Derfor er det komplisert å gripe fenomenet i dets nyanser. Dette argumentet går igjen i flere teorier om voldtekt og seksuell vold. I det tredje punktet argumenterer Skjelsbæk for at seksuell vold, som definisjonen om voldtekt ovenfor, alltid innebærer ufrivillig seksuell kontakt i form av tvang. Seksuell vold kan utføres som en manifestasjon av symbolsk makt. Hun argumenterer for at forholdet mellom forbryter og offer ikke nødvendigvis er mellom mann og kvinne, men feminin og maskulin. Til tross for kjønn blir overgriperen ansett som maskulin og offeret som feminin. Spesielt dette punktet vil jeg komme tilbake til og utdype litt mer i maskulinitets- og feministteorien. Det siste og fjerde punktet fokuserer på seksuell vold i væpnet konflikt. Seksuell vold kan forårsakes av de samme årsakene i både krig og fredstider. På lik linje med Nirachos, hevder også Skjelsbæk at seksuell vold i større grad uttrykker et ønske om makt med en seksuell motivasjon. Skjelsbæk forklarer at tilfeller av seksuell vold i konfliktsituasjoner, spesielt omhandler et ønske om makt. Tilfeller av seksuell vold i fredstid er oftere motivert av seksualdrifter og et ønske om å oppnå seksuell kontakt. Skjelsbæk har gjort seg den oppfatningen at hovedmålet for seksuell vold i konflikt ikke nødvendigvis er det individuelle offeret i seg selv, men den sosiokulturelle identiteten som offeret presenterer. Fiendestrukturen gitt i en krig kan gjøre visse etniske, religiøse eller kulturelle grupper mer utsatt. Det synes også å være mest strategisk å angripe kvinnen, ettersom kvinnen spiller en viktig rolle i å holde familien og samfunnet sammen. Det er hun som viderefører kulturen gjennom oppdragelse og sikrer at de kulturelle normene og verdiene går i generasjoner. Når kvinner er hovedmålet for seksuell vold, må det forstås gjennom deres bakgrunn for å beskadige deres etniske, religiøse eller kulturelle rolle (Skjelsbæk, 1999, s. 9).

3.4 Seksuell vold som menneskets eldste våpen

Innledningsvis nevnte jeg at seksualisert vold kan betegnes som det eldste våpenet gjennom menneskets historie. I dette underkapittelet ønsker jeg å utdype denne uttalelsen videre. Vi vet med sikkerhet at så lenge væpnede konflikter har funnet sted, har det også vært tilfeller av seksuell vold. Både kunst- og litteraturhistorien samt tusen år gamle religiøse tekster, viser til hendelser av seksuelle overgrep og medhustruer (Skjelsbæk, 2009, s. 73). Fra det gamle testamentet i Bibelen kan vi blant annet lese om en mann som velger å ofre sin medhustru. Hun blir ofret til en gruppe menn som egentlig var ute etter å ta mannen. Mennene skal ha forgrepet seg på henne en hel natt, før hun døde av overgrepene.

Men mennene ville ikke høre på ham. Da tok mannen medhustruen sin og førte henne ut til dem utenfor. De lå med henne og forgrep seg på henne hele natten, helt til det ble morgen. De slapp henne ikke før det tok til å lysne (Dom 20:25, Overs. 2011).

Historien gir uttrykk for datidens syn på kvinners verdi, noe som kan ha påvirket denne hendelsen. Den mest innlysende årsaken for hvorfor konfliktrelatert seksuell vold har blitt oversett i tusenvis av år, kan være preget av et spesielt syn på kvinnens verdi. Gjennom tidene har det vært vanlig å forstå kvinnen som mannens eiendom, om det så var hennes far, ektemann eller bror. Et angrep eller en forbrytelse mot kvinnen ble derfor forstått som et bedrag mot mannen som eide henne (Brownmiller, 2013, s. 21). På lik linje som slaver ble distribuert som eiendeler, ble også kvinnen det. Derfor ble også voldtekt forstått som en forbrytelse på mannens eiendom (Brownmiller, 2013, s. 23). Eksempelet fra det gamle testamentet må derfor forstås som en krenkelse overfor mannen som eide henne, fremfor kvinnen selv. Som nevnt kan også kunsthistorie gjengi tilfeller av seksuell vold og et kjent eksempel er Nicolas Poussins maleri av sabinerrovet. Maleriet er datert til 1635 og gjenskaper romerske menn som bortfører sabinske kvinner (Skjelsbæk, 2009, s. 73). Bortføringen skal skyldes mangelen på kvinner i Roma og hensikten var å okkupere kvinnenenes område samt å forgripe seg på dem. Flere kunstnere har gjenskapt og nærmest romantisert angrepet gjennom vakre skulpturer og malerier. I dag anses disse kunstverkene som mesterverker og Poussins maleri henger i Metropolitan Museum of Art i New York (Skjelsbæk, 2009, s. 73). Historien underbygger synet på kvinner som eiendeler som menn fritt kunne fordele seg imellom. Konfliktrelatert seksuell vold kan fra denne vinkelen forstås som et angrep på fienden og krenkelse av mannen. Denne formen for vold har angivelig blitt oversett gjennom historien

ettersom det ikke ble ansett som en voldshandling mot kvinnen. Som en konsekvens har også dette verdisynet fått kvinner til å tie om hva de har vært igjennom. Disse tilfellene er bare to av mange eksempler som kan formidle at voldtekt i konflikt ikke er et nytt krigsfenomen. Gjennom disse kildene kan vi med sikkerhet vite at dette fenomenet hvert fall kan spores over 2000 år tilbake. I dag forbeholder store deler av verden seg til tanken om universelle menneskerettigheter, som kan gjøre det vanskelig å forestille seg et slikt kvinnesyn i moderne tid. Disse historiene kan virke brutale, men dette synet på kvinners verdi synes å ha vært en vesentlig årsak til konfliktrelatert seksuell vold i krig gjennom historien.

3.5 Evolusjonsteori

Den første teorien jeg ønsker å presentere er evolusjonsteorien om voldtekt. Denne teorien gir en forståelse for seksuelle overgrep fra et biologisk perspektiv og hvordan evolusjon kan ha forårsaket dette fenomenet. Teorien fokuserer hovedsakelig på to biologiske årsaker. Den første årsaken baserer seg naturligvis på Charles Darwins teori om naturlig utvalg. Darwin studerte hvordan organismer tilpasset seg gjennom naturlig utvalg, som er en prosess med fokus på betydningen av ulike valg organismer har. Disse valgene hjelper organismene i mer eller mindre grad til å tilpasse seg omgivelsenes krav for hva som skal til for å overleve og formere seg. Fra dette teoretiske perspektivet blir naturlig utvalg knyttet opp mot menneskets seksuelle side og hvorvidt den skiller seg fra mann og kvinne (Thornhill & Palmer, 2000, s. 5). Biologen Randy Thornhill og antropologen Craig Palmer, har sammen diskutert hvordan evolusjonspsykologi kan forklare seksuelle overgrep blant mennesker. De fokuserer på menneskets biologiske trekk for å forstå hvilke årsaker som ledet til denne oppførselen. Thornhill og Palmer hevder at voldtekt er forårsaket av proksimale og ultimate årsaker. Proksimale årsaker er påvirket av miljø og sosiale relasjoner. Disse årsakene kan forstås som et biprodukt av andre tilpasninger eller årsaker som kan gi en direkte forklaring til en bestemt oppførsel. For eksempel kan en traumatiserende barndom med mangel på trygge relasjoner være en årsaksfaktor til seksuelle overgrep (Thornhill & Palmer, 2000, s. 4). Samtidig kan holdninger som misogyni og aggresjon, eller et ønske om å utøve makt også lede til overgrep. De proksimale årsakene kan gi en forklaring på *hvorfor* voldtekten skjedde. De ultimate årsakene er mer generelle og gir forklaring på hvorfor proksimale årsaker eksisterer.

Evolusjonsteorien spesifiserer ultimate årsaker for hvordan mennesker tilpasser seg hverandre over lengre tid. For å kunne forstå evolusjonsteorien som en ultimata årsak til voldtekt, er det nødvendig å forstå hvordan naturlig utvalg forårsaker tilpasninger. Thornhill og Palmer forklarer at menn og kvinner har ulikt fokus på reproduksjon, som forekommer av kjønnenes ulike fysiologi og deres muligheter til å reprodusere. Kvinnen trenger mer tid og energi for å reprodusere (å bære frem et barn) enn mannen (Ellis, 1989, s. 14). Kvinnens fokus rundt valg av partner og samleie er å bære frem et friskt barn. Evolusjonsteorien hevder at grunnen til at kvinner er mer selektive i valg av partner baserer seg på mannens kvaliteter som videreføres til barnet. Ettersom menn trenger minimalt med tid og energi for å reprodusere, har de et annet fokus på samleie enn kvinner. Thornhill og Palmer hevder at på lik linje med andre pattedyr, er også det mannlige kjønn i større grad mer ivrig på å reprodusere seg enn kvinner (Thornhill & Palmer, 2000, s. 53). På bakgrunn av dette er mannens fokus rundt seksualitet å videreføre sine gener til fremtidige generasjoner (Ellis, 1989, s. 14). For at mannen skal få best mulig utnytte av sitt reproduktive potensial, vil det være mest fordelaktig å ha flere partnere. På denne måten vil han sikre seg videreføring av sine gener til fremtidige generasjoner (Ellis, 1989, s. 14). For Thornhill og Palmer danner dette noe av grunnlaget for å forstå voldtekt som en ultimata årsak. Ettersom kvinnen er mer selektiv i valg av partner, fører dette til større konkurranse blant menn da deres sjanser for å knytte seksuelle relasjoner minsker. Gjennom tidene har voldtekt blitt en *sarvei* for å knytte seksuelle relasjoner (Thornhill & Palmer, 2000, s. 53). Voldtekten overser kvinnens krav og ifølge evolusjonsteorien har seksuelle overgrep utviklet seg til en adaptiv strategi. Mannen opplever dette som en suksessrik måte å videreføre sine gener på, om det så krever makt og tvang.

Den andre årsaken fokuserer på kvinnens mangel på østrus (parringstid). Vi vet at andre pattedyr har spesielle perioder i løpet av året hvor de kan pare seg. Parringstid er noe som skiller mennesker fra andre pattedyr og gjør mennesket mottakelig for seksuell aktivitet gjennom hele året. Psykoanalytikeren, Helene Deutsch, var antagelig en av de første som begynte å teoretisere om voldtekt på 1940- tallet, gjennom en evolusjonsteoretisk forståelse. Deutsch mente at kvinnens mangel på østrus var et resultat av evolusjonen (Ellis, 1989, s. 14). Som en konsekvens av dette, startet mennesker og forgripe seg på hverandre. Mangelen på østrus markerte begynnelsen av kvinnens underkastelse av mannens seksuelle vilje, ettersom kvinnen ikke har makt til å bestemme når hun er klar og ikke. I følge Deutsch' teori, har mennesket utviklet et psykologisk og komplekst system av seksuell trang. Dette systemet

oppstår i hjernen, fremfor ved fysiske tegn, slik det gjør hos andre pattedyr. Voldtekt er et resultat av at mannens seksuelle, psykologiske trang ikke er avhengig av kvinnens fysiske mottakelighet (Brownmiller, 2013, s. 18).

I følge Thornhill og Palmer, påvirker evolusjonsteorien i større grad de ultimate årsakene for voldtekt. I teoriene som er presentert her reduseres voldtekt til en seksuelt motivert akt der kvinnen er offeret og mannen er overgriperen. Teoriene gir kun en biologisk og evolusjonær forklaring for voldtekt og lite innblikk i hvilke sosiale kontekster eller forhold som kan forårsake voldtekt. Seksuelle overgrep kan forårsakes av arv og miljø, enten som et biprodukt av adaptive egenskaper, som aggresjon, eller atferdsmessig tilpasning. De hevder at voldtekt kunne vært forhindretd dersom kvinnen ikke var så selektiv med sine partnere eller om mannen kun var tiltrukket av kvinner som viste gjensidig interesse. Voldtekt ville ikke vært psykisk eller fysisk mulig, dersom naturlig utvalg hadde tilpasset menn og kvinner på samme måte. Det vil si at begge kjønn hadde samme fokus og ønske rundt seksuelle relasjoner (Thornhill & Palmer, 2000, s. 84). Kjønnene har utviklet seg ulikt i forhold til samleie ettersom menn og kvinner er så fysiologisk ulike. I evolusjonsteorien forstås voldtekt som en av menneskenes tilpasninger til hverandre spesielt ettersom kvinnen mangler østrus og fordi voldtekt øker sjansen for befruktning. Årsaken til at voldtektsoffer opplever psykiske traumer etter hendelsen, er på grunn av at akten kan skade offerets mulighet til å reproducere senere (Thornhill & Palmer, 2000, s. 187).

Ifølge litteratur forsker Jonathan Gottschall, hevder evolusjonsteorien at voldtekt er noe som kommer naturlig hos menn. Dette kan forklares med at voldtekt skjer i alle samfunn uansett kultur, økonomi og religion, og at dette i seg selv er grunn nok til å hevde at seksuell lyst er hva som forårsaker at en mann begår seksuelle overgrep (Gottschall, 2004, s. 134).

Sosiobiologiens perspektiv henger noe sammen med evolusjonsteorien. Dette perspektivet hevder at sosial atferd er et resultat av naturlig utvalg og til en viss grad genetisk kontrollert. Det betyr ikke at det finnes spesifikke gener som kan få mennesker til å voldta, men at det kan finnes genetiske faktorer som bidrar til seksuell aggresjon. Sosiobiologien baserer sine teorier på aggresjon hos andre arter og hevder at slik seksuell aggressiv atferd også ligger i menneskets gener. Dette danner grunnlaget for teorien om at mannen er seksuelt aggressiv og kvinnen er seksuelt passiv, eller mer selektiv i paringsvalget, slik det også er i dyreverdenen (Ember & Ember, 2003, s. 234). Som nevnt fokuserer denne avhandlingen på kvinnen som

offer og mannen som overgriper, og fra denne vinkelen kan evolusjonsteorien være relevant. Disse evolusjonsteoretiske forklaringene har visse begrensinger i den grad de ikke belyser overgrep der kvinnen er overgriper eller mannen som offer.

3.6 Feministteori

Den andre teorien jeg har valgt å anvende for min studie er feministteori. Denne teorien foreslår at voldtekt er et resultat av dypt forankrede sosiale tradisjoner i samfunnet. Ettersom menn stort sett dominerer alt av samfunnets politiske og økonomiske aktivitet, blir kvinnen undertrykt på flere samfunnsnivåer (Ellis, 1989, s. 10). Samfunnets skjeve maktfordelinger er med på å påvirke hvordan menn og kvinner samhandler seksuelt. Voldtekt forstås som en effektiv måte for å få sosial kontroll over kvinnen (Nirachos, 1995, s. 650). En slik sosiologisk og feministisk forståelse av voldtekt spredte seg hovedsakelig på 1970- tallet. Spesielt etter journalisten Susan Brownmiller publiserte sin bok *Against Our Will: Men, Women and Rape* (1975). Vinklingen av voldtekt som et politisk samfunnsproblem endret datidens tilnærming til voldtekt. Brownmiller ble selv en ledende rolle for feministdiskursen på temaet om seksualisert vold. Etter hennes oppfatning burde voldtekt behandles som et politisk problem der kvinnen undertrykkes, fremfor et *problem* ved den mannlige seksualiteten.

Feministteorien består av flere sosiale, kulturelle og biologiske vinklinger. I motsetning til evolusjonsteorien fokuserer denne teorien mer på den sosiale og fysiske konteksten rundt selve hendelsen. Først vil jeg legge frem feministteoriens sosiale og kulturelle forståelse av voldtekt. Feministteorien fokuserer som nevnt på samfunnets skjeve maktfordeling, men også misogyni som årsaker til seksuelle forbrytelser. Brownmiller hevder at bekymringen for å bli utsatt for voldtekt, skaper en konstant frykt hos kvinner for menn (Brownmiller, 2013, s. 19). Når kvinner føler frykt er det også enklere for menn å kontrollere dem. Gjennom denne vinklingen får mannen mer makt og sosial kontroll over kvinnen, selv uten å forgripe seg på noen. Brownmiller forklarer at hennes forståelse av seksuelle overgrep er «en bevisst handling for å utføre makt, dominans og ydmykelse uten moralsk kompass» (Brownmiller, 2013, s. 6). Seksualitet forstås her som enda en metode for å opprettholde den mannlige dominansen og kontrollen over kvinner (Ember & Ember, 2003, s. 235).

Den biologiske teorien i følge Brownmiller, forstår mannen som et naturlig rovdyr og kvinnen som et naturlig byttedyr (Brownmiller, 2013, s. 20). Dette forklarer hun med at ettersom mannens fysiologi vanligvis er større og sterkere enn kvinnens, er han også lettere fysisk anlagt å forgripe seg på henne. Samtidig er det vanskeligere for kvinnen å motsette seg et fysisk overgrep ettersom hun oftest er mindre og svakere enn mannen. Hun legger også til at personer som utsettes for seksuelle overgrep ofte ikke velger å stride mot i frykt for å bli drept (Brownmiller, 2013, s. 7). Skjelsbæk underbygger dette argumentet når hun hevder at voldtekt og drap ofte går sammen (Skjelsbæk, 1999, s. 10). Dette bygger forøvrig videre på tilknytningen mellom seksuelle overgrep og aggresjonshandlinger som ble nevnt i 3.3 og 3.5. På samme måte som evolusjonsteorien hevder også Brownmiller at kvinnens mangel på østrus er en avgjørende faktor for voldtekt. Ettersom mannens psykiske seksuelle trang ikke påvirkes av hennes mottakelighet, kombinert med at han er fysisk anlagt til å forgripe seg på henne, legges det til rette for seksuelle overgrep. Derimot er Brownmiller usikker på om evolusjonen har skyld i at kvinnen mangler østrus, eller om mennesket aldri var ment til å ha parringstid. Hun argumenterer for at voldtekt ikke er observert i dyreriket, ettersom hunnen kontrollerer og initierer til paring dersom hun er klar (Brownmiller, 2013, s. 17). Dersom hunnen ikke sender ut biologiske signaler, er ikke hannen interessert. Dette indikerer at voldtekt er menneskelig og at en vesentlig årsak for overgrep er menneskets fysiologi.

Verken den sosiale eller biologiske forståelsen av voldtekt gir noen forklaring på hvorfor menn også blir utsatt for seksuell vold. Derfor ønsker jeg å trekke inn en tredje vinkling, som også kan være relevant for feministteorien. I teksten presentert tidligere av Skjelsbæk under 3.3, nevner hun i punkt nummer tre at overgriper og offerrollen kan forstås som maskulin og feminin. Dette er en forståelse som er inkorporert i den heteroseksuelle, hegemoniske maktstrukturen hvor det maskuline presenterer autoritet og makt. I motsetning til det feminine, som presenterer maktesløshet (Skjelsbæk, 1999, s 9). Dette synspunktet hevder at den som oppfattes som feminin, uavhengig av kjønn eller legning, er et enklere offer for seksuell vold. Teorien om en maskulin overgriper og et feminint offer, kan også forklare hvorfor menn blir utsatt for seksuell vold. Enten fordi mannen oppfattes som feminin av overgriperen, eller for å ydmyke og krenke offerets maskulinitet. Denne vinklingen kan også forklare hvorfor det er flere kvinner som utsettes for seksuell vold. Ettersom hun har en mer feminin side av natur, kan hun også oppfattes som et enklere offer.

I motsetning til evolusjonsteorien, forstår ikke feministteorien seksuell vold som et naturlig instinkt. Derimot forstås voldtekt som en konsekvens av misogyni, eller et ønske fra mannen om å kontrollere og dominere kvinnen. Seksuell vold motiveres i større grad av et ønske om makt og seksuelle lyster. Ifølge feministteorien er det derfor nødvendig å jevne ut maktfordelingen i samfunnet. Seksualisert vold er en del av kvinnens undertrykkelse og reduserer henne til et seksuelt objekt. Derfor vil like muligheter og rettigheter mellom kjønn i samfunnet også redusere voldtekt.

3.7 Maskulinitetsteori

Til slutt har jeg valgt å inkludere maskulinitetsteorien. Denne teorien er ikke direkte gjeldende for seksuell vold, slik de andre teoriene har vært. Likevel ønsker jeg å inkludere denne teorien ettersom den bidrar til en ny vinkling på problemstillingen. Maskulinitetsteorien tar også for seg idéer om maskulinitet versus femininitet, maktstruktur og vold, som kan knyttes opp mot seksuell vold. Avslutningsvis i denne teorien vil jeg også presentere hvordan maskulinitet og seksuell vold kan forstås i krig.

Ifølge psykoanalytisk teori, er maskulinitet en organisering av psykiske strukturer som består av ambisiøse ønsker, følelser og fantasier som oppstår ut fra dynamikken i bestemte familieforhold (Hatty, 2000 s.115). De ambisiøse ønskene og fantasiene forstås som et ønske om makt, lederskap og autoritet. Maskulinitet er som oftest forbundet med mannen og hans rolle som familiens overhode. Idéen om mannen som familiens overhode, har også påvirket hvordan maktstrukturen i samfunnet har blitt bygget opp. Den antatte maskuliniteten forbindes med å beskytte, makt, krig og drepe. Femininitet blir antatt som det motsatte og assosiert med sårbarhet, fred, livgivende og behov for beskyttelse (Baaz & Stern, 2009, s.499). Dette er forøvrig de samme antagelsene om maskulinitet og femininitet som ble presentert i både evolusjons- og femininitetsteorien. Basert på denne forståelsen av maskulinitet, kan forbrytelser begått av menn forklares som et forsøk på å oppnå maskulinitet, dersom de opplever å få sin egen maskulinitet krenket (Hatty, 2000, s. 117). Ydmykelse eller undertrykkelse kan lede til vold, og det oppstår da en *voldelig spiral*. Ettersom den eller de,

som føler seg krenket anser seg selv som offeret, kan de oppfatte det som at det er deres rett til å ta hevn. På denne måten kan vold miste sin umoralske side (Baaz & Stern, 2009, s. 498).

På lik linje med feministteorien, kan seksuell vold og aggresjon forstås som et virkemiddel for sosial kontroll, maskulin overlegenhet og naturlig dominans. For å sette det helt på spissen, synes det at i tilfeller av krig og konflikt, når moral forsvinner, får mannen utløp for sin bestialske seksuelle atferd (Baaz & Stern, 2009, s. 499). Dette stemmer forøvrig med evolusjonsteorien hvor mannens ønske synes å være å skaffe seg flest mulige partnere. I krig og konflikt kan deres seksualitet bli brukt som drivkraft til seksuell vold. Sex blir forstått som et uttrykk for maskulinitet og vold som et uttrykk for å forsvare den. Likevel er det vanskelig å spesifisere akkurat hva som får menn til å forgripe seg seksuelt på kvinner. En teori som synes å gå igjen hos flere psykologer, er teorien om arv og miljø. (Ember & Ember, 2003, s. 235). Teorien hevder at dominans og seksuell aggresjon kan være naturlige trekk som er overdrevet hos noen menn. Disse naturlige trekkene kan føre til at enkelte menn er lettere anlagt gjennom genetiske effekter til å begå seksuell vold. Selv om spesifikke gener kan være en årsak, kan ikke dette være en årsak i seg selv. Ettersom miljømessige årsaker er like nødvendig for en slik utvikling, på lik linje som alle andre menneskelige egenskaper (Thornhill, 1999, s. 139).

I denne teorien forstås vold og sex som to elementer som bygger opp under de maskuline følelsene og fantasiene. Dette er spesielt tydelig i tilfeller av væpnet konflikt og krig. I en artikkel om maskulinitet, vold og seksualitet i det kongolesiske forsvaret (2009) presenterer professorene Maria Stern og Maria Eriksson Baaz, at seksuell vold i krig kan fungere som et tredoblet formål. For det første kan voldtekt symbolisere et krigsbytte. Ved å voldta fiendens kvinner, gir soldatene uttrykk for at de leder krigen eller har seiret. Voldtekt i konflikt uttrykker symbolsk dominans over fienden (Baaz & Stern, 2009, s. 499). Det synes at det alltid er den ledende parten som voldtar motpartens kvinner (Brownmiller, 2013, s. 38). For det andre kan systematisk voldtekt, massevoldtekt, eller seksuell vold være en effektiv metode for å ødelegge samfunn, kultur og identitet. Seksuell vold har langvarige konsekvenser for offeret men også for samfunn. Dette bygger på Skjelsbæks argument i punkt nummer fire. Ettersom det hovedsakelig er kvinnen som sikrer at identitet, kultur og tradisjoner videreføres til generasjoner, vil det være mest effektivt å angripe henne. Det tredje og siste formålet ser på forholdet mellom maskulin og feminin. Seksuell vold kan virke som en effektiv metode for å

krenke eller feminisere fienden, ettersom maskulinitet vanligvis er sterkt preget av beskyttelse av familie og samfunn. Ved å angripe kvinnen vil mannens maskulinitet krenkes og ydmykes, ved inntrykket av at han ikke klarte å beskytte familien eller samfunnet (Baaz & Stern, 2009, s. 500). I mer tradisjonelle samfunn der kvinnen anses som mannes eiendom, vil det å forgripe seg på henne være enda mer krenkende overfor mannen som angivelig eier henne.

3.8 Oppsummering av teori

Vold er et sammensatt begrep, som innebærer å skade andre med intensjon om å påføre smerte. Denne studien fokuserer på vold som en kooperativ og fysisk handling, påvirket av symbolsk makt. Juergensmeyer hevder at religion bør forstås som et element som kan trigge andre tilstrekkelige årsaker for vold. Videre påstår han at selv om religiøs vold kjempes på en sosial og politisk arena, er konflikten eller målet gjerne metafysisk. Slike kamper kan både rettferdiggjøres og motiveres igjennom religionens voldelige fortid. Seksuell vold forstås som hendelser eller forsøk på fysisk tvang av uønsket seksuell oppmerksomhet. Avgjørende for seksuell vold, er at offeret ikke samtykker. Det synes at slike voldshendelser er mer fremtredende og mer voldelige i konfliktfylte tider. Offeret i seg selv trenger ikke være hovedmålet ved overgrep, men derimot den sosiokulturelle bakgrunnen offeret presenterer. Det finnes kilder som kan spore tilfeller av konfliktrelatert seksuell vold over 2000 år tilbake, som skal ha vært preget av tanken om at kvinnen tilhørte mannens eiendom.

Evolusjonsteorien forstår voldtekt som en konsekvens av menneskets evolusjon. Thornhill og Palmer har antatt at ettersom menn er mer ivrige i å reprodusere, vil det være mer effektivt for å han å ha flere partnere. Deutsch sammen med Thornhill og Palmer, hevder at menneskets mangel på parringstid er en konsekvens av evolusjonen. Istedenfor har mennesket utviklet et psykologisk og komplekst system som trigger vår seksuelle trang. Voldtekt har utviklet seg gjennom naturlig utvalg, som en *sarvei* for mannen slik at han kan sikre seg flest mulig partnere. Feministteorien hevder at voldtekt er en konsekvens av samfunnets skjeve maktfordelinger mellom kjønnene. Voldtekt motiveres av misogyni eller mannens ønske om å dominere kvinnen. Maskulinitetsteorien hevder at seksuell vold og aggresjon er virkemidler for sosial kontroll. Baaz og Stern forstår krigsrelatert voldtekt som et tredoblet formål. Først kan voldtekt av fiendens kvinner uttrykke symbolsk dominans og seier. For det andre kan

seksuell vold ha store og langvarige konsekvenser for fiendens samfunn. For det tredje, kan voldtekt av fiendens kvinner være krenkende overfor fiendens maskulinitet og hans ønske om å beskytte familien og samfunnet.

4 Metode

Jeg vil i påfølgende kapittel redegjøre for og forklare mitt valg av metodisk tilnærming til denne studien. I dette prosjektet har jeg tatt utgangspunkt i hvilket grunnlag jeg som masterstudent er kvalifisert til å forske i henhold til problemstillingens ordlyd. Den overordnede problemstillingen for studien er: *hvordan fungerte religion som legitimering av IS soldatenes seksuelle overgrep på jesidiske jenter og kvinner?* På bakgrunn av dette har jeg valgt å benytte meg av en kvalitativ dokumentanalyse som følger Aksel Tjoras SDI- modell. Dette er av hensyn til forskningsetiske retningslinjer og tidsrammen for denne studien. Som student på masternivå er jeg ikke kvalifisert til å gjennomføre verken observasjon eller intervjuer av sårbare og utsatte grupper Derfor er dokumentanalyse en god forskningsmetode for denne studien. Videre vil jeg presentere nærmere hva kvalitativ forskning er samt dokumentanalyse og hvorfor det er en passende forskningsmetode for mitt prosjekt. Kapittelet er strukturert følgende: jeg vil først gi en definisjon på samfunnsvitenskapelig metode. Deretter redegjør jeg for valg av metode og ulike refleksjoner rundt denne forskningsmetoden. Etterfølgende, presenterer jeg dokumentene som studiens empiri har kommet ut fra. Avslutningsvis i dette kapitlet vil jeg presentere hva som kvalitetssikrer denne forskningen ved hjelp av begrepene validitet, reliabilitet og etterprøvbarehet. Selve analysearbeidet som er utført etter SDI- modellen, vil jeg presentere i neste kapittel.

4.1 Samfunnsvitenskapelig metode

Et samfunnsvitenskapelig forskningsprosjekt er en vitenskapelig studie hvor forskeren benytter seg av én eller flere metoder for å behandle empirisk materiale. Metode kan forstås som et redskap eller et verktøy som fungerer som en fremgangsmåte til ny kunnskap på feltet (Larsen, 2017, s.17). Metode kan også forstås som et sett med spørsmål man stiller til et

materiale for å systematisere det. Innenfor samfunnsvitenskapelig forskning er metode et hjelpemiddel til innsamling, bearbeiding og analysering av forskningsdataene. Samtidig hjelper metode til med «hvordan vi skal sikre at kunnskapen oppfyller kravene til vitenskapelig kvalitet og relevans på det aktuelle fagområdet» (Grønmo, 2016, s. 41 i Larsen, 2017, s. 17). Sikring av vitenskapelig kvalitet og relevans er ofte et spørsmål om etterprøvbarehet. Forskningen skal være gjennomiktig slik at det er tydelig hvordan forskeren har gått frem for å hente inn og analysert informasjonen.

En samfunnsvitenskapelig studie har som formål å skaffe seg kunnskap om ulike fenomener i samfunnet som kan utvikles til en teori (Grønmo, 2012, s. 33). I min studie har jeg analysert tekster som er skrevet om IS sin ideologi og tekster publisert direkte fra organisasjonens eget forskningsinstitutt og tilhengere av IS. Fra et vitenskapsteoretisk perspektiv vil min studie forstås som en hermeneutisk studie. Det vil si at studien er en fortolkende studie som «tar sikte på å forstå meningen med handlinger, sett i forhold til blant annet aktørenes intensjoner» (Grønmo, 2012, s. 373). Samtidig tar studien også sikte på å forstå handlinger i kontekst av tekstens kontekstuelle sammenheng. Mediet som brukes kan også påvirke hvordan meninger og budskap blir oppfattet. En hermeneutisk studie er primært opptatt av sammenheng mellom språklig formidling og intensjon. Jeg har fokusert på å tolke om det var en sammenheng mellom IS sine publikasjoner, deres religiøse oppfatning og deres voldelige handlinger. Denne studien er en fortolkende studie. Hensikten er å få en helhetlig forståelse av IS' ideologi og hvordan islam ble et redskap for å legitimere inhumane handlinger under de voldelige konfliktene i Syria og Irak. Ved hjelp av en systematisk analyse har jeg studert meningen bak handlinger som overgrep og slaveri. Overgrepene på jesidiene har blitt godt dokumentert tidligere og det er ingen tvil om at religion har vært tilstedeværende under disse hendelsene. Empirien som er anvendt i denne studien har gitt innblikk i IS sine holdninger til disse overgrepene.

4.2 Kvalitativ forskningsmetode

I forskning skiller en ofte mellom kvalitative og kvantitative metoder og data (Grennes, 2012, s. 135). Disse metodene beskriver ulike kvaliteter ved en studie og kan benyttes om hverandre. Grønmo (2012) forklarer at kvantitative data grovt sett uttrykkes i tall eller andre mengdetemer og kvalitative data kan uttrykkes verbalt (Grønmo, 2012, s.123). På bakgrunn av problemstillingens ordlyd, har jeg valgt å anvende en kvalitativ metode. Jeg er ute etter å forstå *hvordan* religion fungerte som legitimering av de seksuelle overgrepene. I kvalitativ forskning innhenter man data gjennom ulike kvalitative metoder, det vil si metoder som fokuserer på forskningsobjektets egenskaper og sosiale verden, fremfor tallfestbare data (Larsen, 2017, s. 25). Informasjonen forskeren innhenter gjennom den valgte metoden må først bli «bearbeidet, systematisert og registrert i en bestemt form og med sikte på bestemte analyser» (Grønmo, 2012, s. 123). Etter at informasjonen er bearbeidet og systematisert, sitter forskeren igjen med forskningsdata. Jeg er ute etter en type data som kan dokumentere ulike perspektiver og tolkninger av IS sitt ideologiske og juridiske grunnlag for overgrepene. Det er vanskelig å gi en enkel men samtidig omfattende definisjon på kvalitativ metode ettersom kvalitative forskningsmetoder er svært fleksible med flere ulike fremgangsmåter (Ormston, Spencer, Barnard & Snape, 2014, s. 3). Likevel har kvalitativ metode noen typiske kjennetegn. Kvalitativ forskning har vanligvis et mål om å gi en omfattende tolkning av forskningsdeltakerne og deres sosiale verden gjennom deres egne erfaringer, perspektiv og historier (Orston et al., 2014, s. 4). Kvalitativ forskning kan generelt forstås som en naturlig og fortolkende tilnærming til et fenomen (Orston et al., 2014, s. 4). Mitt forskningsprosjekt er en analytisk studie. Videre skal jeg analysere IS sin forståelse av det juridiske grunnlaget i islam, og hvorfor dette fikk en så stor konsekvens for det jesidiske folket.

4.3 Dokumentanalyse

Denne studien er som nevnt en dokumentanalyse. En slik analyse er en forskningsmetode som baserer seg på sekundærdata, det vil si data som er samlet inn av andre, i form av dokumenter (Larsen, 2017, s. 187). I samfunnsvitenskapelig forskning forstås et dokument vanligvis som en skriftlig framstilling, men betegner også muntlige fremstillinger gjennom lydopptak eller film, samt visuelle framstillinger som bilde og video (Grønmo, 2012, s. 414). I denne studien har jeg benyttet meg av prosessdata som artikler, aviser og massemedier. En dokumentanalyse skal forsøke å beskrive tekstinholdet på en systematisk og objektiv måte. Den vanligste formen for dokumentanalyse er å fokusere på skriftlige dokumenter og analysere innholdet. Analysen består av «systematisk gjennomgang av dokumentet med sikte på kategorisering av innholdet og registrering av data som er relevante for problemstillingen i den aktuelle studien» (Grønmo, 2012, s. 187). I en kvalitativ dokumentanalyse går forskeren igjennom to eller flere dokumenter for å få en grundigere analyse av sammenhengen mellom de ulike dataene i tekstene. En kvalitativ dokumentanalyse fokuserer på meningsinnholdet i de utvalgte tekstene, og i de fleste tilfeller sammenlignes de gjengående temaene i tekstene opp mot studiens teori og problemstilling. Dokumentene er hovedkilden(e) og dokumentanalysen er forskningsdesignet. En slik metode avhenger av at forskeren stiller seg kritisk og nøytral til materialet. Forskeren må forstå hvilken hensikt teksten er skrevet for, hvordan ulike temaer blir behandlet og forstå hvem teksten er skrevet for. En dokumentanalyse gjør det mulig å studere områder og fenomener der forskeren selv ikke har mulighet å være tilstede. Dette kan være en fordel dersom studien fokuserer på utviklingsforløp av et fenomen, endringsprosesser eller historiske begivenheter. I mitt tilfelle gir det meg muligheten til å forske på et sårbart tema uten direkte kontakt med de involverte. Dokumentene gjør det mulig for meg å gjennomføre forskningsprosjektet ved å gjennomgå tekst på en systematisk måte for å registrere, kategorisere og analysere innholdet opp mot min problemstilling (Grønmo ref. i Larsen 2017, s.120). Gjennom en dokumentanalyse ønsker vi å forstå «virkelighet gjennom tekst og hvordan tekst former virkelighet og vår forståelse av den» (Tjora, 2020, s. 183). Utfordringer ved denne forskningsmetoden kan være adgang til ulikt materiale eller adgang på tekster som inneholder nøyaktig det du er ute etter. I en dokumentanalyse er forskeren avhengig av at andre har gått foran for å finne svarene man er ute etter. Tekstens troverdighet må vurderes gjennom forfatter, hvem teksten er ment for og innhold. Dersom analysen kun

inneholder internettkilder, kan det være komplisert å bestemme nøyaktig hva som kan inkluderes i selve dokumentanalysen. Dette er på bakgrunn av at internettkilder er forbigående som lett kan fjernes eller oppdateres ofte (Spencer, Ritchie, O'Connor, Morrell & Ormston, 2014, s. 342). I neste kapittel vil jeg forklare hvordan jeg har håndtert denne utfordringen i mitt prosjekt. Ved bruk av artikler i en dokumentanalyse må forskeren være oppmerksom på tekstens intertekstualitet, det vil si hvordan artikkelen siterer og forholder seg til andre tekster (Skei, 2019). Det er mange utfordringer og fordeler ved en dokumentanalyse. Tekstene må forstås som et kommunikasjonsverktøy, fremfor rene fakta som presenterer en spesifikk redegjørelse av virkeligheten (Flick ref. Spencer, et al., 2014, s. 342). En lignende forskningsmetode for å analysere tekst på er diskursanalyse, hvor begge metodene fokuserer på tekstens språk, innhold og kontekst – såkalte innholdsanalyser (Spencer, Ritchie, Ormston, O'Connor & Barnard, 2014, s. 271). Diskursanalysen derimot, fokuserer kun på de språklige elementene (som samtaler) ytret i teksten og «hvordan kollektive forestillinger skapes, speiles og opprettholdes gjennom språk» (Bratberg i Tjora, 2020, s. 183). Hvor dokumentanalyse også innebærer å kategorisere innholdet i teksten og sammenligne flere dokumenter for å studere hvordan de ulike kategoriene uttrykkes i de ulike dokumentene.

4.4 Studiens dokumenter

Jeg vil nå gå igjennom dokumentene jeg har valgt å analysere i denne studien. Først ønsker jeg å begrunne mitt utvalg av disse dokumentene. I forberedelsene før studien var det viktig for meg å finne dokumenter som var relevante for analysen. Slik jeg presiserte i 4.3, er forskeren avhengig av at det allerede finnes dokumenter som kan besvare de spørsmålene du er ute etter. Derfor måtte jeg se etter tekster som ville gi meg god nok informasjon til å besvare studiens problemstilling. For forskningens del, var det viktig at disse dokumentene var pålitelige og representative nok til å gjennomføre en informativ analyse. Spesielt ettersom denne studien er en ren dokumentstudie hvor de følgende dokumentene blir brukt som data til analysen. Jeg nødt til å stille meg kritisk til dokumentenes kilde og innhold. Før jeg startet med avhandlingen hadde jeg allerede kunnskap om at IS hadde utviklet et eget forskningsinstitutt, kjent som Islamic State Committee of Research and Fatwa (ISCRF). Jeg

var naturligvis svært interessert i å finne et par av deres publikasjoner, i og med at dette ville gi studien et ordentlig innblikk i IS ideologi. Dessuten ville det også garantere at dokumentene kom fra en sikker kilde. Min analyse baserer seg på fire dokumenter som beskriver IS ideologi og ulike retningslinjer gruppen burde følge. To av dokumentene er publisert av ISCRF, hvor de to siste dokumentene er deler av propagandamagasinet Dabiq. Dabiq er skrevet av ulike tilhengere av kalifatet. Jeg valgte hovedsakelig disse dokumentene ettersom de kunne garantere å være skrevet etter IS sin ideologi og for tilhengere av staten. Før jeg startet analysen visste jeg at dokumentene av ISCRF inneholdt retningslinjer angående slavekvinner, og at propagandamagasinet beskrev IS' ideologiske holdninger mot jesidiene og slaveriet. Denne kunnskapen kunne dog ikke garantere for at dokumentene ville besvare studiens problemstilling, men det var en stor sjanse for det.

4.4.1 Propagandamagasinet

Som en del av rekrutteringsarbeidet sitt publiserte IS internettmagasiner for å spre budskapet sitt verden over. Dabiq var ett av to magasiner som ble publisert på en rekke europeiske språk for å opparbeide et globalt nettverk. Magasinet er definert som propagandamagasin av blant annet CNN og en rekke andre mediekanaler (Cruickshank, 2017). Propagandaspredning har vært en effektiv metode for IS å spre sin ideologi globalt. Magasinet har vært en del av å binde forbrytelser som seksuell vold og terrorisme opp mot deres ideologi sammen med deres egen tolkning av islam. Navnet Dabiq er tatt fra den Syriske byen med samme navn, og skal angivelig representere en apokalyptisk visjon. Visjonen går ut på at dommedagen vil komme når muslimene har overvunnet romerne i Dabiq. Totalt ble det publisert 15 utgaver av internettmagasinet Dabiq mellom årene 2014 og 2016. For denne studien har jeg fokusert på utgave nummer 4, s. 14- 17 (2014) og utgave nummer 9 s. 44- 49 (2015) av Dabiq. De utvalgte artiklene er de eneste i Dabiq som beskriver slaveri og hvilke folkegrupper som kan holdes som slaver. Utgave nummer 4 av Dabiq heter *The Failed Crusade*. Her har jeg fokusert på artikkelen *The Revival of Slavery Before the Hour*. Jeg valgte denne artikkelen ettersom det er den eneste som omtaler jesidiene. I artikkelen kommer det frem hvordan IS burde behandle jesidiene og hvorfor jesidikvinnene kunne holdes som slaver i kalifatet. Det oppgis ingen forfatter for artikkelen og derfor er det vanskelig å vite hvem som har skrevet den. Den andre

artikkelen jeg har valgt ut er skrevet i utgave nummer 9 av *Dabiq* og kalles for *They Plot and Allah plots*. Selve artikkelen heter *Slave- girls or Prostitutes?* og skal være skrevet av en kvinne ved navn Umm Sumayyah al- Muhajirah. Utfra tittelen omhandler artikkelen åpenbart om slavekvinner i kalifatet. Al- Muhajirah argumenterer for hvilke religiøse fordeler slavekvinner har i det muslimske samfunnet. Jeg synes det var spesielt interessant å inkludere denne artikkelen ettersom den er skrevet fra en kvinnes ståsted. Al- Muhajirah svarer i denne artikkelen på noe av den harde kritikken IS fikk for å holde slavekvinner.

4.4.2 Fatwa no. 64

I islam finnes det en rekke fatwaer som fungerer som «en juridisk vurdering [innenfor] islamsk rettslære» (Vogt, 2018). Fatwaen skal hovedsakelig anvendes som en tydeligere forklaring der islamsk lov er noe uklar. Dette dokumentet utarbeides av religiøse lærde eller eksperter på religiøs jus. En slik fatwa er utarbeidet med hensikt om å være rettleidende og ikke bindende. Fatwa no. 64 ble publisert 29. Januar. 2015 av ISCRF for å klargjøre hundre år gamle læresetninger om slaveriet. Innledningsvis tydeliggjør fatwaen at den skal gi retningslinjer for seksuelle relasjoner mellom mester og slavekvinne. De 15 punktene som fatwaen inneholder skal angivelig være i henhold med sharia. Punktene inneholder retningslinjer for når og hvem som har tillatelse til å ha samleie med slavekvinnen. Denne fatwaen ble publisert i etterkant av bortføringen av jesidiene og etter at diverse mediekkanaler og humanitære organisasjoner hadde rapportert om slaveri, tvangskonvertering og mulig seksuell vold i kalifatet. Eksperter argumenterte derfor om fatwaen ble publisert som en rettferdiggjørelse av overgrepene (Ali, 2016, s. 69; Revkin, 2016, s. 6).

4.4.3 Pamfletten (2014)

ISCRF publiserte også en pamflett i 2014. Pamfletten ligner på mange måter på fatwa no. 64, men der hvor fatwaen fokuserer på det juridiske, tar pamfletten for seg ideologiske berettigelser. Pamfletten er en såkalt questions & answers (Q&A), som vil si spørsmål og svar angående ikke- troende slavekvinner (Malik, 2017, s. 33). Pamfletten setter ideologiske

rammer rundt menneskesmugling, kjøp og salg av slaver, konvertering og straff mot å vanære islam. Dokumentet redegjør for at det er lovlig å fange en kvinne fra dar al- harb (folket muslimene kriger mot) fordi hun er vantro. På lik linje med fatwaen, hevdes det også at pamfletten ble publisert og offentliggjort som en måte å rettferdiggjøre slaveriet.

Som nevnt tidligere, er en av ulempene med dokumentanalyse at det er enkelt å fjerne innhold fra internett. Dette erfarte jeg da et par av dokumentene var fjernet fra nettstedet hvor det originalt ble publisert. Likevel fikk jeg tilgang på dokumentene gjennom prosessdata fra tidligere forskning, avisartikler og bøker. Utgave nummer 4 av Dabiq¹ er fortsatt tilgjengelig på internett. Denne utgaven er publisert på engelsk, noe som gjorde min analyse av dette dokumentet enklere da jeg ikke kan arabisk. Derimot var det mer krevende å finne utgave nummer 9 av Dabiq i sin helhet. Det finnes en rekke avisartikler som refererer til utdrag fra artikkelen, men det var likevel ikke nok til å gjennomføre en analyse. Heldigvis er hele artikkelen gjenpublisert i boken *ISIS: The Essential Reference Guide (2019)*, slik at jeg fikk tilgang til den fullstendige teksten. Det samme gjaldt fatwaen og pamfletten, ettersom nettsiden med den originale teksten er fjernet. Derimot er det skrevet en rekke artikler om både fatwaen og pamfletten og jeg har fått tilgang på de fullstendige dokumentene likevel. Den fullstendige fatwaen er blant annet tilgjengelig på daily mail UK² og pamfletten er tilgjengelig på Human Rights Watch sine nettsider³. Gjennom studien til Nikita Malik *Trafficking terror: how modern slavery and sexual violence fund terrorism (2017)* har jeg også fått tilgang til pamfletten. Pamfletten skal angivelig inneholde 27 punkter. Dessverre mangler alle de fullstendige utgavene som er tilgjengelige på nett to punkter. Derfor har jeg kun funnet 25 punkter av pamfletten. Dokumentene jeg har valgt å anvende, er som nevnt, publisert og skrevet av sikre kilder fra IS. Det vil si at de utvalgte dokumentene er preget av IS sin ideologi og ser de ulike problemstillingene utfra eget livssyn. Samtidig som teoriene om seksuell vold anvendt i denne studien, er utviklet av vestlige forskere fra et livssynsnøytralt ståsted. Naturligvis blir derfor empirien belyst og drøftet i et annet perspektiv enn hva den ble

¹ IS Dabiq utgave 4 “The Failed Crusade”, tilgjengelig på: <https://www.ieproject.org/projects/dabiq4.pdf>

² IS Fatwa 15 Rules for ‘Slave Owners’ <https://www.dailymail.co.uk/news/article-3377086/Islamic-State-ruling-aims-settle-sex-female-slaves.html>

³ “Slavery: The ISIS rules” tilgjengelig på: <https://www.hrw.org/news/2015/09/05/slavery-isis-rules>

skrevet i og hvem den ble skrevet for. Likevel er det mulig å drøfte empirien opp mot disse teoriene, nettopp fordi teoriene holder seg livssynsnytrale. Dette er forøvrig grunnen til at jeg også valgte å inkludere teori om religiøs vold, slik at det kunne være mulig å utvikle en forståelse av seksuell vold med et religiøst motiv.

4.5 *Forskningens troverdighet*

I følgende underkapittel ønsker jeg å presentere hva som utgjør en god forskning og hvorfor denne studien er troverdig. For å avgjøre om forskningen er troverdig, har all forskning et krav om etterprøvbarehet (Grenness, 2012, s. 32). Målet med forskningen er ikke nødvendigvis å komme frem til et svar eller en teori, men å oppnå etterprøvbarehet, reliabilitet og validitet. God validitet avhenger av om forskningen og datainnsamlingens resultater belyser problemstillingen som undersøkes og forskerens konklusjon i forhold til realiteten (Grønmo, 2012, s. 221). I en kvalitativ studie måles også validiteten utfra «bekreftbarhet, troverdighet og overføringsverdi» (Larsen, 2017, s. 93). En god studie er derfor avhengig av god referering til kildene som blir brukt og at de blir anvendt på en saklig måte i forskningen. Validiteten måles i hvor pålitelig forskningen er og at forskeren faktisk undersøker det studien leter etter. Reliabilitet derimot, omhandler datamaterialets pålitelighet som kommer til uttrykk gjennom forskningens etterprøvbarehet. Det vil si at andre forskere skal kunne få identiske data ved bruk av samme undersøkelsesopplegg rundt de samme fenomenene (Grønmo, 2012, s.220). Reliabiliteten og påliteligheten måles utfra samsvaret mellom resultatene gjennom flere datainnsamlinger. De kildene som forskeren benytter seg av og konklusjonene som trekkes, skal være etterprøvbare og kunne gjennomgås kritisk av andre i ettertid (Grenness, 2012, s. 32). Forskningens pålitelighet måles utfra forskningsspørsmål og metode, ulike tolkninger av resultat og de konklusjonene som trekkes. En god forskningsmetode i seg selv kan ikke garantere etterprøvbarehet, reliabilitet eller validitet, men det fungerer som en fremgangsmåte for å kunne oppnå dette. I forrige underkapittel redegjorde jeg for dokumentenes validitet som er et krav til pålitelig forskning. Gjennom dette prosjektet har fokuset hele veien vært å gjennomføre en gjennomiktig forskning. På denne måten vil det være mulig for andre forskere å få tilsvarende data, ved samme forskningsmetode og design. Derfor har jeg vært konsekvent med å bruke løpende referanser til ulik litteratur jeg har

benyttet meg av. I neste kapittel redegjør jeg steg for steg, for hvordan jeg har gjennomført analysen av empirien. De empiriske kodene jeg utarbeidet i analysen er presentert som vedlegg i kapittel 11.

4.6 Oppsummering av metode

En forskningsmetode fungerer som et verktøy for å behandle empirisk materiale. Denne studien er en ren dokumentanalyse, der tekstdokumenter fungerer som hovedkilden. Studien ønsker å tolke de utvalgte dokumentene og om det fantes en sammenheng mellom IS' tro og voldshandlinger. Derfor kan denne studien forstås som en hermeneutisk studie. De utvalgte dokumentene er avsnitt fra to propagandamagasiner skrevet av IS tilhengere, en fatwa og en pamflett publisert av ISCRF. Målet med studien er å gjennomføre en gjennomslutning forskning som har validitet, reliabilitet og etterprøvbarehet.

5 Stegvis- deduktiv induktiv modell (SDI- modellen)

Til nå har oppgaven fremstilt studiens historiske bakgrunn, teoretiske rammeverk og metode. I påfølgende kapittel vil jeg ta for meg en stegvis gjennomgang av studiens analytiske prosess. Som nevnt tidligere har jeg valgt å anvende Aksel Tjoras stegvis- deduktiv induktiv modell (SDI) for analysen av dokumentene. Gjennom SDI modellen har jeg stegvis bearbeidet dataene i koder og konsepter gjennom en deduktiv- induktiv prosess for å knytte empiri mot teori. Ettersom denne studien er en fortolkningsbasert studie, startet jeg analyseprosessen med en induktiv tilnærming, hvor jeg senere i analysen benyttet meg av en deduktiv tilnærming. Til tross for at metoden beskrives som stegvis, har jeg arbeidet med flere av stegene samtidig.

Ifølge SDI- modellen består analyseprosessen av syv steg: generering av empiriske data, bearbeiding av rådata, koding (med empirinære koder), gruppering av koder, utvikling av konsepter, diskusjon av konsepter og til slutt teoriutvikling (Tjora, 2020, s. 19). De to siste stegene, diskusjon av konsepter og teoriutvikling, uteblir fra dette kapittelet. I denne studien inngår diskusjonen i drøftingskapittelet og eventuell teoriutvikling i konklusjon. Målet med en

deduktiv- induktiv analyse er «1. å ekstrahere essensen i det empiriske materialet 2. å redusere materialets volum 3. å legge til rette for idegenerering på basis av detaljer i empirien» (Tjora, 2020, s. 197). Når det gjelder generering av empiriske data og bearbeiding av rådata, har jeg allerede redegjort for dette i kapittel 4.3 Videre skal jeg gjennomgå hvordan jeg har gjennomført analysen.

5.1 Koding (med empirinære koder)

Det første steget etter generering og bearbeiding av rådata, er å kode analysedataene. Hensikten med dette steget er å knytte den utvalgte empirien til datamaterialet. Ifølge SDI-modellen er det her viktig å fokusere på hva teksten sier fremfor hva teksten handler om. Derfor er det essensielt å stille seg helt nøytral til empirien som skal analyseres, slik at kodingen ikke blir styrt av forhåndsgitte temaer. En kode forstås som utvalgte «ord eller frase[r], en setning, en del av en setning, et utsagn, en dialog eller kanskje et avsnitt i dokumentet» (Tjora, 2020, s. 198). Koden skal kunne informere om hva teksten sier og en god kode anses som noe forskeren ikke kan ha kommet opp med før analysen startet. Dette forstås som åpen- koding og er anerkjent innenfor Barney Glaser og Anselm Strauss' (1967) teori om Grounded Theory (GT) (Tjora, 2020, s. 197). GT er en metode hvor forskeren prøver å forklare et fenomen eller en situasjon gjennom å utvikle en ny teori, eller å finne en allerede eksisterende teori som kan anvendes. Forskningen starter med blanke ark fremfor å teste ut en hypotese. Som analyseverktøy har jeg benyttet meg av MAXQDA for å få en mer oversiktlig analyse. Jeg overførte dokumentene jeg skulle analysere inn i programmet hvor jeg startet med en grundig gjennomgang av utgave nummer 4 av Dabiq. For å finne relevante koder analyserte jeg dokumentet linje for linje og markerte ut koder som kunne være av betydning. Da det første dokumentet var ferdig kodet, videreførte jeg kodene til de neste dokumentene hvor fortsatte med samme metode og førte opp nye koder underveis som var relevante. Jeg var nødt til å gjennomgå tekstene flere ganger og re- kode noen av dokumentene. Etterhvert som alle dokumentene var ferdig analysert og re- kodet, satt jeg igjen med 52 koder. Noen av kodene var mer relevante til problemstillingen enn andre, som ledet meg til neste steg.

5.2 Grupperinger av koder

I dette steget av SDI- modellen, skal de utviklede kodene generes i kodegrupper. En kodegruppe forstås som kodesett satt i grupper på bakgrunn av tematisk sammenheng. Flere av kodene inngår sannsynligvis under de samme temaene og en slik gruppering gir derfor analysen en mer oversiktlig struktur. De resterende gruppene som var irrelevante til problemstillingen endte i en restgruppe (Tjora, 2020, s. 207). Hensikten med dette steget er å danne utgangspunktet for hvilke temaer som skal utvikles videre i analysen (Tjora, 2020, s. 208). Etter å ha utarbeidet de 52 kodene satt jeg igjen med 8 temagrupper: (1) IS forståelse av jesidiene som folkegruppe (2) Rettslig behandling av jesidiene som folkegruppe i henhold til IS forståelse av sharia (3) ISs apokalyptiske visjon (4) Retningslinjer for slaver i kalifatet i henhold til IS tolkning av sharia (5) Ekteskap og medhustruer (6) Kufr i kalifatet (7) Hvem kan bli holdt som slaver? (8) Slaver og seksuelle relasjoner. Jeg valgte å sortere disse gruppene til tre hovedgrupper, ettersom et par av temaene overlapper hverandre. Til slutt satt jeg igjen med disse tre hovedgruppene:

1. Jesidier i kalifatet (1) (2)(7)
2. IS ideologiske syn på slaver (3) (4) (6)
3. Slaver og seksuelle relasjoner (8) (5)

Disse gruppene gir grunnlaget for analysen videre men også studiens resultatdel. Jeg valgte å redusere hovedgruppene til disse temaene, ettersom de tar for seg det essensielle innholdet i dokumentene, oppsummerer hovedgruppene fra kodingen og de er relevante for problemstillingen. Gjennom disse temaene ønsket jeg å finne ut av hvordan IS begrunnet for slaveriet og hvilken sammenheng slaveordningen hadde med jesidiene og seksuell vold.

5.3 Utvikling av konsepter

Fram til dette stadiet var det empirien som styrte analysen, men heretter begynte jeg å trekke inn tidligere teori opp mot empirien. Analysen fikk fra nå av en mer deduktiv og teoretisk tilnærming. Hensikten med dette stadiet er å forstå hva empirien og teorien *egentlig* handler

om, gjennom å utvikle konsepter som baserer seg på teoretiske assumpsjoner fra hovedtemaene. For å få en oversikt over hvilke teoretiske bidrag som kunne være aktuelle for min empiri, førte jeg konseptene jeg hadde funnet underveis inn i programmet MAXQDA sammen med empirien. I dette stadiet kan forskeren, ifølge Tjora (2020), arbeide med å utvikle typologier basert på ulike funn, analytiske fenomener eller kategorier som vi har funnet gjennom studien. Tjora presiserer at disse typologiene gjerne bør tilknyttes «mer abstrakte eller teoretiske dimensjoner». (Tjora, 2020, s. 213-214). Som det første steget i konseptutviklingen, måtte jeg se på om «fenomenet eller problemet vi har strukturert» (Tjora, 2020, s. 211) kunne settes inn i eksisterende teoretiske rammer. Utvikling av konsepter krever at forskeren leter etter nye perspektiver på det som undersøkes. Dersom det ikke finnes eksisterende teori som er relevant for studiens analyse, ville arbeidet videre vært å utvikle en ny teori eller hypotese rundt dette fenomenet.

Slik som det ble forklart i metodekapittelet er en god studie avhengig av etterprøvbarehet. Et godt konsept gir studien generaliserbarhet og i denne fasen er det viktig å utvikle et etterprøvbart konsept ettersom det er disse konseptene som utgjør forskningens funn. Studiens resultat avhenger av om det empiriske materialet og studiens teoretiske perspektiver sammen kan utvikle gode konsepter. Ifølge SDI- modellen skal disse konseptene igjennom en såkalt konsepttest. Denne testen kvalitetssikrer konseptet og leder forskeren til å vite om det utviklede konseptet er valid uavhengig av den konkrete studiens tid og sted (Tjora, 2020, s. 223). Konsepttestens formål er å forstå hva teorien handler om og definere mening mellom potensialer, aktualiseringer og generaliseringer.

Jeg opplevde at eksisterende teorier kunne forklare det aktuelle fenomenet jeg arbeidet med. For analysen kunne jeg anvende teoriene jeg har benyttet meg av i denne studien. Spesielt relevant var Juergensmeyers teori om religiøs vold, Baaz og Stern teori om seksuell vold som et tredoblet mål i krig, Skjelsbæk teori om seksuell vold og både maskulinitet- og feministteorien om maktstruktur. Ved å kombinere de fire teoriene sammen, belyses studiens empiri på en teoretisk måte. I drøftingsdelen skal jeg utdype teorien og empiriens tilknytning videre. Ved å koble de empiriske kodene opp mot eksisterende teori, har denne studien kommet frem til ny kunnskap på området om IS og seksuell vold. Jeg oppdaget at evolusjonsteorien ikke var like relevant for denne studien. Likevel kunne denne teorien bidra med mye relevant kunnskap og tilføye en spennende vinkling på problemstillingen.

5.4 Oppsummering av SDI- modellen

Tjoras SDI- modell har veiledet studiens analyse og empiriske del. Dette kapitlet har gjengitt hvordan jeg kodet dokumentene ved hjelp av dataprogrammet MAXQDA. Etter jeg hadde rekodet dokumentene et par ganger, satt jeg igjen med 52 koder. Videre genererte jeg disse kodene inn i åtte grupper. Senere satte jeg disse sammen til tre hovedkategorier. Utfallet av kodegrupperingen resulterte i disse hovedkategoriene: Jesidier i kalifatet, IS ideologiske syn på slaver og slaver og seksuelle relasjoner. Følgende måtte jeg undersøke om eksisterende teorier kunne gjelde for disse kategoriene. Her opplevde jeg at en rekke teorier var relevante: Juergensmeyers teori om religiøs vold, Baaz og Stern teori om seksuell vold som et tredoblet mål i krig, Skjelsbæk teori om seksuell vold og både maskulinitet- og feministteorien om maktstruktur.

6 Presentasjon av empiriske data

I denne avhandlingen har jeg valgt å presentere resultatet av de empirinære kodene i et eget kapittel. På denne måten vil leseren få en tydelig oversikt over hvilke resultater analysen har kommet fram til. I drøftingen har jeg knyttet studiens empiri og teori sammen. Dette kapitlet presenterer de mest sentrale empiriske funnene fra dokumentanalysen. For en mer oversiktlig presentasjon har jeg valgt å dele dette kapitlet i hovedtemaene jeg kom fram til i kodegrupperingen i metodekapitlet. Jeg har valgt å presentere funnene som empirinære sitater og utsagn, slik at funnene fremstilles nøyaktig slik teksten forteller. I dette kapitlet vil jeg kun presentere de mest relevante kodene for problemstillingen og hovedtemaene. For ordens skyld har jeg valgt å gi dokumentene følgende koder: utgave nummer 4 av dabiq forstås som D4, utgave nummer 9 av dabiq er referert som D9, pamfletten blir benevnt som P1 og til slutt har jeg referert til fatwa no. 64 som F64. De utvalgte dokumentene inneholder retningslinjer for livet i kalifatet i henhold til IS sin oppfatning av islam. D4 gir spesifikke retningslinjer om jesidiene og argumenterer hvorfor denne folkegruppen kan bli holdt som

slaver. P1 og F64 fungerer som lover og veiledning når det gjelder intime relasjoner mellom slavekvinne og mester. D9 tar for seg de fleste hovedtemaene men argumenterer også mer om hvorfor og hvordan slavekvinnen har religiøse fordeler i et muslimsk samfunn og hjem.

Den første kategorien *Jesidier i kalifatet*, viser til hvordan den jesidiske folkegruppen blir omtalt i D4 og hvordan IS mente at denne gruppen skulle bli behandlet. Utfra analysen, var ikke dette nødvendigvis den største gruppen med koder. Ettersom det kun var D4, utfra de fire dokumentene som spesifikt omtalte jesidiene, bestod naturligvis ikke denne gruppen av så mange koder. De andre dokumentene brukte mer generelle merkelapper på slavene. Likevel har jeg valgt å sette denne gruppen som en hovedgruppe, ettersom den er helt avgjørende for å besvare oppgavens overordnede problemstilling. Den andre kategorien er *IS ideologiske syn på slaver*. I denne hovedgruppen presenterer jeg hva dokumentene sier om slaveordningen. Dokumentene forklarer hvem som kan holdes som slaver i kalifatet, hva formålet med slavene er, og hvordan de bidrar til et mer religiøst samfunn. Den tredje hovedkategorien er *slaver og seksuelle relasjoner*. Denne hovedgruppen avklarer juridiske og ideologiske prinsipper rundt seksuelle interaksjoner mellom mester og slavekvinne.

6.1 *Jesidier i kalifatet*

D4 gir spesifikke oppfordringer når det gjelder hvordan jesidier skulle oppfattes og bli behandlet i kalifatet. Innledningsvis starter D4 med å oppfordre alle muslimer til å være kritiske til jesidiens eksistens. Dette er fordi Allah vil dømme muslimene på dommedagen etter hvordan de forholdt seg til ikke-troende (mushrik). Forfatteren refererer til sverdverset i Koranen, sure 9:5, som er et vers jihadister ofte refererer til i en krigssituasjon.

D4: And when the sacred months have passed, then kill the mushrikin wherever you find them, and capture them, and besiege them and sit and wait for them at every place of ambush.

IS tolker dette verset som en oppfordring til drap på jesidiene, ettersom folkegruppen forstås som mushrikin. De bygger dette argumentet på studier fra en rekke elever i kalifatet som

studerte jesidienes opprinnelige opphav. Som nevnt tidligere i kapittelet om jesidiene, har det vært vanskelig å finne folkegruppens opphav på grunn av deres tradisjon med muntlige overføringer. Ettersom jesidismen har en rekke likhetstrekk med islam, som kultur, språklige uttrykk og praksis, var IS nysgjerrige på om jesidiene opprinnelig var muslimer. Målet med elevenes studie var å finne ut av om jesidiene egentlig var apostater eller mushrikin. Dette hadde betydning for hvordan IS skulle forholde seg til folkegruppen. D4 er tydelige på at jesidiene skal behandles som mushrikin. IS anklager gruppen for å være en polyteistisk folkegruppe, til tross for at jesidismen anerkjennes som en monoteistisk religion. Dette fordi de kjenner til Allah, men velger å tilbe sin egen gud og Tawûsî Melek. Forfatteren av D4 argumenterer for at denne skikkelsen er djevelen og at jesidienes trosbekjennelse ikke er i overensstemmelse med sannheten.

D4: So they have made Iblis – who is the biggest taghut- the symbolic head of enlightenment and piety? What arrogant kufr can be greater than this? Their creed is so deviant from the truth that even cross-worshipping Christians for ages considered them devil worshippers and Satanists [..]

Basert på denne oppfatningen av jesidismen hevdet tilhengere av IS at jesidiene ble behandlet på en rettferdig måte. Enkelte vers i Koranen og sharia oppfordrer til forfølgelse, slaveri og drap av mushrikin. Dette kommer blant annet frem i P1. Ettersom jesidikvinnene er vantrot mot Allah, er det lovlig å holde disse kvinnene som slaver. I P1 blir kvinnene omtalt som *al-sabi*. Dette er kvinner som er tatt til fange av muslimene fra det folket de er i krig mot.

P1: A woman from among ahl al- harb [the people of war] who has been captured by Muslims. What makes *al-sabi* permissible [i.e., what makes it permissible to take such a woman captive] is [her] unbelief. Unbelieving [women] who were captured and brought into the abode of Islam are permissible to us, after the imam distributes them [among us].

Teksten indikerer for at i krigstid, har muslimene rett til å fange fiendens kvinner og ta dem til slaver dersom de ikke er muslimer. P1 understreker at det er en felles enighet blant religiøse lærde at det er lovlig å fange ikke- troende slaver. Det vil si at dersom hun er *kufr* eller *mushrik*, kan hun holdes som slave. D4 og P1 fastslår at IS oppfattet at det var ulike nivåer for vantrot, de skilte ikke bare mellom muslimer og ikke- muslimer. De ulike nivåene var avgjørende for hvilken behandling gruppene skulle få. P1 trekker frem at både polyteister, kristne og jødiske kvinner skal forstås som kufr. Likevel har kristne og jødiske kvinner en fordel, ettersom de kan betegnes som bokens folk. Disse kvinnene har mulighet til å bli løslatt

gjennom å betale jizya, som er en religiøs skatt til muslimene. Kvinner som karakteriseres med kufr eller mushrikin får kun et ultimatum om å konvertere til islam eller døden. D4 beskriver at jesidikvinnene som ble fanget under erobringen av Sinjar og Kojo ble utdelt som krigsbytte i henhold til Sharia. Én femtedel av kvinnene ble gitt til myndighetene i kalifatet som khums, det vil si en religiøs skatt til det muslimske fellesskapet. De andre ble fordelt til soldatene som hadde deltatt i angrepet.

6.2 IS ideologiske syn på slaver

Dokumentene er tydelige på at jesidikvinnene kan holdes som slaver etter sharia, utelukkende basert på at kvinnene blir sett på som vantro. Med denne kategorien ønsker jeg å se nærmere på hvordan IS begrunnet dette, og hvilke forordninger slavemestere måtte forholde seg til. Spesielt D4 og D9 argumenterer for at slaveriet er en profetisk tradisjon. D4 argumenterer for at slaveordningen er et etablert aspekt ved sharia. Slik det ble presisert i forrige kategori, er det enighet om at muslimene kan holde ikke- troende kvinner som slaver. Ved å benekte dette faktumet, hevder D4 at det vil være å vanære islam, Muhammed og de religiøse tekstene. Dersom en skulle vanære islam på den måten, vil det være det samme som å forlate religionen hevder D4. D9 refererer til Muhammeds biografiske tekster om profetens egen krigføring. Disse tekstene kalles for sira og forteller om profetens angrep på kufr.

D9: The Sirah is a witness to our Prophet's raiding of the kuffar. He would kill their men and enslave their children and women. The raids of the beloved Prophet convey this to us.

Ettersom profeten selv drev krigføring mot kufr og tok deres kvinner og barn til slaver, kan også hans trofaste tilhengere gjøre det samme. Dette anses som en god gjerning. Ifølge hadithene av Sahih al- Bukhari, vil de som kommer til islam som slaver også få komme til paradiset. Samtidig vil de muslimene som fører ikke- troende til islam gjennom slaveri, også motta religiøs belønning. Både D4 og D9 propagerer slaveri som en mulighet for å oppnå frelse. D9 beskriver det som at Allah har hjulpet slavene ved å frigjøre dem fra sine tidligere kufr- land og ledet dem på den rette veien. En slavemester er pålagt å behandle sine slaver med omsorg og godhet.

I P1 blir det ansett som en av de groveste syndene for en slave å rømme fra sin mester. Til tross for at det ikke finnes lovgitt straff ved sharia for å rømme. Dersom en slave prøver å rømme, er hun pålagt å bli irettesatt på en slik måte at det ville forhindre andre slaver fra å prøve på det samme. Dokumentene redegjør for tre betingelser for løslatelse av slaver. For det første kan mesteren selv velge å løslate kvinnen fra slaveri. For det andre, løslates hun automatisk dersom hennes mester dør. Hun vil da bli distribuert som en del av mesterens eiendom. For det tredje, dersom slavekvinnen ble gravid med sin mesters barn, blir hun deretter ansett som hans medhustru fremfor slave. Om hun blir gravid med hans barn, kan ikke mesteren velge å selge henne videre. P1 og F64 gir et par etiske retningslinjer ved kjøp og salg av slavekvinner. For eksempel kan ikke en mor skilles fra sine småbarn. Kun dersom barna er modne nok til å klare seg selv. Ifølge tidligere opplysninger i denne studien, betød dette rundt 9 årsalderen. En mester har lov til å slå sin slave som en form for disiplinering, så lenge han ikke slår henne i ansiktet. Han har ikke lov til å bruke vold eller tortur mot sin slave. En kvinnelig slave må dekke seg til på lik linje med en fri kvinne. Så lenge fitna (fristelse) kan unngås, har hun lov til å vise hode, hals, hender og føtter foran fremmede menn.

D4 drøfter også kritikken som ble fremsatt rundt slaveordningen. Enkelte muslimske ledere og skeptikere har kritisert gjeninnføringen av slaveriet. De argumenterer for at de religiøse tekstene om slaveriet ikke kan anvendes i moderne tid, men at de må forstås i en historisk kontekst. Ettersom slaveriet allerede var en integrert del i det pre- islamske samfunnet, er ikke disse tekstene gjeldende for dagens samfunn. D4 svarer på kritikken med å hen vise til at slavekvinnen tar del i en apokalyptisk visjon og refererer igjen til hadithen av Sahih al-Bukhari:

D4: indicating that one of the signs of the Hour is the increased conquests and bringing in of slaves from the lands of kufr. [...] It has also been stated that the meaning of the slave girl giving birth to her master is that people turn away from marriage sufficing with concubines alone. And Allah knows best.

D4: it appears that those who drift away from the literal interpretation of slavery do so because it was already existent and common in their era in such a manner that they found it hard to understand it as referring to actual slavery. But after the abandonment of slavery by Muslims and its subsequent revival, this literal interpretation becomes much more plausible.

Ettersom slavene forstås som krigsbytte, skal økningen av slaver også indikere at soldatene har erobret store landområder. Erobringen av store landområder var også en del av IS fremgangsmåter for å oppnå makt. Bukhari peker ut dette som et tegn på at dommedagen nærmer seg. Deretter, når slavekvinnen føder sin mesters barn, skal også dette indikerer at dommedag er nær. D4 argumenterer med at en rekke religiøse lærde har uttalt seg om at avskaffelsen av slaveriet har ledet til flere tilfeller av utroskap og hor.

D4: The desertion of slavery had led to an increase in fahishah (adultery, fornication, etc.) because the shar'ī alternative to marriage is not available, so a man who cannot afford marriage to a free woman finds himself surrounded by temptation towards sin.

Slaveordningen hadde fungert som et religiøst alternativ til ekteskapet. Menn som ikke hadde råd til å betale medgift kunne ta seg en slavekvinne isteden. Uten dette alternativet ville menn som ikke hadde råd til å gifte seg med en fri kvinne leve i fristelse og utsatt for å begå seksuell synd. Kvinnen ble ansett som en eiendel og var tilgjengelige for alle i kalifatet. Disse argumentene skal jeg utdype videre i neste kategori om slaver og seksuelle relasjoner.

Al- Muhajirah uttrykker i D9 at hun var takknemlig fra første dag slavekvinnen entret hjemmet deres. Hun hevder at slavekvinnene var hardtarbeidende kvinner som fant frelse i islam. Kvinnene al- Muhajirah møtte på manglet sannhet og rettferdighet i sine tidligere liv. Da de opplevde å finne frelse i islam, valgte de å konvertere av fri vilje. Allah frigjorde dem fra gudløse samfunn og veiledet dem på sannhetens vei.

D9: Yes, we thanked our lord for having let us live to the day we saw kufr humiliated and its banner destroyed. Here we are today, and after centuries, reviving a prophetic Sunnah, which both the Arab and non- Arab enemies of Allah had buried

Hun takket soldatene og Allah for å ha gjeninnført tradisjonelle religiøse lover og regler, slik at de sannferdige muslimene kunne hylles og de ikke- troende kunne bli ydmyket. Hun hyller IS- soldatene for å ha proklamert kalifatet etter profetisk vis. Gjennom blodrøde sverd og hellig krig, og ikke ved demokratisk valg. Al- Muhajirah mener at det var Allah som sendte sine trofaste krigere for å ydmyke de vantro. Det var ikke IS som hadde ydmyket slavene, det var Allah. Han hadde valgt ut IS- soldatene som sendebud for at Allah skulle være den mektigste.

6.3 Slaver og seksuelle relasjoner

Dokumentene forklarer at seksuelle relasjoner med slavekvinner ikke bør forstås som syndig, men som en slavemesters rett på sin eiendom. Både P1 og D9 argumenterer med sure 23:5-8, der en god troende defineres som en som forbeholder sin ærbarhet til sin kone eller slavekvinne.

P1, D9: Successful indeed are the believers who are humble in their prayers, and who shun vain conversation, and who are payers of the zakāh, and who guard their modesty except from their wives or the [female slaves] that their right hands possess, for then they are not blameworthy, but whoever craves beyond that, such are transgressors.

Til tross for at seksuelle relasjoner med en slavekvinne anses som lovlig, er ikke kvinnens formål bare å tilfredsstille sin mester. Al- Muhajirah gjør det tydelig i D9 at slavekvinnen også bringer med seg guddommelig visdom og religiøse goder.

D9: «So whoever thinks that the ultimate aim of saby is pleasure (,) then he is a mistaken ignoramus. Otherwise, why did the Shari'ah urge kindness towards slaves as well as good treatment of them even if they are kuffar whom Allah humiliated by making them into slaves owned by the people of Islam.

Al- Muhajirah hevder at denne ordningen er en profetisk tradisjon, og er forbauset over utenforstående som omtaler sabi- ordningen som prostitusjon og voldtekt. En sabi får komme inn i hederlige hjem, der mesteren sørger for at kvinnens ærbarhet blir beskyttet. I motsetning til prostituerte i kufr- land, som selger sin ærbarhet og sin kropp til fremmede.

D9: After all this, the ramblers dare to extend their tongues with false rumors and accusations so as to disfigure the great sharia ruling and pure prophetic Sunnah titled “saby?” After all this, saby becomes fornication and tasarri (taking slave- girl as a concubine) becomes rape?

I forrige underkapittel kom det frem at avskaffelsen av slaveriet kan ha medført en økning av hor og utroskap i det muslimske samfunnet. Ved å avskaffe slaveriet ble også et religiøst alternativ til ekteskapet fjernet. Et eksempel som trekkes frem i D4 er muslimske familier som har ansatt en kvinnelig hushjelp. I slike husstander kan det oppstå fitna (fristelse) mellom

mannen i huset og hushjelpen som kan lede til ulovlig samleie. Dersom mannen kunne tatt hushjelpen som medhustru, ville ikke et slikt forhold vært ulovlig.

D4: In addition, many Muslim families who have hired maids to work at their homes, face the fitnah of prohibited khalwah (seclusion) and resultant zinā occurring between the man and the maid, whereas if she were his concubine, this relationship would be legal.

Det er tillatt å gifte seg med en slavekvinne dersom mannen ikke har råd til å gifte seg med en fri kvinne. Dette blir også begrunnet med at profeten selv hadde giftet seg med en slavekvinne.

D9: And if you fear that you will not deal justly with the orphan girls, then marry those that please you of [other] women, two or three or four. But if you fear that you will not be just, then [marry only] one or chose your right hand possesses (mulk al-yamin). That is more suitable that you may not incline [to injustice].

Mulk al- yamin er en slavekvinne som har blitt separert fra sin ektemann og satt i fangenskap. Termen mulk betyr «kontroll» eller «autoritet» (Ali, 2010, s. 164). Uttrykket mulk al- yamin kan derfor forstås som eierskap over en slavekvinne. Slavemesteren er i sin fulle rett til å gifte seg med henne dersom han ønsker det. D9 hevder at det er mer akseptert å gifte seg med en troende slavekvinne, det vil si kristne, jødiske eller muslimske slaver, enn en mushrikah som jesidiene. Om han derimot ikke har noe valg, bør han finne seg en mushrikah med edel avstamning. Ved giftemål vil han ha seksuell tilgang til henne som en selvfølgelighet ved ekteskapet. Til tross for at slavekvinnen er gift med en fri og religiøs mann, vil hun fortsatt ha en lavere status enn en fri kvinne. Det er forbudt og syndig for andre menn å nærme seg en gift kvinne, men det samme gjelder ikke for en gift slavekvinne. Om en fri mann gifter seg uten å betale for slavekvinnen, anses han ikke som hennes herre, og en annen person kan fortsatt kjøpe henne og bli hennes mester. En mester i et slik forhold kan ikke inngå et seksuelt forhold med henne, kun motta andre tjenester. Dersom slavekvinnen blir kjøpt av to eller flere personer, er hun del av et felleseie og ingen av mesterne kan inngå et seksuelt forhold med slavekvinnen. Til tross for at slavekvinner har lavere status enn frie kvinner, skal angivelig al- saby bringe med seg religiøse fordeler og guddommelig visdom.

F64 og P1 gir svært detaljerte retningslinjer for seksuelle relasjoner med slavekvinner. Jenter så unge som 9 år, kunne bli separert fra moren sin og bli holdt som slave. Dersom slavejenta

var for ung og ikke fysisk egnet til å ha samleie med sin mester, ble hun tildelt arbeidsoppgaver hun var i stand til å utføre. Dersom hun fysisk var i stand til å gjennomføre samleie, selv om hun ikke har nådd puberteten, sier P1 at en mester kan inngå et seksuelt forhold med henne. Men dersom slaven ikke er jomfru i det hun blir fanget, må livmoren hennes renses før seksuell kontakt.

P1: If she is a virgin, he [her master] can have intercourse with her immediately after taking possession of her. However, if she isn't, her uterus must be purified [first].

F64 tydeliggjør at det er kun lov med vaginalt samleie. Som nevnt i forrige underkapittel, kan ikke en slavekvinne selges videre dersom hun blir gravid med sin mesters barn. F64 presiserer at det ikke er lov til å få kvinnen til å ta abort om hun blir gravid. I følge F64 er coitus interruptus er tillatt som en prevensjonsmetode, selv uten kvinnens tillatelse. F64 tydeliggjør også at dersom en kvinne er menstruerende, må mesteren vente til syklusen hennes er ferdig før han kan røre henne igjen.

6.4 Oppsummering av empiriske data

Ved analysen av dokumentene har jeg kommet frem til en rekke interessante funn.

Gjenopprettelsen av slaveriet må forstås som en sentral del av institueringen av tradisjonelle, islamske lover og tradisjoner i etableringen av kalifatet. Gjennom krigføring og erobringer av store landområder, ønsket IS å oppnå rettferdighet for alle som sannferdig tror på Allah og de som vanærer han skulle få sin straff. For muslimer regnes Muhammad som et idealmenneske og et forbilde. For IS innebar dette også historiene om krig og drap som profeten var involvert i. D4 argumenterer for det beryktede sverdverset, som tilsynelatende skal oppfordre til å drap på avgudsdyrkere dersom de ikke konverterer til islam. D9 går frem med tekstene om Muhammeds krigføring i siraen hvor han tar kufr kvinner til slaver og dreper folkegrupper som ikke vil følge Allah. Det tyder på at IS tok inspirasjon fra profetens krigføring og kaller det for jihad. IS anser jesidiene som avgudsdyrkere. Dette ga grunnlaget for at soldatene kunne drepe de som ikke ønsket å konvertere til islam og ta kvinnene som slaver. I motsetning til kristne og jødiske slaver, hadde ikke jesidiene mulighet til å betale seg fri gjennom jizyah.

Jesidikvinnen kunne bare løslates dersom hennes mester døde eller om han selv valgte å frigjøre henne. Gjennom slaveriet fikk de muligheten til å leve som muslimer og komme til paradiset. D9 gir uttrykk for at det ikke foregikk tvangskonvertering av slavene, men at kvinnene selv fant sin frelse i islam og omvendte seg frivillig. En mester er pålagt å være omsorgsfull og beskyttende overfor sin slave og det er forbudt å selge henne videre til andre som ikke vil henne godt.

I islam finnes det en rekke religiøse skrifter om slaver som IS aksepterte og tolket som sunna. Til tross for at slaveriet er en eldre samfunnstradisjon, gir D4 flere begrunnelser for at tekstene om slaveordningen bør tolkes bokstavelig og anvendes til det moderne samfunnet. For det første påstås det at slaveriet er et etablert aspekt ved sharia og Koranen. Derfor vil den som benekter slaveriet som en muslimsk tradisjon, vanære selve religionen. Kvinner som fanges på ærefullt vis av Muhammeds soldater, defineres som al- sabi eller mulk al- yamin. Al- Muhajirah kommenterer i D9 at hun jublet dagen fra den første slavekvinnen entret hjemmet deres. De lovpriste Allah for at de kunne oppleve den dagen kufr ble undertrykt og ydmyket. Hun forklarer det var Allahs vilje at de som ikke trodde på han skulle bli ført inn i muslimske samfunn som slaver. Disse kvinnene førte med seg guddommelig visdom og religiøse goder. Blant annet får slavekvinnen selv mulighet til å akseptere og praktisere islam som vil lede henne til paradiset. Dokumentene utdyper ikke hvilke guddommelige visdommer hun fører med seg. Derimot kan slavekvinnen oppfattes som en religiøs gode ettersom denne ordningen bidrar til å redusere utroskap og bistå som et religiøst alternativ til ekteskapet. En fri mann kan inngå ekteskap med al- sabi dersom han ikke har råd til å betale medgift for en fri og troende kvinne. Et annet argument er dersom en mann er fristet til å begå synd av usedelig form, vil det være bedre for han å gifte seg med en slavekvinne enn å falle i fristelsen. IS anså det som en apokalyptisk tolkning om at dommedagen er nær når slavekvinnen føder sin mesters etterkommer. Både menn og kvinner kan eie fanger og formålet med slavekvinnen er ikke utelukkende seksuelt. Slavekvinnen må ikke oppfattes som en prostituert ettersom hun ikke selger sin ære i offentligheten, slik som de prostituerte i kufr-landene. Hun er en del av sin mesters eiendom og han er pålagt å beskytte henne og behandle henne godt. Seksuelle relasjoner mellom mester og slavekvinne kan derfor ikke anses som voldtekt. P1 og F64 presiserer en rekke restriksjoner som må overholdes når det gjelder samleie med en slavekvinne. For eksempel, dersom hun er menstruerende eller gravid, må mesteren vente til syklusen er over og til hun er ren igjen før seksuell kontakt. En mester av

flere slaver kan kun være seksuelt aktiv med én av kvinnene. Dersom slavekvinnen er del av et felleseie med flere mestere, kan ingen av mesterne inngå et seksuelt forhold med henne. Forutsatt at kvinnen ikke er jomfru i det hun blir fanget, må livmoren renses før intim kontakt. Slavejenta trenger ikke nødvendigvis å ha kommet i puberteten, men så lenge hun er i fysisk stand til å gjennomføre samleie kan hennes herre ha samleie med henne. Dersom en mester ikke ønsker å gjøre henne gravid, kan han praktisere coitus interruptus selv uten hennes tillatelse. Om hun blir gravid får hun tittelen som mesterens kone og hun er ikke lenger ansett som en slavekvinne. Det er ikke lov å abortere barnet ved graviditet.

7 Drøfting

I dette kapitlet skal jeg drøfte problemstillingen *hvordan fungerte religion som legitimering av IS soldatenes seksuelle overgrep på jesidiske jenter og kvinner*. Oppsettet til drøftingen tar utgangspunkt i de tre hovedkategoriene jeg kom fram til i analysen. Den første kategorien er *jesidier i kalifatet*, deretter *IS ideologiske syn på slaver og til slutt slaver og seksuelle relasjoner*. Her skal jeg drøfte kategoriene i lys av teorien om religiøs og seksuell vold sammen med evolusjonsteorien, feministteorien og maskulinitetsteorien. Deretter skal jeg drøfte historiske argumenter og krigskultur som potensielle årsaker til de seksuelle overgrepene. Avslutningsvis skal jeg trekke inn hvordan seksualisert vold oppfattes og behandles i det internasjonale samfunnet i dag.

Jesidier i kalifatet

Første hovedkategori gir innsikt i hvordan IS så på jesidiene og hvordan de rettferdiggjorde sine handlinger med å ta de som slaver. Fra kodingen i analysen tyder det på at jesidismens teologi er den fremste årsaken til at IS var kritiske til jesidiene. Det er velkjent at flere etniske og religiøse folkegrupper ble holdt i fangenskap av IS. Fellesnevneren for disse gruppene var at deres religiøse tilhørighet ikke var i overensstemmelse med IS sin egen tolkning av islam. Spesielt avgjørende for jesidiens skjebne synes å ha vært stereotypen om jesidene som djeveldyrkere ettersom de tilber Tawûsî Melek. Denne fiendtlige holdningen mot jesidiene er

ikke en enestående idé hos IS, men en stereotypi som har eksistert i en årrekke hos enkelte jøder, kristne og muslimer.

Som vist i kapittel 3.2, hevder Juergensmeyer at religiøs vold gjerne rettferdiggjøres av historiske voldshandlinger i religionens navn. Denne teorien synes å passe om IS sine handlinger og kommer tydelig frem i bruken av sverdverset. Sverdverset blir trukket frem som et underliggende argument for uttalelsen om jesidiene som mushrik og at de derfor kunne holdes som slaver. Verset blir redegjort for i D4 og oppfordrer til å «kill the mushrikin wherever you find them, and capture them, and besiege them and sit and wait for them at every place of ambush» (IEP, 2014). Det er verdt å bemerke at suren mister mye av hovedpoenget ettersom resten av kapittelet ikke er inkludert. Sverdverset er skrevet i en spesiell krigskontekst hvor muslimene var i krig med andre religiøse grupper. Motstanderne hadde brutt en avtale, og sure 9 har som formål å veilede muslimene til å løse konflikten. IS oppfattet derimot sverdverset som et standpunkt for hvordan mushrik skulle behandles. Det samme gjelder for D9 som skriver om siraen om Muhammeds krigføring. Dette er to tilfeller hvor IS har benyttet seg av historiske tekster som begrunnelse og motivasjon for sine handlinger. Ved å sette disse overstående argumentene opp mot Bourdieus teori om symbolsk makt, kan stereotypien av jesidiene og de historiske religiøse tekstene, ha en avhumaniserende effekt på folkegruppen. Gjennom å propagere jesidiene som djeveldyrkere og mushrik, lyktes IS i å få en gitt virkeligforståelse til å fremstå som sann blant tilhengerne av staten. Disse forestillingene utviklet et fiktivt sosialt hierarki, der jesidiene var underordnet IS og deres likesinnede. Denne undertrykkelsen er hva Bourdieu anser som symbolsk makt. Slik Bourdieu beskriver konseptet, kan denne formen for makt fjerne det umoralske aspektet ved voldshandlinger rettet mot den spesifikke gruppen. Teorien om symbolsk makt kan også kombineres med Juergensmeyer's teori om kosmisk krig. I dette tilfellet var det jesidiene som anses som den onde rivaliserende gruppen i den metafysiske kampen. Ved å følge Eikrems begrepsmessige verktøy tolker jeg det slik at IS mente at deres handlinger av kollektiv vold var i samsvar med deres egne sosiale normer. Formålet med denne volden var å forhindre den muslimske samfunnsstrukturen fra å gå i oppløsning. De har en oppfatning om at deres muslimske samfunn er truet, og at det er deres oppgave å beskytte det. Derfor ble deres voldshandlinger ansett som moralske innenfor organisasjonen, ettersom målet var godt. Det teoretiske begrepsapparatet til Eikrem, Bourdieu og Juergensmeyer forklarer hvordan IS sine voldshandlinger mister sitt umoralske aspekt.

I dokumentene argumenteres det for at en slavekvinne er mannens eiendom. Denne verdiholdningen synes å gjelde for kvinner generelt og ikke bare slavekvinner. Sett ut fra dette perspektivet vil det å forgripe seg på fiendens kvinner også oppfattes som et angrep på motstanderen. Denne kjønns holdningen vil jeg utdype videre i kategorien om IS ideologiske syn på slaver. Her vil jeg kun se på hvordan det å bortføre de jesidiske kvinnene som slaver, kunne tjene som et strategisk virkemiddel for IS. Som nevnt i teorikapittelet forklarer Skjelsbæk at i krig og konflikt vil det være mest effektivt å angripe fiendens kvinner, ettersom det vil ha langsiktige konsekvenser for deres samfunn senere. Hun argumenterer for at når kvinner er hovedmålet for seksuell vold, må det forstås gjennom hennes sosiokulturelle bakgrunn. Da det stort sett er kvinnene som sørger for å videreføre kultur og verdier i generasjoner, vil seksuelle overgrep mot kvinnen oppfattes som et angrep på hennes religiøse, etniske, eller kulturelle identitet. Som kjent er jesidismen knyttet tett opp mot jesidiens identitet, etnisitet og kultur. Det er for eksempel ikke mulig å konvertere til jesidismen eller gifte seg utenfor sin egen kaste. Derfor er det kun de som blir født inn i det jesidiske samfunnet som kan videreføre deres verdier og tradisjoner. Massakren og bortføringen av jesidiene, samt ødeleggelsene av deres områder og helligdommer, vil naturligvis være til stor skade for gjenoppbyggingen av samfunnet deres i etterkant. Baaz og Stern argumenterer for at å ta fiendens kvinner til fange, kan fungere som et symbol på overlegenhet i krig. Dette argumenteres det forøvrig også for i D4. Ibn Rajab al- Hanbali skriver i hadithen at der økningen av slavekvinner også er en indikasjon for erobringen av større landområder og at kvinnene fungerer som et krigsbytte. Etter angrepene i Sinjar ble jesidikvinnene utdelt som khums til det muslimske fellesskapet. Baaz og Stern hevder også at seksuell vold er en handling som uttrykker dominans og makt. Samtidig som volden kan fungere som en strategi for å oppnå et ideologisk mål, som er motivert frem av begjær. Det ideologiske målet til IS synes å ha vært å spre frykt samt å undertrykke andre trosgrupper som motsatte seg deres egen tolkning av islam. Teoriene til Juergensmeyer, Skjelsbæk, Baaz og Stern, kan gi en grunnleggende forklaring på hvordan overgripere kan rettferdiggjøre sine voldshandlinger ved å anse seg selv som offeret. Skjelsbæk sammen med Baaz og Stern, beskriver også hvilken effekt seksuelle overgrep kan ha på samfunn. Bourdieu gir en teoretisk forklaring på hvordan symbolsk makt kan fremstille enkelte grupper som inhumane, og på den måten rettferdiggjør overgriperen voldshandlingene mot denne gruppen. Eksempel på dette er hvordan IS beskrev

jesidiene som avgudsdyrkere. Eikrem beskriver hvordan slike forestillinger kan påvirke kollektiv vold for å beskytte samfunnsstrukturen fra å brytes ned.

IS ideologiske syn på slaver

Kodingen av dokumentene viser til to vesentlige argumenter for å holde slaver i det selverklærte kalifatet. For det første var det nødvendig å forme en slaveordning i kalifatet dersom de skulle leve etter rettmessig sharialov. IS hevdet at avskaffelsen av slaveriet var en motsigelse av de religiøse lovene i islam. De var tydelige på at slaveriet var et etablert aspekt ved sharia. Dersom IS ga nytt liv til den tidligere slavepraksisen, ville det symbolisere kalifatets legitimitet anså de. Al- Muhajirah hyllet soldatene i D9 for å ha kjempet for kalifatet på en profetisk måte. Hun men at væpnet konflikt i guds navn er en profetisk måte å krige på fremfor demokratiske valg og forhandlinger. Gjennom denne krigføringen kunne muslimene endelig få leve fritt under sharialov i et sannferdig kalifat, noe verdens muslimer ikke har gjort siden det Ottomanske riket falt. Hun jublet over at «this large-scale enslavement of mushrik families is probably the first since the abandonment of this Sharī'ah law» (Dabiq, 2014, s.15). Dokumentene beskriver historiske praksiser som nevnes i muslimske tekster, og gir uttrykk for at IS anså disse gamle tradisjonene som relevante for det moderne samfunnet. Dette gir meg en forståelse av at IS anså religion som en statisk institusjon som ikke skal forandres. Til tross for at slaveordningen allerede var en global og systematisert ordning både før og etter Muhammeds tid, argumenterte IS for at dette var en muslimsk praksis. Sharialovene ble utviklet over en lengre tidsperiode etter Muhammeds død, og den religiøse jusen er naturligvis påvirket av datidens samfunnsordninger. IS argumenterte for at ettersom Muhammed selv var slaveeier, skulle også verdens muslimer få kjøpe slaver. Dette underbygger påstanden om at IS i større grad vektla tradisjonell arabisk kultur, fremfor islam som religion. IS' holdninger til slavekvinner har likhetstrekk med verdisynet som ble trukket frem i kapittel 3.4, om kvinnen som mannens eiendom. Derfor ønsker jeg å se litt nærmere på tidligere arabisk rettsvitenskap rundt ekteskap. Etterhvert som islam spredte seg til nord, vest og øst fra den Arabiske halvøya, har antagelig muslimsk rettsvitenskap blitt påvirket av datidens romerske og jødiske jus når det gjelder ekteskap og slaveri (Ali, 2010, s. 10). I dokumentene D9 og P1 blir slavekvinnene omtalt som *mulk al- yamin* eller *al- sabi*. Som nevnt forstås begrepet *mulk* som autoritet og refererer til at slaven eies av sin mester. Det er kjent at *mulk al- yamin* og *al- sabi* er historiske ordninger som eksisterte under Muhammeds

tid. Dette var forøvrig i en tid hvor rettsvitenskapelige læresetninger rundt ekteskap og seksualitet baserte seg på kontroll og autoritet fremfor gjensidig samtykke (Ali, 2016 s. xxxiv). For eksempel kan den tidligere romerske ekteskapstradisjonen cum manu eller sin manu, som oversettes til «for hånden», ligne den muslimske ordningen med mulk al- yamin. Disse uttrykkene trenger ikke nødvendigvis indikere for en lik læresetning, snarere en bredere kultur med juridiske forståelser og sosiale strukturer rundt det tidligere nære Østen og Middelhavet (Ali, 2010, s. 10). Ekteskapet var snarere en formell ordning for å avgjøre hvem som hadde autoritet over kvinnen, fremfor en kjærlighetserklæring med gjensidig samtykke. Dette var en seremoni for å erklære at ektemannen overtok autoriteten over kvinnen fra faren. Slik som cum manu og sin manu, refererer også mulk al- yamin til kontroll og autoritet over slavekvinner og medhustruer. Gjennom et slikt byråkrati ville ikke – troende integreres inn i det muslimske samfunnet og muslimene ha en større kontroll over dem. Naturligvis ville også et slikt samfunn være preget av store makt- og kjønnsforskjeller. Disse historiske argumentene fra Muhammeds liv understøtter også Juergensmeyers teori om at religionens voldelige fortid kan bidra til religiøs vold. Det er tydelig at IS tok inspirasjon og søkte veiledning fra Muhammeds eget liv og hans forhold til slaver.

Det andre argumentet forklarer at slavene angivelig skulle bringe med seg guddommelig visdom og religiøse goder til det muslimske samfunnet. Dokumentene utdyper ikke spesifikt for hvilke guddommelige visdommer slavekvinnen førte med seg. Derimot kommer det frem en rekke fordeler ved slavekvinnen som IS anså som religiøse. En slik fordel skal ha vært at kvinnen fungerte som et religiøst alternativ til ekteskapet. Dersom en mann var fristet til å begå en seksuell synd, hadde han nå muligheten til å ta til seg en slavekvinne. På den måten kunne mannen unngå å begå synd. Denne tanken bygger videre på teorien om at IS inkorporerte eldre arabisk rettsvitenskap. Slaveordningen ga mannen fullmakt til å gifte seg med henne dersom han ønsket det, uavhengig av kvinnens samtykke. Det er tydelig i D4 og D9 at utroskap og seksuelle interaksjoner utenfor ekteskapet oppfattes som religiøs synd. Dokumentene gir uttrykk for at denne problemstillingen ikke kan løses ved å oppfordre menn til å forholde seg til én kvinne, eller holde seg til han finner en passende kone. Det kan virke som F64 og P1 er utarbeidet for å løse denne problemstillingen ved å gi menn enklere tilgang til ekteskap. Muligheten til å gifte seg med slavekvinner skulle forhindre utroskap og synder av seksuell karakter. Hadithen til Sahih al- Bukhari uttrykker at både de som fører slaver til islam og de som frigir slaver, skal motta religiøs belønning. Antagelig det mest fremtredende

argumentet for slavekvinnens religiøse gode er hennes del i den apokalyptiske visjonen. Profeten antydte at den tiden hvor slavekvinnen føder sin mesters barn, skulle være et symbol på at dommedagen var nær. Ved å erobre større landområder, ville også muligheten for antall slavekvinner øke. Dommedagen nærmet seg når det muslimske samfunnet vokste og kufr-landene ble redusert i areal og befolkning. Profetens visjon om slavekvinnen trekkes frem i D4 som argument for at slaveordningen bør gjeninnføres, slik at muslimene kunne forberede seg på den endelige dommedagen. Nok en gang er det tydelig at IS bygget sin ideologi etter direkte oversettelser av tradisjonelle tekster. Til tross for at tekstene er over 1500 år gamle hevdet IS at ettersom de omtaler guds ord, aldri vil foreldes. Muslimene anser Muhammed som et ideelt forbilde. For IS innebar dette også at profetens krigføring og voldelige gjerninger ble ansett som moralske. På bakgrunn av at profeten selv inngikk ekteskap med en slavekvinne, tolket IS dette som at både slaveordningen og ekteskap med slavekvinner, var en muslimsk tradisjon. Den eldre arabiske tradisjonen der ekteskap bygget på at mannen styrte over kvinnen, samsvarer med maskulinitetsteorien der maskulinitet forbindes med makt og lederskap. Mannens antatte plass var som overhode og det var hans oppgave å ta vare på kvinnen og familien. Både maskulinitet- og feministteorien er enige om at dersom maktfordelingen mellom kjønnene blir for skjev, kan dette øke sannsynligheten for tilfeller av seksuell vold. Maskulinitetsteorien ser på seksuell vold som en uttrykksform for dominans og makt. Hvorimot feministteorien oppfatter seksuell vold som en effektiv metode for å holde kvinnen under sosial kontroll og på den måten opprettholder en skjev maktbalanse. Når disse teoriene anvendes i denne studien må de forstås i forhold til mester og slavekvinne, fremfor mann og kvinne. Oppgaven tar ikke for seg menn og kvinner som levde fritt i kalifatet. Den største ubalansen i kalifatet var ikke nødvendigvis mellom kjønn, derimot mellom sannferdig og vantro. Likevel er ikke denne ordningen helt kjønnsnøytral ettersom det hovedsakelig var kvinner som ble holdt som slaver og menn som hadde de største fordelene som slavemestere.

En grunnleggende forståelse for slaveordningen kan forklares med Nirachos påstand om at militære samfunn i større grad er kjønnsdiskriminerende. Slaveordningen bør forstås som et forsøk på å få struktur og kontroll ikke bare over fienden, men også over kvinnen. Som nevnt skulle denne ordningen i kalifatet symbolisere IS sin legitimitet og makt, samtidig som den skulle spre frykt hos deres motstandere. Juergensmeyer forklarer at mennesker som begår vold i guds navn, oppfatter voldsgjerningene som guds ønske for å oppnå rettferdighet. Det religiøse målet overgår voldelige og vanligvis umoralske gjerninger, fordi krigerne er

overbevist om at de kjemper for det gode mot det onde. IS- soldatene var åpenbart overbevist om at opprettelsen av kalifatet ville skape en bedre verden for muslimene. D9 uttrykker at det var på tide med et nytt kalifat ettersom spesielt Vesten og vestlig tro, hadde dominert verdensbilde over lengre tid. Juergensmeyer argumenterer for at deres kamp kan forstås som kosmisk krig ettersom betydningen og målet av kampen var metafysisk. I teorien om kosmisk krig fokuserer Juergensmeyer hovedsakelig på metafysiske mål. Slik det ble presentert i 2.4.1, hadde IS også ideologiske, politiske og militære mål, noe som ikke kommer ikke helt frem i Juergensmeyers teori. Mange år med statlig undertrykkelse synes å ha vært grunnen til konflikten, men det hele fikk en religiøs undertone da sunnimuslimere opplevde problemer i sjiamuslimske områder og omvendt. Den militære motivasjon ga uttrykk for et ønske om hevn over de regjerende myndigheteters undertrykkelse, men også som en metode for å spre frykt. Foruten en motivasjon om religiøs belønning hadde de et tydelig ideologisk og politisk mål. Både i Irak og Syria ønsket de politiske endringer for å gjenvinne sunnimuslimenes makt. De ulike retningene innenfor islam samlet seg mot hverandre slik at der en gruppe hadde undertrykt majoriteten, samlet de andre seg til opprør. Religion ble den samlende faktoren som avgjorde tilhørigheten til ulike grupperingene. IS har hele veien erklært seg som en islamistisk opprørsgruppe, som bygget videre på al- Qaidas ideologi og mål. Juergensmeyer forklarer at religion oftere fremtrer som en tilleggsfaktor til andre underliggende konfliktårsaker. Religion er ikke nødvendigvis en utløsende årsak for vold, men heller en uttrykksmåte for raseri og sinne rundt selve konflikten. Når konflikter får et religiøst preg, blir de underliggende årsakene utydelige og på den måten kompliserer religion måten konflikten utvikler seg på. De underliggende årsakene for selve konflikten fremstilles i lys av religion. IS sitt politiske mål synes å ha vært å etablere et nytt samfunn der de som opplevde undertrykkelse av al- Assad og al- Maliki, kunne få leve fritt. De erklærte dette samfunnet som et idealsamfunn, men i realiteten var dette samfunnet minst like undertrykkende overfor særegne grupper slik som al- Assads Syria og al- Malikis Irak.

Som nevnt i teoriene til Juergensmeyer, Baaz og Stern, kan grupper som føler seg truet anse seg selv som offer. Denne oppfattelsen kan føre til en voldelig spiral. For å hevne seg kan gruppen slå tilbake med den samme volden eller trusselen de selv opplever. IS anså Vesten og andre deler av verden som ikke praktiserer islam som en trussel for muslimene. Disse landene ble oppfattet som onde og kaotiske krefter som truet ummaen. Slavekvinnene ble brukt som lokkemiddel for å rekruttere nye soldater til den metafysiske kampen. Etter Juergensmeyer's

teori kan innføringen av slaveriet symbolisere undertrykkelsen de selv hadde erfart i Irak og Syria gjennom mange år. Ved å innføre et sosialt system som undertrykte sine innbilde motstandere, fikk IS hevnet seg for den volden de selv hadde erfart. Idéen om at muslimene var i en kosmisk krig mot andre religiøse grupper og ateister, kombinert med represaliene mot sivilbefolkningen, synes å ha befestet IS' ideologi. Baaz og Stern underbygger også argumentet om hevn. Når gjerningsmennene anser seg selv som offeret, rettferdiggjør de volden med tanken om at det er deres rett til å gjøre motangrep.

Slaver og seksuelle relasjoner

Gjennom de tidligere kategoriene har vi sett at slavekvinnen ble ansett som en religiøs gode, blant annet fordi hun skulle forhindre utroskap og fristelser i det muslimske samfunnet. I forrige kategori ble det også presisert at selve slaveriet ble oppfattet som et etablert aspekt ved sharia, og derfor var denne ordningen påbudt i det selverklærte kalifatet. Hvordan forklarte IS de seksuelle relasjonene med slavekvinnene? Det er enighet i alle dokumentene om at det er lovlig å innlede seksuelle relasjoner med sin slavekvinne. De empirinære kodene indikerer at seksuelle relasjoner mellom mester og slavekvinne var ekteskapelig. D9 og P1 refererer til sure 23: 5- 6 «And they- who guard their private parts, except from their wives or chose their right hands possess, for indeed they will not be blamed» (Steed, 2019, s. 227). Hvorimot F64 sammen med P1 uttrykker nærmest at det er en selvfølge. Den 12 år gamle jenta som ble intervjuet av New York Times, fortalte at hennes overgriper hadde bedt en bønn både før og etter akten. Det var Koranen som oppmuntret til overgrepet og det ville føre soldaten nærmere gud. Hun skal ha blitt fortalt at det var hennes tro som ga han rett til å voldta henne. Dette tilfellet illustrerer hvordan overgriperen benyttet seg av religiøse elementer som bønn og hellige tekster, for å forklare overgrepet. På en side kan soldatens forklaring tyde på at han selv var klar over at å forgripe seg på et barn var forbudt. Ved å forklare seg prøvde han å rettferdiggjøre handlingen, ikke bare overfor seg selv, men også for henne. På en annen side gir det gi inntrykk av at soldaten innbilte seg å være en del av den kosmiske krigen, og at gud ville belønne han i paradiset.

Mange har antatt at regelverket rundt slaveri i sharia og Koranen ikke lenger er relevant for samtidens diskusjoner om ekteskap og familierett. Spesielt ettersom slaveri ikke lenger er lovlig praksis i den muslimske verden. Derimot var IS tydelig på at de historiske

innordningene var rettferdige overfor gud, og dette ga grunnlaget for at de ønsket å forholde seg til tradisjonelle ordninger. IS valgte derfor å utarbeide en egen fatwa. Fatwaer har som nevnt lovlig kraft i islam og skal forstås som en juridisk veiledning. F64 ble satt sammen for å kaste nytt lys på den tradisjonelle læresetningen om slavekvinner og seksuelle forhold. Fatwaen består av 15 retningslinjer angående slavekvinnene som skal ligne de samme juridiske ordningene som eksisterte på Muhammeds tid. Disse retningslinjene må sees i sammenheng med den tidligere ordningen av mulk al- yamin, der slavekvinnen ble ansett som en del av mannens eiendom. En seksuell tilnærming til slavekvinnen ville derfor bli forstått som en metode for å integrere henne inn i det muslimske samfunnet (Ali, 2006, s. 60). Samtidig som det underbygger IS sitt patriarkalske hierarki der en forbrytelse mot kvinnen, egentlig var en forbrytelse mot mannen som eide henne, fremfor kvinnen selv. P1 tok for seg ideologiske berettigelser med samme intensjon som F64. De ideologiske prinsippene presiserer at ettersom en mester kan gifte seg med sin slavekvinne, må deres seksuelle relasjoner forstås som intimt samkvem mellom ektemann og hustru. Dokumentene gir uttrykk for at de seksuelle relasjonene var en selvfølgelighet, på samme måte som det er en selvfølgelighet i et ekteskap. Naturligvis var ikke intime forhold mellom mester og slave påbudt, og verken P1 eller F64 stilte krav til det, men ble forstått som en vanlig handling. På hvilket grunnlag kan denne studien egentlig betegne de intime forholdene mellom mester og slavekvinne som seksuell vold? Teoriene om seksuell vold viser i denne studien at seksuelle overgrep alltid innebærer tvang, trussel eller motvilje. Det er komplisert å bedømme samtykke, spesielt ettersom denne studien kun fokuserer på IS' synspunkt. Dokumentene tar ikke slavekvinnens samtykke i betraktning. Derfor kan ikke denne studien med sikkerhet evaluere disse hendelsene eller forholdene mellom slave og mester som seksuell vold. Likevel er det en rekke faktorer som impliserer at de seksuelle forholdene var preget av tvang og motvilje. For det første er det et stort grunnlag for å hevde at jesidikvinnene ble motvillig holdt i kalifatet. Angrepet i Sinjar er vel dokumentert og viser tydelig at kvinnene ble bortført fra sine hjem ved tvang. Flere av kvinnene var allerede gift og mistet sine ektemenn og sønner i massakren. Kvinnene var påbudt å forholde seg til kalifatets retningslinjer, og derfor fikk de heller ikke lov til å praktisere sin egen tro eller videreføre egne tradisjoner. En annen faktor som impliserer tvang, er at kvinnene ble holdt som slaver. På denne måten frarøvet IS jesidienes menneskelige rettigheter. Menneskeverdet deres ble redusert til eiendom som fritt kunne distribueres og omsettes av slavemesteren. Det mest bemerkelsesverdige argumentet er

der pamfletten presiserer at soldatene kan ha seksuelle relasjoner med jenter som ikke har nådd puberteten. Så lenge jenta er fysisk egnet til det, tillot IS relasjoner av seksuell karakter med barn. I tillegg til disse argumentene har tidligere slavekvinner og jenter uttalt seg i intervjuer om både voldtekt og tortur i kalifatet. Til tross for at dokumentene ikke kan bevise at slavekvinnene ble tvunget til å ha samleie med sin mester, er det lite som tilsier at det jesidiene ble utsatt for var frivillig. Dokumentene poengterer at seksuelle relasjoner mellom mester og slavekvinne var en profetisk tradisjon fra Muhammed selv. I følge Thornhill og Palmer kan det virke som om IS har opprettet en sosial institusjon rundt det de kaller en *snarvei* for å oppnå seksuell kontakt. Teorien hevder at mannen er mer ivrig på å reproducere seg enn hva kvinnen er. Ettersom kvinnen angivelig er mer selektiv i valg av partner, leder dette til en konkurranse blant menn da deres sjanser for å knytte seksuelle relasjoner sannsynlig minsker. Gjennom å legalisere samleie med slavekvinner, bryter de ned stigmaet og usedeligheten rundt denne snarveien. Handlingen helliggjøres ved å omtale ekteskapsordningen med en slavekvinne som en profetisk sunna. Derfor er al- Muhajirah sjokkert over å høre at andre oppfatter saby- ordningen som voldtekt, når det åpenbart er en tradisjon fra profeten selv. Etter angrepet i Sinjar ble kjent har verdenssamfunnet omtalt slaveordningen som sexslaveri og menneskehandel (Ali, 2016, s. 69). Flere organisasjoner, som FN og Amnesty International, samt ulike mediekanaler har anklaget IS for systematisk voldtekt og folkemord. FN oppfattet bortføringen og de kvinnelige slavene som krigsbytte og en metode for å spre terror, men også som et rekrutteringsmiddel for nye soldater (United Nations, 2015, s. 9). Bortføringen og slavebindingen av kvinnene lignet mer på menneskehandel og en strategisk plan for å undertrykke fienden, fremfor religiøse tradisjoner (Ali, 2016, s. 68). Tidligere i denne studien ble det presisert at IS allerede hadde organisert et byråkrati for slaveriet innen jesidikvinnene ble fanget. Kvinnene ble solgt på egne sentere eller auksjonert bort på internett. IS hadde egne prislistene på kvinnene som ble rangert etter alder, utseende og sivilstatus. I moderne tid er det vanskelig å forstå denne ordningen som noe annet enn menneskehandel. Kvinner og jenter som rømte fra kalifatet har fortalt i intervjuer om voldtekt og tortur, til tross for at dokumentene er tydelige på at en mester er pålagt å være god mot sin slave. Al- Muhajirah kaller disse jentene for *slu* og onde slavejenter som spredte falske rykter om IS. Hun hevdet å ha opplevd at slavekvinnene som fikk komme til kalifatet fant frihet og frelse i islam. De ble omgjort til hardtarbeidende kvinner og som frivillig valgte å konvertere til islam. Preget av idéen om en kosmisk krig, mente IS at ved å ta kvinnene som

slaver i kalifatet, ville de bli reddet fra sitt syndige liv. Kvinnene ble fanget av hellige krigere på ærefult vis og de ville få et bedre liv som fanger i ærefulle hjem, fremfor å leve fritt i sine skamfulle samfunn. Fra en teoretisk vinkel synes det å underbygge argumentet fra forrige kategori om at fienden holdes under en sosial orden. Det kan ha vært en strategi for å få større makt og bedre kontroll over fienden. Spesielt med tanke Skjelsbæk påstand om at det er kvinnen som viderefører de kulturelle normene og verdiene i generasjoner. Av den grunn ville det være strategisk å fange henne for å krenke fienden. På en annen side, ville kvinnen fungere som en bærebjelke i det nye samfunnet hun blir ført til. For IS ville de jesidiske slavekvinnene delta i å videreføre kalifatets normer og verdier til de nye generasjonene. Noe som forøvrig underbygges med idéen om at når slavekvinnen føder sin mesters barn, skulle barnet få status som mester. Barnet skulle oppdras til å følge det muslimske samfunnets retningslinjer. På den måten ville slavekvinnen bidra til at det muslimske samfunnet vokste. Bakom tanken om at barnet skulle få farens status, indikeres det også at morens status ble mindre betydelig. Status innebærer ulike elementer som rang, ære og identitet, men også etnisitet. Det ville i så fall bety at morens sosiokulturelle bakgrunn gradvis forsvant, ettersom den ikke kunne videreføres. Idéen om slavekvinnen som føder sin egen mester kan derfor også indikere rensing av slavekvinnens etnisitet.

IS sin ideologi var preget av en militær motivasjon, kjennetegnet av en heteroseksuell og hegemonisk maktstruktur. Det var den sannferdige mannen som skulle være på toppen av maktstrukturen. De beskriver det som at slaveordningen var nødvendig i kalifatet dersom de skulle leve etter sharialov. Fra et teoretisk perspektiv synes det at denne ordningen skulle fungere som en sosial orden for å holde fienden under kontroll og symbolisere IS' legitimitet og makt. Ved å innføre en maktfordeling som i stor grad skiller mellom kjønn, hevder både maskulinitets- og feministteorien at dette kan føre til flere tilfeller av seksuell vold. IS har uttrykt seksuelle relasjoner med slavekvinner som ekteskapelig, til og med som en juridisk ordening i F64. Fatwaen vektlegger ikke slavekvinnens samtykke, men presiserer at en mester kan ha samleie med sin slavekvinne. Det finnes visse restriksjoner men ingen av de innebærer slavekvinnens ønsker. Både maskulinitets- og feministteorien forstår seksuell vold som et virkemiddel for sosial kontroll, maskulin overlegenhet og naturlig dominans. Mangelen på slavekvinnens samtykke kan indikere at slaveordningens intensjon er å opprettholde maskulin overlegenhet og dominans i samfunnet. Situasjoner som er preget av krig og konflikt kan, i følge Baaz og Stern, danne grunnlag for at mannen får utløp for

hensynsløs atferd. Dette kan innebære seksuelle handlinger som i konfliktens lys mister sitt umoralske aspekt. Vold og sex forstås som to elementer som underbygger maskulinitet og makt.

Historiske argumenter

Sammensettingen av studiens historie og empiri gir meg et inntrykk av at de seksuelle overgrepene egentlig baserer seg på forhistorisk arabisk kultur. Studien presenterer spesielt tre antydninger til denne indikasjonen. For det første baserer forutsetningen for slaveriet seg på at profeten Muhammed selv var mester over flere slavekvinner. Som kjent fra de hellige tekstene i Koranen, skal profeten ha inngått ekteskap hvert fall med én slavekvinne. Ettersom IS anså profeten som idealmennesket, ble også hans gjerninger tolket deretter. Dette underbygger påstanden til al- Muhajirah når hun hevder at slaveriet er en tradisjon fra profeten og at det derfor også en religiøs ordning. IS sin ideologi tok ikke til etterretning at det er over 1500 år siden Muhammed levde. De anså samfunnet som Muhammed og de første muslimene levde i, som et rettferdig samfunn. Rent teoretisk er slaveriet akseptert i sharia og Koranen. Dette kommer av at de religiøse lovene og tekstene ble utarbeidet i en tid hvor slaveordningen allerede var en integrert del i alle verdens samfunn. Det synes at IS overså forskjellen på islam som religion fra den tidsepoken og kulturen som islam har utviklet seg fra. Skal slaveriet forstås som en muslimsk ordning fordi sharia og Koranen omtaler det? Eller må det forstås som en muslimsk tolkning på datidens samfunnsordning? Ettersom denne ordningen er avskaffet i flere muslimske områder og i større deler av verden i moderne tid, er den siste påstanden mest innlysende. I midlertidig oppfattet IS avviklingen av slaveriet som en motsigelse av islam og de hellige tekstene.

For det andre synes det som om at idéen om at slavekvinnen tilhører mesterens eiendom er en inkorporert kjønns holdning fra eldre arabisk kultur. De eldre juridiske ordningene med mulk al- yamin og cum eller sin manu indikerer at makt og autoritet trumfet samtykke. Jeg betegner det som kjønns holdninger ettersom tilfellene rundt mulk al- yamin, hovedsakelig gjaldt forhandlinger om mannens makt over kvinnen. Disse ordningene underbygger juridiske og sosiale forståelser samt verdisyn på kvinner i det nære Østen og Middelhavet for over 1000 år siden. Seksuelle forhold til slavekvinnen ble ikke sett på som synd, ettersom hun var mesterens eiendom og hans autoritet overgikk hennes samtykke. Det kan tyde på at seksuelle

relasjoner mellom mester og slavekvinne var vanlig fordi IS mente disse relasjonene var ekteskapelig. Det faktum at IS publiserte en egen fatwa for å konkretisere den rettslige vurderingen av seksuelle relasjoner med en slavekvinne, underbygger antagelsen om at dette var vanlig praksis. Tilhengere av staten anerkjente fatwaen som en legitim juridisk veiledning. Enda et argument som tydeliggjør slavekvinnen som sin mesters eiendom, er at hun ikke kan oppfattes som en prostituert. Hun verken selger sin egen kropp eller mister sin ærbarhet, fordi hun bevares av sin mester i et muslimsk hjem. Holdningene om at kvinnen eies av mannen tilsier også at han har full myndighet over henne. Ifølge feministteorien, maskulinitetsteorien og Skjelsbæks teori kan seksuell dominans brukes som en metode for å holde kvinnen under mannens sosiale kontroll.

Den tredje historiske antydningen er utpekingen av jesidiene som offer. Stereotypiene som IS baserer sine begrunnelser på, synes å stamme fra tidligere konflikter. Det kommer frem i studien at idéen om jesidiene som djeveldyrkere har vært en kjent årsak for tidligere undertrykkelse og forfølgelse av folkegruppen. IS videreførte denne idéen og underbygde argumentet med profetens krigsfortellinger i siraen. Muhammed drev krigføring mot andre religiøse grupper og tok kvinnene deres som slaver og derfor skulle også IS gjøre det. Dessuten forklarer Skjelsbæk at kvinner av etniske minoritetsgrupper gjerne oppfattes som enklere offer for seksuell vold, ettersom de anses som de mest maktesløse. Å ta kvinnene som slaver bygger under idéen fra forrige argument om at kvinnen er mannens eiendom. Ved å ta fiendens kvinner ville det gjøre skade på mennene. FN rapporterte om at den seksuelle volden skulle fungere som moralsk renselse for grupper med en annen seksuell identitet enn heteroseksualitet. Til tross for at dokumentene ikke omtaler dette, er det likevel grunn til å tro at seksuell vold mot jesidiene også skulle fungere som en renselse fra deres vantro.

Strategi og krigskultur

Videre vil jeg presentere hvilken sammenheng det er mellom seksuell vold og krigskultur. Disse argumentene besvarer ikke problemstillingen. Likevel tilfører de teoretisk og generell kunnskap om hvilke vinning IS hadde på å innføre slaveordningen i kalifatet. Gjennom studiens teori og empiri er det grunnlag for å konkludere med at den seksuelle volden også var strategisk. Jeg ønsker å se på to teoretiske argumenter for at den seksuelle volden bør oppfattes som strategisk. For det første er det et gjennomgående argument om at når

slavekvinnen føder sin mesters barn, vil dommedagen være nær. For IS indikerer dette at muslimene har erobret større territorium og fanget et stort antall slaver som krigsbytte. Barnet tar mesterens status og oppdras inn i det muslimske samfunnet. Slavekvinnen integreres også i samfunnet gjennom barnet, samtidig som hun mister sin tidligere identitet og fratras muligheten til å videreføre sin etniske og kulturelle bakgrunn til sitt eget barn. For IS er dette et symbol på at det muslimske samfunnet utvider seg, fordi flere ikke- troende får komme til islam og integreres etter deres retningslinjer. Fra et annet perspektiv er dette en strategi for etnisk rensing av jesidiene. Massakren av jesidi gutter og menn kombinert med at de jesidiske slavekvinnene ble fratatt retten til å oppdra barna etter jesidisk kultur og tradisjon. Majoriteten av den jesidiske folkegruppen var nær å bli utryddet av IS sine handlinger. Denne idéen underbygges i D4 som starter med å kritisere jesidienes eksistens og deretter refererer til sverdverset om å ta livet av mushrikin.

For det andre er det tydelig at den seksuelle volden i stor grad fungerte som et instrument for å oppnå makt, men også hevn. Både Skjelsbæk, feministteorien og maskulinitetsteorien presiserer at seksuell vold kan fungere som en effektiv metode for å undertrykke kvinnen, eller det hun representerer, for å oppnå makt selv. Jeg vil ikke hevde at overgrepene på jesidiene i all hovedsak omhandlet undertrykkelse av kvinnen, derimot var målet kvinnens sosiokulturelle bakgrunn. Som presenter tidligere oppfattes det som enkelt å forgripe seg på kvinnen. I følge Skjelsbæk er det fordi kvinnen vanligvis er mer maktesløs og som feministteorien anslår, at kvinnens fysiologi er mindre og svakere enn mannen, som gjør henne til et enklere offer. I tilfellene med IS, synes ikke overgrepene å ha vært motivert av misogyni. Derimot synes den seksuelle volden å ha vært mer strategisk for å krenke jesidienes etnisitet, identitet, religion og kultur. Det kommer tydelig frem i studien hos Skjelsbæk, Baaz og Stern at det anses som mest strategisk og langsiktig å forgripe seg på kvinnen for å beskadige fiendens samfunn. I tillegg synes også Baaz og Stern's teori om at seksuell vold kan fungere som et tredoblet formål i krig å være relevant i dette tilfellet. For det første bekrefter D4 tanken om at kvinnene symboliserer krigsbytte etter erobringen av større landområder. For det andre fratrar de jesidiene muligheten til å videreføre egen kultur og identitet i generasjoner og som ødelegger jesidienes samfunn på lang sikt. For det tredje, gjennom tanken om at kvinnen er mannens eiendom, undertrykker og ydmyker de fienden ved å forgripe seg på kvinnene deres. Dessuten fungerer seksuell vold som en effektiv metode for å opprettholde sosial kontroll over kvinnen. Frykten for å bli utsatt for seksuell vold vil få

kvinnen til å adlyde og underkaste seg mannen. Pamfletten hevder for at slavekvinnene skal redusere utroskap og forhindre at menn blir ledet i fristelse. Dette betegner dokumentene som en religiøs gode, men utsagnet tyder på at slaveordningen er kjønnsrelatert. Ordningen er åpenbart i mannens favør og underbygger tanken om at IS har inkorporert kjønns holdninger fra tidlig arabisk kultur. Dette kan forøvrig forklares med evolusjonsteorien som hevder at menn i større grad er ivrige på å reproducere seg. Slaveordninger som tillater seksuelle relasjoner er fysisk mulig ettersom mennesker ikke har spesielle parringstider, men det vil sjelden være til fordel for kvinnen.

Hvilken sammenheng er det mellom disse overgrepene og krigskultur? Dersom et samfunn eller en gruppe befinner seg i væpnet konflikt oppstår det gjerne en krigskultur hvor aksepterte moralske regler ser ut til å forsvinne. Slike samfunn har større tendenser til kvinnelig undertrykkelse og tydelige kjønns skiller hevder Nirachos. Seksuell vold er derfor ikke uvanlig og overgriperen motiveres av både begjær og makt. Nirachos påstår at militærets etos alltid har vært maskulin og heteroseksuell følgelig skal sex og vold fungere som elementer som bygger opp under den maskuline følelsen. Mangelen på moral kan også medføre at risikoen for å bli straffet for umoralske gjerninger minsker. I et militært samfunn ligger det til rette for at mannen kan få utløp for sin bestialske seksuelle atferd uten konsekvenser. Evolusjonsteorien underbygger dette argumentet med tanken om at menn er mer ivrige på å reproducere seg enn kvinnen som er mer selektiv i partner, noe som gir menn større konkurranse. Det kan ligne på at IS utnyttet konflikten og makten til å institusjonalisere en måte å få utløp for sin seksualitet. Hva jeg ønsker å få frem her er at tilfellene med jesidiene ligner mer på konfliktrelatert seksuell vold, fremfor en tidligere religiøs praksis. Dessuten er det tydelig at tekstene det argumenteres for i propagandamagasiner er krigshistorier fra Muhammeds tid. Det vil si at fortellingene de argumenterer for allerede baserer seg på en krigskultur som er rundt 1500 år gammel. Innledningsvis i denne studien ble det presisert at man i dag forstår seksuell vold som en strategi for å oppnå politiske og ideologiske mål. I militære samfunn svekkes samfunnsstrukturen og de juridiske myndighetene, som gjør at sårbare grupper blir spesielt utsatt. Når sivilbefolkningen kommer i nærkontakt med de krigførende er ikke seksuell utnyttelse en uvanlig konsekvens. Påstandene om makt og undertrykkelse fra forrige argument om strategi kan også tilføyes her. Denne informasjonen gir meg en bedre forståelse av at IS sin fremgangsmåte kan ligne generell krigsstrategi for å oppnå makt, fremfor en særegen taktikk.

Det internasjonale samfunnets arbeid mot seksuell vold i krig

Innledningsvis i denne oppgaven ble det redegjort for at seksuell vold i krig tidligere har blitt ansett som en konsekvens av krig. Kapittel 3.4 i denne oppgaven tok for seg hvordan historiske syn på kvinner kan ha vært vesentlig for en slik forståelse av seksuell vold. På lik linje med sivile som mister hjem, avlinger og personlige eiendeler som en konsekvens av krig, vil det også forekomme seksuell vold (Brownmiller, 2013, s. 35). Denne tankegangen endret seg spesielt etter Balkan krigen og folkemordet i Rwanda på 1990- tallet, hvor det ble rapportert grove hendelser av massevoldtekt. Selv om seksualisert vold i krig ikke er et nytt krigsfenomen, er måten vi forstår slik vold i krig på noe nytt. De siste tjue årene har diskursen rundt temaet endret seg en god del. I nyere tid forsås seksuell vold i væpnet konflikt som «et alvorlig overgrep, et brudd på menneskeretten og en vedvarende trygghetsutfordring» (Utenriksdepartementet, 2018). Denne holdningen til konfliktrelatert seksuell vold, førte til at to internasjonale straffedomstoler ble opprettet: International Criminal Tribunal for Rwanda (ICTR) og International Criminal Tribunal for the former Yugoslavia (ICTY) (Skjelsbæk, 2009, s. 73). I dag er det den Internasjonale Straffedomstolen, The International Criminal Court (ICC) som fungerer som internasjonal domstol for seksuell vold. ICC etterforsker enkeltpersoner involvert i folkemord, krigsforbrytelser, forbrytelser mot menneskeheten og aggresjonsforbrytelser som kan true det internasjonale samfunnet. I følge Skjelsbæks definisjon om seksuell vold, kan slike voldshandlinger forstås som forbrytelser som kan gå under alle de fire punktene ICC etterforsker. ICC iverksetter etterforskning mot personer som har:

Committed an act of a sexual nature against a person, or to have caused another to engage in such an act, by force, or by threat of force or coercion, such as that caused by fear of violence, duress, detention, psychological oppression, or abuse of power, or by taking advantage of a coercive environment or a person's incapacity to give genuine consent (ICC, 2014, s. 3).

På lik linje som Skjelsbæk, forstår ICC seksuell vold som en tvangshandling, både fysisk og ikke- fysisk, med seksuelle elementer. FNs sikkerhetsresolusjon 1820 om seksualisert vold

som våpen i væpnet konflikt, anerkjenner seksuell vold som en trussel for hele menneskeheten.

Resolusjonen likestiller seksualisert vold med andre våpen brukt i væpnet konflikt[...] Resolusjonen er en ytterligere skjerpelse av internasjonale prinsipper der voldtekt i krig blir anerkjent som en krigsforbrytelse mot menneskeheten (Utenriksdepartementet, 2009).

Resolusjonen krever at alle FNs medlemstater bidrar til å dokumentere denne formen for vold. Medlemstater er pålagt å identifisere måter for å forhindre at systematisk bruk av seksualisert vold finner sted og å straffeforfølge overgriperne både under og etter konflikter (Skjelsbæk, 2009, s. 72). Dette gjelder i teorien også for Syria og Irak da de begge er medlemsland av FN. Denne studien bidrar til å vise at til tross for at medlemstatene er pålagt å straffeforfølge overgriperne, er det høyere sjanse for at gjerningsmannen går fri dersom landet er preget av krig og konflikt. Til tross for at det internasjonale samfunnet tar opp seksuell vold som en del av sikkerhetsdiskursen, gir krav på straffeforfølgelse og dom for forbryterne, er det likevel vanskelig å dokumentere tilfeller av konfliktrelatert seksuell vold. De vesentlige utfordringene synes å være traumatiserte ofre som ikke ønsker å fortelle om hva som har hendt dem (Skjelsbæk, 2009, s. 77). Dette leder til store mørketall rundt antall ofre og overgripere av seksuell vold i konflikt. En annen utfordring ved konfliktrelatert seksuell vold, kan være at dersom land ikke fører oversikt over slike voldshendelser i fredstid, gir dette et dårlig grunnlag for sammenligning. Det vil være vanskeligere å få en god nok oversikt over seksuelle overgrep i fredstid kontra konflikt (Skjelsbæk, 2009, s. 78).

8 Oppsummering av studiens funn

I dette avsluttende kapittelet oppsummerer jeg studiens endelige funn som besvarer problemstillingen *hvordan fungerte religion som legitimering av IS soldatenes seksuelle overgrep på jesidiske jenter og kvinner*. Verken studiens teoretiske rammeverk eller empiri kan alene gi en fullstendig forklaring på hvordan IS rettferdiggjorde overgrepene. For å besvare den overordnede problemstillingen må teori, empiri og den sosiokulturelle konteksten tas til betraktning.

Først ønsker jeg å oppsummere funn fra dokumentene. Gjennom funn fra dokumentanalysen viser det seg at de seksuelle overgrepene var et resultat av en rekke underliggende årsaker, med ulike formål. Dokumentene fra analysen viser til flere påstander om seksuelle relasjoner med slavekvinner som følgelig skulle være religiøse. De konkluderende funnene fra analysen, konkretiserer tre hovedargumenter for rettferdiggjørelse av de seksuelle overgrepene. Slik det ble poengtert i drøftingen, ble slavekvinnen ansett som en religiøs gode for det muslimske samfunnet. Blant annet fordi hun skulle redusere utroskap og hor. Det andre synspunktet som kommer frem, er at ettersom Muhammed selv hadde giftet seg med en slavekvinne, hadde også muslimene rett til å gjøre det samme. Til slutt skulle også slavekvinnen som fødte sin mesters barn, være et tegn på at dommedagen var nær. Det overordnede verdisynet på slavekvinnen var at hun tilhørte sin mester, som en del av hans eiendom. Som mester over en slavekvinne, hadde han også rett til å være intim med henne. IS skal følgelig ha vært overbevist om at overgrepene var i tråd med religiøs tradisjon og guds vilje. For utenforstående som ikke følger IS, gir ikke disse argumentene uttrykk for å være spesielt religiøse. Gjennom de ulike funnene bør IS' påstander i sine publikasjoner oppfattes som historiske argumenter. Deres handlinger kan forstås mer som en strategi motivert frem av krigskultur, fremfor religiøse betingelser. Denne studien viser at IS sin egen oppfatning av islam fungerte som et fortolkende redskap i konflikten mellom folket og de autoritære regimene i Irak og Syria. IS nærmet seg denne konflikten gjennom å ta retningslinjer fra Muhammeds krigshistorie. Beslutningene terrorgruppen tok, ble begrunnet med tradisjonelle religiøse skrifter fra Muhammeds samtid. Skriftene forteller om slaver som ble tatt som krigsbytte og om mulk al- yamin som innebærer at mesteren eide sine slaver. Å ta kvinner til fange og gjøre dem til slaver ble rettferdiggjort gjennom disse tekstene. Seksuelle kontakt

mellom en slave og hennes herre innenfor hjemmet, var vanlig og ikke sett på som synd. Hun ble hans eiendom og han kunne gifte seg med henne. Som en følge av gruppens særegne fortolkning av islam valgte de ut jesidiene som et naturlig offer. Deres teologi og gudsdyrkelse var i strid med IS religiøse oppfatning. IS så det som sin rett og plikt til å utrydde denne vantro folkegruppen ved å gå til krig mot dem og føre kvinnene og jentene hjem som slaver. IS oppfattet slavekvinnene som en religiøs tradisjon og relasjoner av seksuell karakter mellom mester og slave som en vanlig handling.

Videre vil jeg oppsummere teoretiske funn. I sin teori påstår Juergensmeyer at religiøs vold i større grad forekommer når religion kombineres med andre faktorer. De religiøse elementene ved konflikten kan fungere som en slags katalysator. I de aktuelle tilfellene ved denne studien, var det politiske og sosiale konflikter rundt den arabiske våren som fikk en religiøs undertone, og som utviklet seg til en kosmisk krig. Idéen om en kosmisk krig fikk grobunn i misnøyen rundt de undertrykkende regimene i nabolandene Syria og Irak. Undertrykkelsen ledet til en voldelig spiral hvor den politiske og sosiale uretten ble forsterket i en religiøs fordømmelse fra de islamistiske opprørsgruppene mot regimet. Gruppen anså det som deres ansvar å forsvare den muslimske verden fra ikke- muslimsk innflytelse. Gjennom Juergensmeyers teori går det an å tolke det slik at IS tok del i en metafysisk kamp mellom det gode og det onde, og mellom det som var rett og galt. Opprørene mot de autoritære regimene utviklet seg til en innbilt kamp mot rivaliserende religiøse og nasjonale grupper om et kosmisk mål og politisk-strategisk mål. Fremgangsmåten var å kjempe gjennom jihad for å opprette en rettferdig stat etter Allahs vilje. De mente den hellige krigføringen ville gi dem en religiøs belønning, og fra den vinkelen var det målet som rettferdiggjorde volden. IS benyttet seg av Muhammeds krigshistorie som retningslinjer for å legitimere krigføringen. Det kan virke som om IS ønsket å gjenskape historien ved å se til historiske religiøse skrifter. Religion fungerte også som en differensiering mellom IS og deres innbilte fiender. Studien viser til at angrepet på jesidiene ble målrettet ettersom IS oppfattet deres religiøse bakgrunn som hyklersk. Slik som Juergensmeyer forklarer det, er det ikke nødvendigvis religion som forårsaker vold eller konflikt, derimot kan religion komplisere måten volden uttrykker seg på. Dette synes også å være tilfellet med IS. De kjempet for hva de mente var en rettferdig stat til fordel for alle de anså som sannferdige muslimer. IS kjempet mot alle som ikke ville anerkjenne deres særegne tolkning av islam. De var under oppfattelsen av å være truet av den ikke- muslimske verden.

De seksuelle overgrepene på jesidiene og andre minoriteter, kan ha vært en metode for å undertrykke fiendene i den metafysiske kampen.

Denne studien presenterer tre ulike teorier om voldtekt fra en evolusjonistisk, feministisk og maskulin vinkling. Teoriperspektivene har bidratt til å gi et mer nyansert svar på problemstillingen. Hovedsakelig har teoriene bidratt til å definere overgrepene på jesidiene som seksuell vold, selv om IS ikke anerkjenner det i sine dokumenter. Teorien til Skjelsbæk forklarer at tilfeller av tvungen prostitusjon, kidnapping og seksuelt slaveri samt de mange konsekvensene slike overgrep medfører, betraktes som seksuell vold. Denne studien viser at jesidiene ble utsatt for både kidnapping og seksuelt slaveri. Teoriene skiller seg fra IS sine egne forklaringer utfra religion, fordi de anlegger et utenfraperspektiv på forklaringen, men IS sine religiøse forklaringer formuleres fra et innenfraperspektiv. De tre teoriene om voldtekt, beskriver begrepet på ulike måter, samtidig som de drar likhetstrekk med hverandre. Feministteorien forstår seksuell vold som en del av kvinnens undertrykkelse, preget av en skjev maktstruktur i samfunnet. Maskulinitetsteorien er også enig i at denne typen vold er et uttrykk for makt og dominans. En maskulin hegemonisk maktstruktur har som konsekvens at kvinner, men også seksuelle minoriteter får mindre plass i samfunnet. Både maskulinitet- og feministteorien forstår seksuell vold som en metode for å uttrykke dominans ved å krenke offeret. Kalifatet til IS var preget av en krigskultur med en skjev maktstruktur, der spesielt slavekvinnene opplevde undertrykkelse. Hvorimot evolusjonsteorien forstår seksuell vold gjennom at mannen er mer ivrig på å reprodusere enn kvinnen. Denne teorien er ikke nødvendigvis upåvirket av samfunnsmessige årsaker, ettersom både proksimale så vel som ultimate årsaker kan skape forutsetninger for seksuell vold. De tre teoriene tydeliggjør at det kan være en kjønnsdimensjon ved seksuell vold der kvinnen, eller det feminine, anses som å være enklere offer for slike voldshandlinger. Skjelsbæk bekrefter også at seksuell vold er kjønnspreget. Dersom kvinnen er offer for konfliktrelatert seksuell vold, kan krenkelse av hennes seksuelle integritet symbolisere et angrep på motstanderen og deres sosiokulturelle bakgrunn. Evolusjonsteorien gir en annen tilnærming til fenomenet, og kan gi en bedre innsikt i seksuell vold fra overgriperes ståsted. Dersom vi forstår voldtekt som naturlig utvalg ved evolusjonen, kan overgrepene forstås som en effektiv metode for IS å spre sine gener. Gjennom å spre IS- tilhengernes genmateriale, videreføres også deres egen tolkning av religionen. Dette går forøvrig sammen med idéen om at det muslimske samfunnet vokser ved at slavekvinnen føder sin mesters barn. Det er en tydelig kjønnsdimensjon ved overgrepene av

jesidiene, ettersom IS kun bortførte barn og kvinner etter angrepene i Kojo. Dokumentene til IS tyder på at dette var en strategisk avgjørelse for å redusere utroskap og utvide det muslimske samfunnet. Dette gir inntrykk av at IS' tankemåte var preget av et ønske om makt og suverenitet, men at de selv tolket denne tankegangen som tradisjonelle religiøse skikker. IS omtalte ordningen med slavekvinnene som en religiøs tradisjon siden Muhammed hadde slaver. Det kan i midlertidig virke som dette i større grad var påvirket av en spesiell maktstruktur, slik maskulinitets- og feministteorien hevder for. Dokumentene gir inntrykk av at det kun er mannens seksualitet som har betydning, ettersom ingen av tekstene tar stilling til kvinnens ønske eller nytelse. Dette synes å henge sammen med den grunnleggende tanken om at kvinnen er under mannens besittelse og IS' hegemoniske maktstruktur.

9 Videre forskning

Så langt er det ingen IS- soldater eller tilhengere av Den islamske staten som er tiltalt for de seksuelle overgrepene på jesidiene eller de andre utsatte minoritetene. Det er heller ingen forskning som viser til at seksualisert vold i konflikt avtar. Dette sender sterke signaler om at det fortsatt gjenstår en god del arbeid rundt konfliktrelatert seksualisert vold. Forskningen på området har kommet en lang vei fra selvfølgen om seksuell vold som en uunngåelig konsekvens av krig, til å bli oppfattet som en krigsstrategi. Så langt vet vi med sikkerhet at denne formen for vold har langvarige skader på samfunn og påfører offeret både psykiske og fysiske plager. Vi vet også at i samfunn der samfunnsstrukturen svekkes, der vanlige normer og regler forsvinner forekommer det flere tilfeller av seksuell utnyttelse. Likevel vet vi enda ikke hvordan vi skal tilrettelegge for å forhindre denne typen vold. Denne avhandlingen har bidratt til å belyse hvordan seksuell vold kan rettferdiggjøres fra overgriperens ståsted. Ved å forske på seksuell vold fra denne vinkelen, kan en få bedre innsikt i hva som motiverer mennesker til å forgripe seg seksuelt. Gjennom å bedre kjenne til hva som potensielt kan motivere en overgriper, kan dette være til vesentlig hjelp i arbeidet videre med å redusere seksuell vold i fremtiden.

Det er som nevnt, mye forskning og arbeid som gjenstår på flere områder når det gjelder seksualisert vold. Til tross for at ICC fungerer som internasjonal straffedomstol, er en

vedvarende utfordring ved seksualisert vold å få overgriperne straffeforfulgt og dømt. Når det gjelder samfunnsvitenskapelige studier, bør videre forskning fokusere på preventive virkninger på samfunnsnivå. Denne studien viser til at både skjeve maktstrukturer og verdisyn kan skape en arena for seksuell utnyttelse. Jeg mener at videre forskning på samfunnsnivå kan gi grunnleggende kunnskap om strukturer og holdninger som kan være forebyggende for at slike samfunnsstrukturer svekkes og seksuell vold reduseres.

10 Litteratur

10.1 Artikler

Allison, C. (2017, januar). The Yazidis. Hentet fra

<https://oxfordre.com/religion/view/10.1093/acrefore/9780199340378.001.0001/acrefore-9780199340378-e-254?print=pdf>

Baaz, M, E. & Stern, M. (2009, juni) Why do soldiers' rape? Masculinity, violence and sexuality in the armed forces in the Congo (DRC). Hentet fra

https://proxy.via.mf.no:2178/stable/27735106?seq=9#metadata_info_tab_contents

Fuccaro, N. (1997, november) Ethnicity, state formation, and conscription in postcolonial Iraq: The case of the Yazidi Kurds of Jabal Sinjar. Hentet fra

<https://www.jstor.org/stable/pdf/164402.pdf?refreqid=excelsior%3A7e0656aa2a45eb9406b619263e2dcb04>

Gottschall, J. (2004, mai) Explaining wartime rape. Hentet fra

<https://www.jstor.org/stable/3813647?seq=1>

Skjelsbæk, I. (2009): Kjønnbasert vold i krig. Hvordan få kunnskap og på hvilken måte? I *Sosiologi i dag*, 39, s. 72-90.

Thornhill, R. (1999): The biology of human rape, i *Jurimetrics*, 39, s. 137- 147

10.2 Bøker

Açıkyıldız, Birgül (2014). *The Yezidis: The history of a community, culture and religion*.

London: I.B. Tauris

Ali, Kecia (2010). *Marriage and slavery in early Islam*. Cambridge: Harvard University Press

- Ali, Kecia (2016). *Sexual ethics and Islam: Feminist reflections on Qu'ran, Hadith and jurisprudence*. (Revidert utgave). London: Oneworld Publications
- Allison, Christine (2001). *The Yazidi oral tradition in Iraqi Kurdistan*. London: Curzon Press
- Angelone, D. J., Mitchell, D. & Hirschman, R. (2006): Sexual abuse, i Jackson, Y. (Red.), *Encyclopedia of multicultural psychology*, (s. 422- 428). University of Kansas: SAGE publications inc
- Atwan, Abdel. B. (2008). *The secret history of al- Qaeda*. (Rev.utg). London: Saqi Books
- Bibelen* (2011), Oslo: Bibelselskapet
- Bieglow, Anna (2016): Islam, i Woodhead, L., Partridge, C. & Kawanami, H., (Red.), *Religions in the modern world*. (s. 237-275). Abingdon: Routledge
- Brownmiller, Susan (2013). *Against our will: Men, women and rape*. New York: Integrated media
- Casey, J. (2012): Al- Assad, Hafez, i Stanton, A.L. (Red.), *Cultural sociology of the Middle east, Asia & Africa: An encyclopedia*. (s. 233-235). California: SAGE Publications Inc
- Cook, David (2015). *Understanding jihad*. Oakland: University of California press
- Eikrem, Asle (2018). *God as sacrificial love: A systematic exploration of a controversial notion*. London: Bloomsbury Publishing
- Ellis, Lee (1989). *Theories of rape: Inquiries into the causes of sexual aggression*. Hemisphere Publishing Corporation
- Ember, C.R. & Ember, M. (Red.). (2003). *Encyclopedia of sex and gender: Men and women in the world's cultures*. New York: Kluwer Academic/ Plenum Publishers
- Eriksen, Thomas. H. (2007). *Små steder, store spørsmål. Innføring i sosial antropologi*. Oslo: universitetsforlaget

- Gelvin, James. L. (2018). *The new middle east: What everyone needs to know*. Oxford: University press
- Gilhus, Ingvild. S. & Mikaelsson, Lisbeth (2012). *Nytt blikk på religion. Studiet av religion i dag*. Oslo: Pax forlag A/S
- Grenness, Tor (2012). *Hvordan kan du vite om noe er sant? Veiviser i forsknings- og utredningsarbeid for studenter (2.utg)*. Cappelen Damm: Akademisk
- Grønmo, Sigmund (2016). *Samfunnsvitenskapelige metoder*. Bergen: Fagbokforlaget
- Hanish, S. (2012): Hussein, Saddam, i Stanton, A.L. (Red.), *Cultural sociology of the Middle east, Asia & Africa: An encyclopedia*. (s. 276- 277). California: SAGE Publications Inc
- Hatty, Suzanne. E. (2000). *Masculinities, violence and culture*. California: SAGE Publications Inc
- Horvitz, Leslie. A. & Catherwood, Christopher (2014). *Encyclopedia of war crimes and genocide*. New York: Infobase Publishing
- Juergensmeyer, Mark. (2017). *Terror in the mind of God: The global rise of religious violence (4.utg.)*. California: University of California press
- Kiernan, B. (2014): Underliggende ideologiske momenter i moderne folkemord, i Brandal, N., Hagtvet, B. & Thorsen, D. E. (Red). *Folkemordenes svarte bok*. (2. utg. s. 26- 40). Oslo: Universitetsforlaget
- Kte'pi. B. (2012): Arabic Spring, i Stanton, A.L. (Red.), *Cultural sociology of the Middle east, Asia & Africa: An encyclopedia*. (s. 240-245). California: SAGE publications inc
- Larsen, Ann Kristin (2017). *En enklere metode*. (2.utg.). Bergen: Fagbokforlaget
- Malik, Nikita (2017). *Trafficking terror. How modern slavery and sexual violence fund terrorism*. London: The Henry Jackson society
- Maxwell, Joseph A. (2005). *Qualitative research design: An interactive approach (2.utg)*. California: SAGE publications

Murad, Nadia. *Den siste jenta*. Overs. Moen, R.R. Oslo: Cappelen Damm, 2018. Overs. av *The Last Girl*, The Nadia Initiative, 2017

Opsal, Jan (1994). *Lydighetens vei. Islams veier til vår tid*. Oslo: Universitetsforlaget

Ormston, R., Spencer, L., Barnard M. & Snape, D. (2014). The foundations of qualitative research. I Ritchie, J. & Lewis, J. (Red.). *Qualitative research practice. A guide for social science students and researchers*. (2. utg, s. 1-23). London: SAGE publications

Otten, Cathy (2017). *With ash on their faces*. London: OR books

Revkin, Mara (2016). *The legal foundations of the Islamic State*. Washington DC: Brookings Institution

Schmermund, Elizabeth. (2018). *ISIS and the Yazidi genocide in Iraq*. New York: Rosen Young Adult

Spencer, L., Ritchie, J., Ormston, R., O'Connor, W. & Barnard, M. (2014): Analysis: principles and processes, i Ritchie, J. & Lewis, J. (Red.). *Qualitative research practice. A guide for social science students and researchers*. (2. utg, s. 269- 290). London: SAGE publications

Spencer, L., Ritchie, J., O'Connor, W., Morrell, G. & Ormston, R. (2014): Analysis in practice, i Ritchie, J. & Lewis. (Red.). *Qualitative research practice. A guide for social science students and researchers*. (2 utg, s.295- 343). London: SAGE publications

Steed, Brian. L. (2019). *ISIS: The essential reference guide*. California: ABC- CLIO

Suny, R, G. (2010): Religion, ethnicity and nationalism, i Bartov, O. & Mack, P. (Red.). *God's name: Genocide and religion in the twentieth century*. (s.23- 62). New York: Berghahn books

Thornhill, Randy & Palmer, Craig. T. (2000). *A natural history of rape: Biological bases of sexual coercion*. Cambridge, MA: The MIT Press

Tibi, B. (2012): Islam, i Juergensmeyer, M. & Anheier, H. K. (Red.), *Encyclopedia of global studies*. (s. 967 -970). California: SAGE publications inc

Tjora, Aksel. (2020). *Kvalitative forskningsmetoder i praksis*. (3utg). Oslo: Gyldendal akademisk

Wilken, Lisanne. (2011). *Bourdieu for begyndere*. Gylling: Narayana press

Wright, Lawrence. (2016). *The terror years: From al- Qaeda to the Islamic State*. London: Constable

10.3 Internettadresser

Ascher- Schapiro, A. (2014, 11. august) Who are the Yazidis, the ancient persecuted religious minority struggling to survive in Iraq? Hentet fra

<https://www.nationalgeographic.com/news/2014/8/140809-iraq-yazidis-minority-isis-religion-history/>

Callimachi, R. (2015, 13. august) ISIS enshrines a theology of rape. Hentet fra

<https://www.nytimes.com/2015/08/14/world/middleeast/isis-enshrines-a-theology-of-rape.html>

Cruickshank, P. (2017, 07. april) ISIS lifts veil on American at heart of its propaganda machine. Hentet fra <https://edition.cnn.com/2017/04/06/middleeast/isis-american-propaganda-editor/index.html>

FN- sambandet (2019, 16. april) Al- Qaida. Hentet fra <https://www.fn.no/Konflikter/Al-Qaida>

FN- sambandet (2017, 28. februar) Irak- krigen. Hentet fra <https://www.fn.no/Konflikter/Irak-krigen>

FN- sambandet (2020, 06. mars) Den islamske staten (IS). Hentet fra <https://www.fn.no/Konflikter/Den-islamske-staten-IS>

Gemini (2018, 05. desember) Når voldtekt blir et våpen i krig. Hentet fra

<https://gemini.no/2018/12/nar-voldtekt-blir-et-vapen/>

Leraand, D. (2019, 29. oktober) Den islamske stat (IS). Hentet fra

[https://snl.no/Den_islamske_stat_\(IS\)](https://snl.no/Den_islamske_stat_(IS))

Loveluck, L. (2019.01. november) Inside Syria's teeming ISIS prisons: Broken men, child inmates and orders to break free. Hentet fra

https://www.washingtonpost.com/world/middle_east/inside-syrias-teeming-isis-prisons-broken-men-child-inmates-and-orders-to-break-free/2019/11/01/25219bda-fb39-11e9-9e02-1d45cb3dfa8f_story.html

ICC. (2014, juni). Policy paper on sexual and gender- based crimes. Hentet fra

<https://www.icc-cpi.int/iccdocs/otp/OTP-Policy-Paper-on-Sexual-and-Gender-Based-Crimes-June-2014.pdf>

IEP (2014, 11. oktober) The failed crusade. Dabiq. Hentet fra

<https://www.ieproject.org/projects/dabiq4.pdf>

NRK (2018, 5. oktober) Nobels fredspris for 2018 tildeles Denis Mukwege og Nadia Murad.

Hentet fra <https://www.nrk.no/urix/nobels-fredspris-for-2018-tildes-denise-mukwege-og-nadia-murad-1.14235723>

Rahman, K. & Webb, S. (2014, 4. november) Islamist group sets prices for Yazidi and Christian women- with girls under nine fetching the highest price. Hentet fra

<https://www.dailymail.co.uk/news/article-2820603/The-price-slave-determined-official-ISIS-price-list-Islamist-group-sets-prices-Yazidi-Christian-women-girls-nine-fetching-highest-price.html>

Roth, K. (2015, 5. september) Slavery: The ISIS rules. Hentet fra

<https://www.hrw.org/news/2015/09/05/slavery-isis-rules>

Skei, H, H. (2019, 09. oktober) Intertekstualitet. Hentet fra <https://snl.no/intertekstualitet>

Trial International (2016, 31. mai) Dragoljub Kunarac. Hentet fra

<https://trialinternational.org/latest-post/dragoljub-kunarac/>

Utenriksdepartementet. (2009, 31. mai) FNs sikkerhetsråds resolusjon 1820 om seksualisert vold som våpen i væpnet konflikt. Hentet fra

https://www.regjeringen.no/no/tema/utenrikssaker/utviklingssamarbeid/innsiktsmappe/kvinne_r_likestilling/1820/id560776/

Utenriksdepartementet. (2018, 15. november) UDs arbeid mot konfliktrelatert seksualisert og kjønnsbasert vald. Hentet fra

https://www.regjeringen.no/no/tema/utenrikssaker/utviklingssamarbeid/innsiktsmappe/kvinne_r_likestilling/seksualisert_vald/id651405/

Viker, S. K. & Jensehaugen. J. (2018, 5. oktober) Kalifat. Hentet fra <https://snl.no/kalifat>

Vogt, K. (2018, 20. februar) Fatwa. Hentet fra <https://snl.no/fatwa>

Vogt, K. (2018, 20. februar) Hijra. Hentet fra <https://snl.no/hijra>

Vogt, K. (2019, 18. november) Zakat. Hentet fra https://snl.no/zakat#-Zakat_og_khums

Vogt, K. (2019, 24. juni) Koranen. Hentet fra <https://snl.no/Koranen>

10.4 Rapporter

Amnesty International (2014). *Ethnic cleansing on a historic scale: Islamic state's systematic targeting of minorities in northern Iraq*. Hentet fra

<https://www.amnesty.org/download/Documents/8000/mde140112014en.pdf>

Skjelsbæk, I. (1999). *Sexual violence in times of war: An annotated bibliography* (PRIO rapport 4/1999). Hentet fra https://www.nb.no/items/URN:NBN:no-nb_digibok_2009121604070

United Nations (2015). *Conflict- related sexual violence: Report of the secretary- general* (Security Council Report 303/2015). Hentet fra https://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/s_2015_203.pdf

United Nations Assistance Mission for Iraq & Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights (2014). *Report on the Protection of Civilians in Armed Conflict in Iraq: 6 july – 10 september 2014*. Hentet fra https://www.ohchr.org/Documents/Countries/IQ/UNAMI_OHCHR_POC_Report_FINAL_6July_10September2014.pdf

Yazda (2015). *ISIL: Nationals of ICC states parties committing genocide and other crimes against the Yazidis*. Hentet fra <https://www.freeyazidi.org/wp-content/uploads/Corr-RED-ISIL-committing-genocide-ag-the-Yazidis.pdf>

11 Vedlegg

11.1 Vedlegg 1:

Empinær koding av Dabiq utgave 4

Ukjent forfatter

Kode	Direkte sitat
All Muslims should question the Yazidis	“Their [the yazidis] continual existence to this day is a matter that Muslims should question as they will be asked about it on Judgement Day [...] (the verse of the sword) “And when the sacred months have passed, then kill the mushrikin wherever you find them, and capture them, and besiege them and sit and wait for them at every place of ambush. But if they should repent, establish prayer and give zakah, let them [go] on their way. Indeed, Allah is Forgiving and Merciful” At-Tawbah: 5.
Worship of Iblis	The Yazidis present- day creed – as it has changed over history- entails the worship of Iblis. [...] They consider him to be misunderstood by mankind! They consider him to be good and enlightened, and claim that Allah will openly forgive him on Judgement Day [...] So they have made Iblis – who is the biggest taghut- the symbolic head of enlightenment and piety? What arrogant kufr can be greater than this?
Worship of Iblis	“Their creed is so deviant from the truth that even cross-worshipping Christians for ages considered

	<p>them devil worshippers and Satanists, as is recorded in accounts of Westerners and Orientalists who encountered them or studied them.”</p>
<p>The Yazidis were studied to determine how they should be treated.</p>	<p>“Sharī’ah students in the Islamic State were tasked to research the Yazidis to determine if they should be treated as an originally mushrik group or one that originated as Muslims and then apostatized, due to many of the related Islamic rulings that would apply to the group [...]”</p>
<p>Yazidis should be defined as a mushrik religion.</p>	<p>“[...]contemporary Muslim scholars have classified them as possibly an apostate sect, not an originally mushrik religion, but upon further research, it was determined that this group is one that existed since the pre-Islamic jāhiliyyah, but became “Islamized” by the surrounding Muslim population, language, and culture, although they never accepted Islam nor claimed to have adopted it. The apparent origin of the religion is found in the Magianism of ancient Persia, but reinterpreted with elements of Sabianism, Judaism, and Christianity, and ultimately expressed in the heretical vocabulary of extreme Sufism.”</p>
<p>Their women could be enslaved</p>	<p>“Accordingly, the Islamic State dealt with this group as the majority of fuqahā’ have indicated how mushrikīn should be dealt with. Unlike the Jews and Christians, there was no room for jizyah payment. Also, their women could be enslaved unlike female apostates who the majority of the fuqahā’ say cannot be enslaved and can only be given an ultimatum to repent or face the sword. After capture, the Yazidi women and children were then divided according to</p>

	<p>the Shari’ah amongst the fighters of the Islamic State who participated in the Sinjar operations, after one fifth of the slaves were transferred to the Islamic State’s authority to be divided as khums.”</p>
<p>You are the best people for people</p>	<p>“The hadīth commentators mentioned that this refers to people entering Islam as slaves and then entering Jannah.”</p> <p>...</p> <p>“You are the best nation produced for mankind} [Āli ‘Imrān: 110], “You are the best people for people. You bring them with chains around their necks, until they enter Islam” [Sahīh al-Bukhāri].”</p>
<p>The slave girl gives birth to her master</p>	<p>Rasūlullāh (sallallāhu ‘alayhi wa sallam) mentioned that one of the signs of the Hour was that “the slave girl gives birth to her master.”</p> <p>....</p> <p>It has been stated that the conquests of the lands of kufr multiply as well as enslavement, and thereby concubines increase in numbers, until the slave women give birth to their masters, this is because the child of the master has the status of the master [meaning he is a free man like his father], and thereby she has given birth to her master from this angle.”</p> <p>...</p> <p>“This interpretation is like the one before it, indicating that one of the signs of the Hour is the</p>

	<p>increased conquests and bringing in of slaves from the lands of kufr. [...] It has also been stated that the meaning of the slave girl giving birth to her master is that people turn away from marriage sufficing with concubines alone. And Allah knows best” [Fathul-Bārī].</p>
<p>Taking their women as concubines is a firmly established aspect of the Shari’ah.</p>	<p>“Before Shaytan reveals his doubts to the weak-minded and weak hearted, one should remember that enslaving the families of the kuffār and taking their women as concubines is a firmly established aspect of the Sharī’ah that if one were to deny or mock, he would be denying or mocking the verses of the Qur’ān and the narrations of the Prophet (sallallāhu ‘alayhi wa sallam), and thereby apostatizing from Islam.”</p> <p>...</p> <p>“Allah ta’āla said, {Successful indeed are the believers who are humble in their prayers, and who shun vain conversation, and who are payers of the zakāh, and who guard their modesty except from their wives or the [female slaves] that their right hands possess, for then they are not blameworthy, but whoever craves beyond that, such are transgressors }</p> <p>[Al-Mu’minūn: 1-7]”</p>
<p>Increase in adultery, fornication etc.</p>	<p>“contemporary scholars have mentioned that the desertion of slavery had led to an increase in fāhishah (adultery, fornication, etc.), because the shar’ī alternative to marriage is not available, so a man who cannot afford marriage to a free woman finds himself</p>

	<p>surrounded by temptation towards sin”</p> <p>....</p> <p>“whereas if she were his concubine, this relationship would be legal”</p>
--	---

11.2 Vedlegg 2

Empirinær koding av Dabiq, utgave 9

Skrevet av Umm Sumayyah al- Muhajirah

Kode	Direkte sitat
[Marry only] one or choose your right hand possesses.	<p>“Allah said, “And if you fear that you will not deal justly with the orphan girls, then marry those that please you of [other] women, two or three or four. But if you fear that you will not be just, then [marry only] one or chose your right hand possesses. That is more suitable that you may not incline [to injustice] (Quran 4:3).</p> <p>...</p> <p>"And marry off the unmarried among you and the righteous among your male slaves and female slaves. If they should be poor, Allah will enrich them His bounty and Allah is all Encompassing and Knowing" (Quran 24:32)</p> <p>....</p> <p>He also said, describing His believing slaves</p> <p>"And they- who guard their private parts, except</p>

	<p>from their wives or chose their right hands possesses, for indeed, they will not be blamed.” (Quran 23.5-6)</p>
A believing slave- girl is better than a mushrikah	<p>“He (subhanah) said, inciting His believing servants to marry female slaves "if they cannot afford to marry freewomen" and preferring them to a free mushrikah of noble lineage. "And a believing slave- girl is better than a mushrikah, even though she might please you”</p>
[Marry only] one or choose your right hand possesses.	<p>“The right hand's possession (mulk al- yamin) are the female captives who were separated from their husbands by enslavement. They became lawful for the one who ends up possessing them even without pronouncement of divorce by their harbi husbands. “</p>
Approaching any married woman is fornication	<p>“Ibn’ Abbas said, “Approaching any married woman is fornication, except for a woman who has been enslaved” (Al- Hakim narrated it and said, “It is authentic hadith according to the criteria of al- Bukhari and Muslim”).</p> <p>...</p> <p>Saby (taking slaves through war) is a great prophetic Sunnah containing many divine wisdoms and religious benefit, regardless of whether or not the people are aware of this.”</p>
Kill their men and enslave their children and	<p>“The Sirah is a witness to our Prophet's raiding of</p>

<p>women</p>	<p>the kuffar. He would kill their men and enslave their children and women. The raids of the beloved Prophet convey this to us... After all this and after the sun of the Khilafah radiated once again, and the winds of victory and consolidation blew, and the Islamic State, by the grace of its Lord alone, brought out the Islamic punishments and rulings of the Shari'ah from the darkness of books and papers, and we truly lived them after they were buried for centuries. “</p>
<p>(Taking a slave- girl as a concubine) becomes rape?</p>	<p>“After all this, the rambler dare to extend their tongues with false rumors and accusations so as to disfigure the great sharia ruling and pure prophetic Sunnah titled “saby?” After all this, saby becomes fornication and tasarri (taking slave- girl as a concubine) becomes rape?</p> <p>....</p> <p>But what really alarmed me was that some of the Islamic State supporters (may Allah forgive them) rushed to defend the Islamic State- may its honor persist and may Allah expand its territory- after the kafir media touched upon the State's capture of the Yazidi women. So the supporters started denying the matter as if the soldiers of the Khilafah had committed a mistake or evil.”</p>
<p>Kill their men and enslave their children and women</p>	<p>“Yes, Allah has opened the lands of His awliya', so they entered and dispersed within the lands, killing the fighters of the kuffar, capturing their women, and enslaving their children.</p>

	<p>...</p> <p>we have indeed raided and captured the kafirah women and drove them like sheep by the edge of the sword.”</p>
<p>Humiliation and degradation for the kafir.</p>	<p>“It is Khilafah with everything it contains of honor and pride for the Muslim and humiliation and degradation for the kafir.</p> <p>...</p> <p>Our Prophet said, as narrated by Ibn 'Umar, "I was sent with the sword before the Hour so that Allah alone is worshipped without partners. And my provision was placed beneath the shade of my spear. And humiliation and degradation was made for those who oppose my command" (Reported by Imam Ahmad)</p> <p>...</p> <p>Therefore, we did not humiliate them, but it was Allah who did so at the hands of His truthful slaves who did not wish for anything except for Allah's word to be supreme and the kuffar's words to be lowest.”</p>
<p>We thanked our lord for having let us live to see kufr humiliated.</p>	<p>“I and those with me at home prostrated to Allah in gratitude on the day the first slave- girl entered our home. Yes, we thanked our lord for having let us live to the day we saw kufr humiliated and its banner destroyed. Here we are today, and after centuries, reviving a prophetic Sunnah, which both the Arab and non- Arab enemies of Allah</p>

	had buried.”
We established it [the Khalifah] according to the prophetic way	“By Allah, we brought it back by the edge of the sword, and we did not do so through pacifism, negotiations, democracy, or elections. We established it according to the prophetic way, with blood- red swords, not with fingers for voting or tweeting. “
Saby turned into hard working, diligent seekers of knowledge	“Rather, let me add to the heartache of the spiteful. Indeed, from the slave- girls are chose that after saby turned into hard working (,) diligent seekers of knowledge after she found in Islam what she couldn't find in kufr, despite the slogans of "freedom" and "equality". Indeed it is our pure Islam, which upraises every lowly- one and puts an end to every deficiency... “
Whoever thinks that the ultimate aim of saby is pleasure, [..] is mistaken.	“So whoever thinks that the ultimate aim of saby is pleasure(,) then he is a mistaken ignoramus. Otherwise, why did the Shari'ah urge kindness towards slaves as well as good treatment of them even if they are kuffar whom Allah humiliated by making them into slaves owned by the people of Islam. Yet He made their liberation from the lands of kufr a way for their salvation and guidance towards the straight path...”
All of those who accepted Islam had done so voluntarily.	“Yes, this is our- as they allege- "savage" Islam, ordering us with kindness even towards slaves. This is demanded even if they were to remain upon their kufr. And I swear by Allah, I haven't heard of nor seen anyone in the Islamic State who

	<p>coerced his slave- girl to accept Islam. On the contrary, I saw all of those who accepted Islam had done so voluntarily, not against their will.”</p>
<p>Throughout the times there were devious and wicked slave- girls</p>	<p>“those who appeared on the screens of falsehood, claimed to have run away from the Islamic State, made up lies, and wrote false stories, then I say, whoever has read history and studied the Sirah knows that throughout the times there were devious and wicked slave- girls with stories that would turn a newborn's hair grey...</p> <p>They criticize us for a divine, praiseworthy law and ignore that over which the mountains almost crumble in shock.”</p>
<p>Are slave- girls whom we took by Allah's command better, or prostitutes?</p>	<p>“Are slave- girls whom we took by Allah's command better, or prostitutes- an evil you do not denounce- who are grabbed by quasi men in the lands of kufr where you live?</p> <p>...</p> <p>A prostitute in our lands comes and goes, openly committing sin. She lives by selling her honor, within the sight and hearing of the deviant scholars from whom we don't hear even a faint sound. As for the slave- girl that was taken by the swords of men following the cheerful warrior (Muhammad), then her enslavement is in opposition to human rights and copulation with her is rape?!“</p>
<p>The slave markets will be established against the</p>	<p>“O you who feign to be knowledgeable and shout with falsehood in every gathering, surely the slave</p>

will of the politically “correct”!	markets will be established against the will of the politically "correct!"
------------------------------------	--

11.3 Vedlegg 3

Empirinær koding av Fatwa no. 64

Publisert av Islamic State Research and Fatwa Center

Kode	Direkte sitat
To clarify some rules pertaining to captured prisoners	<p>Some of the brothers have committed violations in the matter of the treatment of the female slaves. These violations are not permitted by Sharia law, because these rules have not been dealt with in ages.</p> <p>...</p> <p>One of the graces which Allah has bestowed upon the State of Caliphate is the conquest of large surface areas of the country and one of the inevitable consequences of the jihad of establishment is necessary to clarify some rules pertaining to captured prisoners to avoid any violations in dealing with them.</p>
Not permissible	<p>It is not permissible for the owner of a female captive to have intercourse with her until after she has had menstrual cycle and becomes clean.</p> <p>...</p> <p>If she does not menstruate and is pregnant, he is not allowed to have intercourse with her until after she has given birth.</p>
Not permissible	<p>It is not permissible to cause her to abort if she is pregnant.</p>

<p>She is permanently off limits to him</p>	<p>If the owner of a female captive, who has a daughter suitable for intercourse, has sexual relations with the latter, he is not permitted to have intercourse with her mother, and she is permanently off limits to him. Should he have intercourse with her mother then he is not permitted to have intercourse with her daughter, and she is to be off-limits to him.</p>
<p>Not allowed to have intercourse with both of them.</p>	<p>The owner of two sisters is not allowed to have intercourse with both of them; rather he may only have intercourse with just one. The other sister is to be had by him, if he were to relinquish ownership of the first sister by selling her, giving her away or releasing her</p>
<p>His son cannot have intercourse with her</p>	<p>If the owner of a female captive releases her, only he can have intercourse with her and he cannot allow someone else to have intercourse with her. ..... If the female captive is owned by a father, his son cannot have intercourse with her and vice-versa. Moreover, intercourse with his wife's female captive is also not permissible ... If a father had intercourse with his female captive then gave her away or sold her to his son, he is no longer permitted to have intercourse with her</p>
<p>Becomes pregnant</p>	<p>If the female captive becomes pregnant by her owner, he cannot sell her and she is released after his death</p>
<p>No longer his property</p>	<p>If the owner releases his female captive then he is not permitted to have intercourse with her afterwards because she has become free and is no longer his property</p>

A part of a joint ownership	If two or more individuals are involved in purchasing a female captive, none of them are permitted to have sex with her because she is part of a joint ownership
Not permissible	It is not permissible to have intercourse with a female captive during her menstrual cycle. ... It is not permissible to have anal sex with a female captive
Show compassion towards her	The owner of a female captive should show compassion towards her, be kind to her, not humiliate her and not assign her work she is unable to perform The owner of a female captive should not sell her to an individual whom he knows will treat her badly or do unto her what Allah has forbidden

11.4 Vedlegg 4

Empirisk koding av pamfletten

Publisert av Islamic State Research and Fatwa Center

Su'al wa-Jawab fi al-Sabi wa-Riqab "Questions and Answers on Taking Captives and Slaves," (2014)

Kode	Direkte sitat
Al- sabi	A woman from among ahl al- harb [the people of war] who has been captured by Muslims.
What makes al- sabi permissible is her unbelief	What makes <i>al-sabi</i> permissible [i.e., what makes it permissible to take such a woman captive] is [her] unbelief. Unbelieving [women] who were captured and brought into the abode of Islam are permissible to us, after the imam distributes them [among us].
Permissible to capture unbelieving women	There is no dispute among the scholars that it is permissible to capture unbelieving

	women [who are characterized by] original unbelief [<i>kufr asli</i>], such as the <i>kitabiyat</i> [women from among the People of the Book, i.e. Jews and Christians] and polytheists. However, [the scholars] are disputed over [the issue of] capturing apostate women. The consensus leans towards forbidding it, though some people of knowledge think it permissible. We [ISIS] lean towards accepting the consensus...
Permissible to have intercourse with a female captive	It is permissible to have sexual intercourse with the female captive. Allah the almighty said: “[Successful are the believers] who guard their chastity, except from their wives or (the captives and slaves) that their right hands possess, for then they are free from blame” [Koran 23:5-6].
Her uterus must be purified [first]	If she is a virgin, he [her master] can have intercourse with her immediately after taking possession of her. However, is she isn't, her uterus must be purified [first].
They are merely property	It is permissible to buy, sell, or give as a gift female captives and slaves, for they are merely property, which can be disposed of [as long as that doesn't cause [the Muslim ummah] any harm or damage.
Not permissible to separate a mother from her prepubescent children	It is not permissible to separate a mother from her prepubescent children through buying, selling or giving away [a captive or slave]. [But] it is permissible to separate them if the children are grown and mature
Forbidden to have intercourse with a female captive	It is forbidden to have intercourse with a female captive if [the master] does not own her exclusively. One who owns [a captive] in partnership [with others] may not have sexual intercourse with her until the other [owners] sell or give him [their share].

Female captives are distributed as part of his estate	<p>He can't sell her if she becomes the mother of a child.</p> <p>...</p> <p>Female captives are distributed as part of his estate, just as all [other parts] of his estate [are distributed]. However, they may only provide services, not intercourse, if a father or [one of the] sons has already had intercourse with them, or if several [people] inherit them in partnership.</p> <p>A man may not have intercourse with the female slave of his wife, because [the slave] is owned by someone else.</p>
Kissing [involves] pleasure	A man may not kiss the female slave of another, for kissing [involves] pleasure, and pleasure is prohibited unless [the man] owns [the slave] exclusively.
Enough to enjoy her without pleasure	It is permissible to have intercourse with the female slave who hasn't reached puberty if she is fit for intercourse; however if she is not fit for intercourse, then it is enough to enjoy her without intercourse.
If fitna can be avoided	A female slave is allowed to expose her head, neck, hands, and feet in front of foreign men if <i>fitna</i> [enticement] can be avoided. However, if fitna is present, or if there is fear that it will occur, then it [i.e. exposing these body parts becomes] forbidden.
They cannot be together during intercourse	It is permissible to have two sisters, a female slave and her aunt [her father's sister], or a female slave and her aunt [from her mother's side]. But they cannot be together during intercourse, [and] whoever has intercourse with one of them cannot have intercourse with the other, due to the general [consensus] over the prohibition of this.
Al-'azl	<i>Al-'azl</i> is refraining from ejaculating on a woman's pudendum [i.e. coitus interruptus].

Al-'azl	A man is allowed [to use] <i>al-'azl</i> during intercourse with his female slave with or without her consent.
Forbidden to hit the face	It is permissible to beat the female slave as a [form of] <i>darb ta'deeb</i> [disciplinary beating], [but] it is forbidden to [use] <i>darb al-takseer</i> [literally, breaking beating], [<i>darb</i>] <i>al-tashaffi</i> [beating for the purpose of achieving gratification], or [<i>darb</i>] <i>al-ta'dheeb</i> [torture beating]. Further, it is forbidden to hit the face.
Running away is among the gravest of sins	A male or female slave's running away [from their master] is among the gravest of sins. She [i.e. the female slave who runs away from her master] has no punishment according to the shari'a of Allah; however, she is [to be] reprimanded [in such a way that] deters others like her from escaping.
The sin of fornication	It is impermissible for a free [man] to marry Muslim or <i>kitabiyat</i> female slaves, except for those [men] who feared to [commit] a sin, that is, the sin of fornication.
The master receives her service	A master is prohibited from having intercourse with his female slave who is married to someone else; instead, the master receives her service, [while] the husband [gets to] enjoy her [sexually].
a <i>hadd</i> [is then] enforced on her	If a female slave committed what necessitated the enforcement of a <i>hadd</i> [on her], a <i>hadd</i> [is then] enforced on her – however, the <i>hadd</i> is reduced by half within the <i>hudud</i> that accepts reduction by half...
Whoever frees a believer Allah frees every organ of his body	Allah the exalted said [in the Koran]: “And what can make you know what is [breaking through] the difficult pass [hell]? It is the freeing of a slave.” And [the prophet Muhammad] said: “Whoever frees a believer Allah frees every organ of his body from hellfire”.”